

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS FAKULTETO
ADMINISTRACINĖS TEISĖS IR PROCESO KATEDRA

DIANA DYRO
ADMINISTRACINĖS TEISĖS STUDIJŲ PROGRAMA

PROCEDŪRINĖS TEISENOS LIETUVOS MUITINĖS VEIKLOJE

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas –
lekt. Darius Sosnovskis

Konsultantas –
dr. Vytautas Šulija

Vilnius, 2008

TURINYS

ĮVADAS.....	3
1. ADMINISTRACINĖ PROCEDŪRA – ADMINISTRACINIO PROCESO ELEMENTAS....	11
1.1. Administracinės procedūros samprata.....	11
1.2. Administracinės procedūros vykdymo tvarka.....	17
2. MUITINĖS PROCESINĖ (PROCEDŪRINĖ) VEIKLA.....	20
2.1. Muitinės procedūros samprata.....	20
2.2. Muitinės procedūrų klasifikavimas.....	22
2.2.1. Ekonominio poveikio turinčios muitinės procedūros.....	25
2.2.2. Sąlyginio neapmokestinimo muitinės procedūros.....	31
2.2.3. Kitos muitinės procedūros.....	32
2.3. Muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas.....	34
2.3.1. Muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu.....	34
2.3.2. Lietuvos Respublikos stojimas į Europos Sąjungą ir jo reikšmė muitinės procedūrų vykdytojų teisėtiems interesams.....	38
3. VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO INSTITUCIJŲ, ATSAKINGŲ UŽ MUITŲ TEISĖS AKTŲ ĮGYVENDINIMĄ, SISTEMA.....	41
4. ADMINISTRACINIŲ BYLŲ NAGRINĖJIMAS MUITINĖS VEIKLOS SRITYJE.....	46
4.1. Ginčai, susiję su muitų teisės aktų taikymu.....	46
4.2. Mokestiniai ginčai.....	48
IŠVADOS.....	52
PASIŪLYMAI.....	54
PAGRINDINĖ LITERATŪRA.....	55
ANOTACIJA LIETUVIŲ KALBA.....	58
ANOTACIJA ANGLŲ KALBA.....	59
SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA.....	60
SANTRAUKA ANGLŲ KALBA.....	61
PRIEDAS.....	62

IVADAS

Temos aktualumas

Procedūrinė teiseną – tai administracinio proceso dalis, kuri įgyvendinama per administracinę procedūrą.

Administracinis procesas įvairiomis jo prasmėmis yra suprantamas kaip teisinio proceso ypatinga rūšis, kuriam būdingi bendrieji teisinio proceso požymiai, tokie kaip veiklos principai ir tikslai, procesinių santykių dalyviai, jų procesinis statusas, procesinių veiksmų atlikimo terminai, įrodymų rūšys ir šaltiniai bei kt. Administraciniam procesui būdingi specifiniai požymiai:

1. tai valdinga, tikslinga vykdomosios valdžios subjektų veikla;
2. ši veikla skirta spręsti valstybinio valdymo pavestus klausimus;
3. pagrindinis administracinio proceso rezultatas – valdymo aktas;
4. vykdomosios valdžios subjektų veikla reglamentuota administracinėmis procesinėmis normomis;
5. administracinis procesas yra išoriškai paprastesnis, vyksta nedalyvaujant suinteresuotiems asmenims.

Taigi administracinis procesas – tai vykdomosios valdžios subjektų valdinga veikla, atliekama administracine-procesine forma ir pasireiškianti konkrečių bylų, konkrečių klausimų sprendimu, kurių metu priimami ir įgyvendinami įvairūs valdymo (viešojo administravimo) aktai.

S. Šedbaras administracinį procesą apibūdina kaip „kompetentingų valstybės institucijų, įstaigų, pareigūnų ar valstybės tarnautojų, turinčių valdžios įgaliojimus, veiklą, atliekamą teisės normų reglamentuota teisine forma, skirta spręsti viešojo administravimo srityje kylantiems klausimams, kurios metu taikomos teisės normos arba kitaip užtikrinamas jų įgyvendinimas, o priimti sprendimai sukelia asmenims konkrečius teisinius padarinius¹“.

Kalbėdami apie administracinį procesą susiduriame su dažnai vartojama administracinės procedūros kategorija. Anot S. Šedbaro, „šios dvi sąvokos (administracinis procesas ir administracinė procedūra) vartotinos kaip sinonimai: sąvoka „administracinė procedūra“ gali būti vartojama tam tikram dinaminiam administracinio proceso aspektui pabrėžti. Tai reiškia, kad įvairios procedūros atliekamos ir rengiant bei priimant administracinius aktus bei administracines sutartis, ir atliekant jų laikymosi kontrolę bei priežiūrą, ir taikant administracinės prievartos priemones, ir nagrinėjant administracinius ginčus²“.

Išskiriamos tokios administracinio proceso rūšys:

1. administracinių norminių teisės aktų priėmimo procesas;

¹ Šedbaras S. Administracinio proceso teisinio reglamentavimo problemos Lietuvos Respublikoje. Vilnius: Justitia, 2006. P. 61.

² Ten pat, P. 68.

2. bendrasis valstybinio valdymo (viešojo administravimo) įgyvendinimo procesas (administracinė procedūra);
3. administracinės prievartos priemonių taikymo procesas;
4. valstybinio valdymo srities teisės aktų ir veiksmų teisėtumo patikrinimo procesas (administracinė justicija).

Viena iš bendrojo valstybinio valdymo įgyvendinimo proceso dalių yra muitinės procesinė (procedūrinė) veikla.

Tokie autoriai, kaip D. Povilauskienė³, R. Radžiukynas⁴, S. Sarapinienė ir J. Š. Avižienis⁵ savo darbuose nagrinėja muitinės veiklos teisinio reglamentavimo pagrindus, konkrečius muitinės veiklos aspektus, nekonkretizuojant procedūrinių teisenų Lietuvos muitinės veikloje.

Magistro baigiamojo darbo tema yra aktuali, nauja, kadangi administracinio proceso klausimai nagrinėjami koncepciniu požiūriu. Juos nagrinėja S. Šedbaras. Šių klausimų nagrinėjimo specialiose viešojo administravimo srityse, pvz. muitinės srityje, nebuvo.

Problematika

Vienas iš probleminių klausimų yra teisinis muitinės procedūrų reglamentavimas tarptautiniu ir nacionaliniu lygiais.

Lietuvai tapus Europos Sąjungos (toliau tekste – ES) nare tarp Lietuvos ir kitų ES šalių narių nebeliko muitų sienos. Šalims įstojus į ES išsiplėtė bendroji rinka, kurios pagrindinis elementas yra muitų sąjunga, besiremianti laisvu prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimu. Muitų sąjunga – kertinis ES bendrosios rinkos elementas, kuriuo remiantis panaikinami visi muitų mokesčiai prekybai tarp ES valstybių narių. Todėl kroviniai tarp ES šalių juda be jokių apribojimų: juos gabenant nereikia atlikti jokių muitinės procedūrų.

Problemų kyla reguliuojant ES valstybių narių prekybą su trečiosiomis šalimis. Iš trečiųjų šalių į Bendrijos muitų teritoriją įvežtos prekės, kol jos neišleistos į laisvą apyvartą, yra muitinės prižiūrimos, nes nesumokėti už tas prekes nustatyti importo mokesčiai ir neįvykdyti tų prekių išleidimo į vidaus rinką reikalavimai. Todėl disponavimo tokiomis prekėmis laisvę būtina apriboti sudarant sąlygas jų muitinės priežiūrai ir užtikrinant, kad prekės be muitinės žinios nepateks į vidaus rinką padarydamos žalą sąžiningai konkurencijai ir valstybės ar Bendrijos finansiniams interesams. Tam, kad tiek prekėmis disponuojančiam asmeniui, tiek muitinei būtų aišku, kaip galima disponuoti prekėmis priklausomai nuo jų paskirties ir kitų veiksnių, turi būti

³ Povilauskienė D. Teisė ir muitinės veikla. Vadovėlis. Vilnius, 2006.

⁴ Radžiukynas J. Prekių importas ir eksportas: muitinės procedūros. Vilnius: Lietuvos informacijos institutas, 1998.

⁵ Sarapinienė S., Avižienis J. Š. Muitinės procedūros. Vilnius, 2008.

užtikrintas aiškus, suprantamas teisinis muitinės procedūrų reglamentavimas tarptautiniu ir nacionaliniu lygiais.

Muitinės sankcionuoti veiksmai apibrėžia muitinės prižiūrimomis prekėmis disponuojančio asmens teises ir prievoles: kokius veiksmus su tomis prekėmis jis gali atlikti, kokių reikalavimų atlikdamas tuos veiksmus jis turi laikytis, kokius mokesčius mokėti ar kokias garantijas pateikti. Tai, kad muitinės prižiūrimoms prekėms įforminamas konkretus muitinės sankcionuotas veiksmas ir tai, kad, dažniausiai, tik jį atlikus, gali būti įforminamas kitas, aiškiai nusako, kokių taisyklių turi laikytis to veiksmo vykdytojas ir kokias priežiūros priemones jo atžvilgiu turi taikyti muitinė.

Muitinės procedūrų atlikimo tvarka yra sudėtingas ir daug veiksmų reikalaujantis atlikti procesas. Dažnai procedūros vykdytojui tenka atlikti eilę teisės aktuose nustatytų veiksmų, kol jam leidžiama įforminti atitinkamą procedūrą. Sudėtingos arba nelanksčios muitinės procedūros daro neigiamą poveikį verslo konkurencingumui.

Kita probleminis klausimas yra susijęs su muitinės procedūrų pasirinkimo laisve.

Dažnai muitinės prižiūrimoms prekėms galima įforminti bet kurią muitų teisės aktuose numatytą muitinės procedūrą ar kitą muitinės sankcionuotą veiksmą. Konkretų veiksmą paprastai pasirenka prekėmis disponuojantis asmuo ar jo įgaliotas atstovas. Asmens pasirinkta muitinės procedūra nurodoma muitinės deklaracijoje, kurioje pateikiama ir muitinei reikalinga informacija apie deklaruojamas prekes. Muitinės sankcionuotų veiksmų pasirinkimo laisvė nėra absoliuti, ji gali būti apribota tik dėl tam tikroms prekėms taikomų importo, eksporto ir tranzito draudimų ar apribojimų arba dėl prekių statuso.

Muitinės procedūros vykdytojui, pasirinkusiam konkrečią procedūrą ir atlikusiam visus reikalingus procedūros įforminimo veiksmus, gali būti uždrausta įforminti jo pasirinktą procedūrą.

Kita problema – nėra vieningos sistemos užtikrinti muitinės procedūrų kontrolę.

Taigi pagrindinė probleminė situacija yra susijusi su labai plačiu, neaiškiu muitinės procedūrų teisiniu reglamentavimu, jų atlikimo tvarka, kontrole bei priežiūra.

Tyrimo objektas: Procedūrinės teisenos Lietuvos muitinės veikloje.

Tyrimo dalykas: Procedūrinių teisenų praktinis įgyvendinimas ir jų reglamentavimas.

Tiriamaisiais procedūrinių teisenų elementais yra:

1. administracinė procedūra,
2. muitinės procedūros, jų atlikimo tvarka, kontrolė ir priežiūra,
3. muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas,
4. administracinių bylų nagrinėjimo tvarka muitinės veiklos srityje.

Tyrimo tikslas: atskleisti procedūrų praktinio įgyvendinimo tvarką muitinės veikloje, išryškinti problemas.

Tyrimo uždaviniai:

1. Pateikti administracinės ir muitinės procedūrų sampratas, jų taikymo tvarką.
2. Suklasifikuoti muitinės procedūras įvairiais pagrindais ir vertinti jas sisteminiu požiūriu.
3. Įvertinti muitinės procedūrų teisinį reglamentavimą nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu.
4. Nustatyti, ar muitų teisės aktuose įtvirtintos nuostatos nepažeidžia muitinės procedūrų vykdytojų teisėtų interesų.
5. Pateikti viešojo administravimo institucijų, atsakingų už muitų teisės aktų įgyvendinimą, analizę ir įvertinti joms priskirtas funkcijas muitinės procedūrų kontrolės srityje.
6. Išanalizuoti administracinių bylų nagrinėjimo tvarką muitinės veiklos srityje.

Pagrindinių sąvokų patikslinimas ir interpretacija

Patikslinamos ir interpretuojamos šios sąvokos:

1. **Procedūra**
2. **Administracinė procedūra**
3. **Muitinės procedūra**

3.1. Procedūra (lot. *procedo* –1) išeiti į priekį, 2) eiti (žengti) pirmyn⁶) – veiksmų, kuriais siekiama kurio nors tikslo, atlikimo eilės tvarka.

3.2. Administracinė procedūra

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas⁷ (toliau tekste – Viešojo administravimo įstatymas) administracinę procedūrą apibrėžia kaip „viešojo administravimo subjekto atliekamus privalomus veiksmus nagrinėjant asmens skundą ar pranešimą apie viešojo administravimo subjekto veiksmis, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde ar pranešime, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą“.

S. Šedbaras administracinę procedūros sąvoką sutapatina su administracinio proceso sąvoka. Anot jo, „kategorijos „administracinė procedūra“ ir „administracinis procesas“ dažniausiai vartojamos kaip sinonimai apibūdinti tą patį reiškini; sąvoka „administracinė

⁶ Kuzavinis K. Lotynų-lietuvių kalbų žodynas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1996. P.689.

⁷ Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas // Valstybės žinios. 1999, Nr. 60-1945; Valstybės žinios. 2006, Nr. 77-2975.

procedūra“ gali būti vartojama tam tikram dinaminiam administracinio proceso aspektui pabrėžti. Tai reiškia, kad įvairios procedūros atliekamos ir rengiant bei priimant administracinius aktus bei administracines sutartis, ir atliekant jų laikymosi kontrolę bei priežiūrą, ir taikant administracinės prievartos priemones, ir nagrinėjant administracinius ginčus⁸.

Rusų literatūroje administracinė procedūra apibrėžiama kaip „teisės subjektų atliekamų veiksmų teisiškai reglamentuota tvarka, užtikrinanti jų teisių ir pareigų įgyvendinimą, ir išskiriami tokie administracinės procedūros elementai:

- a) procedūrinės taisyklės, skirtos teisingai taikyti materialines teisės normas;
- b) kompetentingų subjektų atliekamų juridinių veiksmų ir priimamų aktų visuma;
- c) kompetentingų subjektų veiklos stadijos ir su jais susijusių kitų teisės subjektų juridinių veiksmų atlikimo tvarka ir jų tarpusavio ryšiai;
- d) laikina charakteristika (terminai, trukmė)⁹.

Kaip matome, literatūroje galima aptikti ne visiškai vienodas administracinės procedūros sampratas. Magistriniame darbe **administracinė procedūra bus suprantama taip, kaip ši sąvoka suprantama Viešojo administravimo įstatyme.**

3.3. Muitinės procedūra

Muitinės procedūros sąvoka yra glaudžiai susijusi su muitinio režimo sąvoka. Prekių ir transporto priemonių judėjimas per muitų teritoriją vyksta pagal nurodytą taikytiną muitinį režimą. Sąvoka „muitinis režimas“ apibrėžia taikytiną veiksmų bei priemonių ir būdų sistemą, užtikrinančią optimalų ir kompleksinį muitinės reguliavimo instrumentų panaudojimą, kurių pagalba daromas valstybinis poveikis išoriniams ekonominiams santykiams. Siaurąja prasme muitinį režimą galima apibūdinti kaip muitinės procedūrų visumą, nustatytą priklausomai nuo gabenamos prekės pobūdžio, gabenimo tikslo ir taikomą šios prekės atžvilgiu.

Muitinės procedūra¹⁰:

- a) išleidimas į laisvą apyvartą;
- b) tranzitas;
- c) muitinis sandėliavimas;
- d) laikinasis įvežimas perdirbti;
- e) muitinės prižiūrimas perdirbimas;
- f) laikinasis įvežimas;
- g) laikinasis išvežimas perdirbti;

⁸ Šedbaras S. Administracinio proceso teisinio reglamentavimo problemos Lietuvos Respublikoje. Vilnius: Justitia, 2006. P. 68.

⁹ Тихомиров Ю. Управление на основе права. Москва: ФОРМУЛА ПРАВА, 2007.

¹⁰ 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą.

h) eksportas.

Kaip anksčiau minėta, procedūra suprantama kaip tam tikrų veiksmų, kuriais siekiama kurio nors tikslo, atlikimo eilės tvarka. Autoriaus nuomone, muitinės procedūra gali būti apibrėžiama kaip sistema veiksmų, taikomų konkrečios prekės atžvilgiu ir atliekamų laikantis teisės aktų nustatytos tvarkos.

Tyrimo hipotezė

Lietuvos Respublikos stojimas į ES lėmė muitinės procedūrinės veiklos dezorganizavimą¹¹ muitinės procedūrų vykdymo kontrolės ir priežiūros srityje.

Tyrimo metodologija

Darbe taikomi tokie teoriniai ir empiriniai tyrimo metodai:

1. Teoriniai metodai:

1.1 Analizės metodas

Šio metodo pagalba iš muitinės sankcionuotų veiksmų¹² visumos išskirtos konkrečios muitinės procedūros, tokios kaip – išleidimo į laisvą apyvartą, tranzitas, muitinis sandėliavimas, laikinasis įvežimas perdirbti, muitinės prižiūrimas perdirbimas, laikinasis įvežimas, laikinasis išvežimas perdirbti, eksportas – jas grupuojant pagal atitinkamus požymius, t.y.

- a) pagal vietą ir muitinės procedūrų vaidmenį bendroje ūkinėje veikloje;
- b) pagal prekių, deklaruojamų vienai iš muitinės procedūrų, paskirtį ir tikslus;
- c) pagal supaprastintos procedūrų atlikimo tvarkos taikymą;
- d) pagal sąlyginį neapmokestinimą;
- e) pagal ekonominį poveikį.

Toks muitinės procedūrų grupavimas išryškino kiekvienos grupės pagrindines savybes, būdingus požymius bei sudarė sąlygas tolimesnei muitinės procedūrų analizei.

1.2 Lyginimo metodas

Šio metodo pagalba buvo lyginamas muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas, t.y. kaip muitinės procedūros buvo reglamentuotos iki 2004 m. gegužės 1 d. (Lietuvos Respublikos stojimo į ES) ir kaip jos reglamentuojamos dabar. Buvo analizuojami teisės aktai, reglamentuojantys muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką, kontrolę bei priežiūrą, ir lyginama

¹¹ Magistro baigiamajame darbe žodis „dezorganizavimas“ suprantamas kaip išderinimas.

¹² Muitinės sankcionuoti veiksmai – tai: a) muitinės procedūros įforminimas prekėms; b) prekių įvežimas į laisvąją zoną arba padėjimas į laisvąjį sandėlį; c) prekių reeksportas iš Bendrijos muitų teritorijos; d) prekių sunaikinimas; e) prekių perdavimas valstybės nuosavybėn. Žr. 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 14 straipsnio 15 punktą.

kuris munitinės procedūrų teisinis reglamentavimas yra geresnis, nepažeidžiantis munitinės procedūrų vykdytojų teisėtų interesų. Buvo lyginama munitinės procedūrų atlikimo tvarka, jų kontrolė prieš Lietuvos stojimą į ES ir po jo.

1.3 Apibendrinimo metodas

Šis metodas padėjo apibendrinti munitinės procedūrų, sugrupuotų pagal anksčiau minėtus kriterijus, esminius požymius, jų pagrindines savybes bei išryškinti problemas, kylančias atitinkamoje munitinės procedūrų grupėje, ir pateikti galimus jų sprendimo variantus.

2. Empiriniai metodai:

2.1. Ekspertų interviu

Tyrimui atlikti buvo atrinkti ekspertai. Interviu metodu buvo apklausti Vilniaus teritorinės munitinės Munitinės procedūrų ir priežiūros skyriaus bei Teisės skyriaus specialistai. Tai padėjo gauti patikimą bei pakankamą informaciją apie munitinės procedūrų atlikimo tvarką, jų kontrolę ir priežiūrą, išskirti problemas, kylančias munitinės procedūrų priežiūros srityje, taip pat informaciją apie administracinių bylų nagrinėjimo tvarką munitinės veiklos srityje.

2.2 Teisinių dokumentų analizė (t.y. teismų sprendimai, įstatymai, mokslinės publikacijos ir kt.)

Šio metodo pagalba atskleistas munitinės procedūrų teisinis reglamentavimas nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu bei administracinių bylų nagrinėjimo tvarka munitinės veiklos srityje. Buvo nagrinėjami tokie teisiniai dokumentai:

- 1) 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos munitinės kodeksą: 59-165 straipsniai, reglamentuojantys munitinės procedūras;
- 2) Komisijos Reglamentas (EEB) Nr. 2454/93 1993 m. liepos 2 d. išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos munitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas: 290-796 straipsniai, reglamentuojantys munitinės procedūras;
- 3) Lietuvos Respublikos munitinės įstatymas,
- 4) Lietuvos Respublikos munitinės kodeksas (galiojo iki 2004-05-01);
- 5) Munitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymai, reglamentuojantys munitinės procedūras;
- 6) Teismo nutartys ir nutarimai munitinės veiklos srityje.

Darbo struktūra: darbą sudaro įvadas, keturi skyriai, kurie skaidomi į poskyrius. Pirmoje darbo dalyje teoriniu aspektu pateikiamos administracinės procedūros sampratos,

nagrinėjama administracinės procedūros vykdymo tvarka. Antroje dalyje pateikiama muitinės procedūros samprata, muitinės procedūrų rūšys, taip pat analizuojamas muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu, lyginamas muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas prieš Lietuvos Respublikos stojimą į ES ir po jo bei Lietuvos Respublikos stojimo į ES įtaka muitinės procedūrų vykdytojų teisėtiems interesams. Trečioje dalyje aptariamos viešojo administravimo institucijos, atsakingos už muitų teisės aktų įgyvendinimą, jų kompetenciją muitinės procedūrų kontrolės ir priežiūros srityje. Ketvirtoje dalyje analizuojama ginčų, susijusių su muitų teisės aktų taikymu, ir mokestinių ginčų nagrinėjimo tvarka. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados, pasiūlymai, pagrindinės literatūros sąrašas, anotacija lietuvių ir anglų kalbomis, santrauka lietuvių ir anglų kalbomis, priedas.

Analizuoti šių autorių kūriniai: A. Andruškevičius, A. Bakaveckas, D. Povilauskienė, J. Radžiukynas, S. Sarapinienė, J. Š. Avižienis, S. Šedbaras, Глазунова Н. И., Тихомиров Ю.

1. ADMINISTRACINĖ PROCEDŪRA – ADMINISTRACINIO PROCESO DALIS

1.1. Administracinės procedūros samprata

Viešojo administravimo įstatyme administracinė procedūra apibūdinama kaip pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant asmens skundą ar pranešimą apie viešojo administravimo subjekto veiksmams, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde ar pranešime, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą. Minėtas įstatymas administracinę procedūrą sieja su asmens teise kreiptis į kompetentingą valstybės instituciją dėl galimai pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynimo.

Administraciniai ginčai dėl asmens pažeistų teisių nagrinėjami įvairiose ginčų nagrinėjimo institucijose, kurių veiklą reglamentuoja įvairūs teisės aktai. S. Šedbaras pateikia tokią minėtų institucijų ir jų veiklą reglamentuojančių teisės aktų sistemą:

„1) aukščiausia administracinių ginčų nagrinėjimo institucija – administracinis teismas (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas);

2) specialios administracinių ginčų ikiteisminio nagrinėjimo institucijos – administracinių ginčų komisijos, Mokestinių ginčų komisija, kitos institucijos (Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymas, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas ir kt.);

3) viešojo administravimo institucijos – teritorinės muitinės, Muitinės departamentas, Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir kt. (Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymas, Viešojo administravimo įstatymas ir kt.).

Taigi asmenų skundų nagrinėjimas viešojo administravimo institucijose reglamentuojamas ne tik Viešojo administravimo įstatyme. Pagrindinis skirtumas tas, kad Muitinės įstatyme, Mokesčių administravimo įstatyme, Valstybinio socialinio draudimo įstatyme kalbama apie muitinės įstaigos, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos priimto ir viena ar kita forma įtvirtinto sprendimo apskundimą. Viešojo administravimo įstatyme kalbama apie asmens teisių pažeidimo apskundimą. Tiek vienu, tiek kitu atveju viešojo administravimo institucija sprendžia asmens pažeistos subjektinės teisės ar dėl to be pagrindo uždėtos pareigos klausimą. Tikrai vienu atveju įstatymų leidėjas nustato priimto administracinio akto apskundimo ir jo teisėtumo patikrinimo tvarką,

nevadindamas jo administracine procedūra, kitu atveju kalba apie bet kokį asmens teisės pažeidimo apskundimą, to pažeidimo ištyrimą ir sprendimo dėl to priėmimą, jau vadindamas tai administracine procedūra.

Įstatymų leidėjas ginčo nagrinėjimą viešojo administravimo institucijoje, paskui – administracinių ginčų komisijoje ar kitoje paminėtoje specialioje neteisminėje ginčo nagrinėjimo institucijoje, kuris nuosekliai gali peraugti į procesą administraciniame teisme, vadina administracinių ginčų nagrinėjimo procesu. Tačiau savo esme visiškai identiškas procesas nagrinėjant asmens prašymą dėl pažeistos teisės viešojo administravimo institucijoje pagal Viešojo administravimo įstatymą vadinamas administracine procedūra.

Tad jeigu tarp šių tvarkų nėra esminio turinio skirtumo, vadinasi, ir vieną, ir kitą teisinę ginčo nagrinėjimo formą pagrįstai galima vadinti vienu – administracinio proceso vardu.

Kategorijos „administracinė procedūra“ ir „administracinis procesas“ dažniausiai vartojamos kaip sinonimai apibūdinti tą patį reiškinį. Kartais procesas aiškinamas kaip tam tikros procedūros, t. y. kaip tam tikra proceso kaip reiškinio vidinė dinamika. Viešojo administravimo įstatymo analizė neleidžia teigti, kad jame administracinė procedūra išskiriama kaip viena iš administracinio proceso rūšių ir ji specialiai reglamentuojama. Vadinasi, nėra pakankamo pagrindo vadinti kurią vieną iš administracinio proceso rūšių administracine procedūra (ar administracinėmis procedūromis); šios dvi sąvokos (administracinis procesas ir administracinė procedūra) vartotinos kaip sinonimai; sąvoka „administracinė procedūra“ gali būti vartojama tam tikram dinaminiam administracinio proceso aspektui pabrėžti. Tai reiškia, kad įvairios procedūros atliekamos ir rengiant bei priimant administracinius aktus bei administracines sutartis, ir atliekant jų laikymosi kontrolę bei priežiūrą, ir taikant administracinės prievartos priemones, ir nagrinėjant administracinius ginčus.¹³

Rusų autorių literatūroje minimos valdymo procedūros. „Valdymo procedūros suprantamos kaip tam tikra tvarka atliekamų valdymo veiksmų, nustatytų administracinės teisės normomis, visuma.

Procedūros, kurios taikomos valstybės institucijose, sudaro valdymo procesą, nustato jo stadijas, tikslus, terminus, konkrečius veiksmus, atliekamus tam tikroje valdymo proceso stadijoje, veiksmų atlikimo pagrindus, jų tarpusavio ryšius bei nustato jų įforminimo tvarką.

Jeigu procedūros nustatytos teisės normomis, jos tampa juridiniu reiškiniu ir yra administracinio-teisinio proceso elementas. Tuo atveju, jeigu procedūros yra nusistovėjusios praktikos dalis, kaip valdymo paprotys ir nėra nustatytos teisės normomis, jos sudaro

¹³ Šedbaras S. Administracinio proceso teisinio reglamentavimo problemos Lietuvos Respublikoje. Vilnius: Justitia, 2006. P. 65-68.

administracinį (valdymo) procesą, valdymo veiklą. Taigi pagrindinis minėtų procedūrų skirtumas yra jų teisinis aspektas.

Bet kuris valdymas (valstybinis, socialinis) turi savo ciklą. Kiekvienoje ciklo stadijoje valdymo subjektas ir kiti jo dalyviai atlieka tam tikrus veiksmus.

Paprastai išskiriamos tokios bendros valdymo ciklo stadijos:

- problemos nustatymas;
- problemos analizė ir sprendimo projekto rengimas;
- projekto svarstymas, diskusijos, ekspertų vertinimas;
- sprendimo priėmimas;
- priimto sprendimo vykdymas;
- sprendimo vykdymo kontrolė;
- sprendimo peržiūra, jo taisymas, galiojimo sustabdymas.

Ne kiekvienas valdymo ciklas sudaro anksčiau minėtas stadijas. Ne visada galima nustatyti problemą (pats asmuo, paduodamas prašymą, skundą, nustato klausimus, kuriuos reikia spręsti), ne visada reikalingas ekspertų vertinimas. Administracinio valdymo srityje daugelis procedūrų labai paprastos. Kiekviena stadija yra savarankiška ir turi savo specifinę paskirtį bei nustatytus terminus. Bet kurioje proceso stadijoje jo dalyviai, turėdami procesines teises ir pareigas, atlieka tam tikrus tarpusavio susijusius procesinius veiksmus, kurie fiksuojami nustatyta tvarka, bei dalyvauja tam tikruose procesiniuose santykiuose.

Valdymo procedūros klasifikuojamos įvairiais pagrindais.

1) pagal formą: teisinės ir neteisinės (administracinės-teisinės, administracinės-valdymo).

Teisinė procedūra – tai įstatymų nustatyta konkrečių veiksmų atlikimo tvarka, skirta konkrečiam teisiniam rezultatui pasiekti.

2) pagal problemos sprendimo būdą: atsakingos ir užtikrinančios. Pažymėtina, kad valdymo sprendimų priėmimas – svarbiausios stadijos, taip pat, kaip ir jas sudarančios procedūros. Valdymo veiklos efektyvumas priklauso nuo to, ar sprendimai priimami nustatytu laiku. Kitos procedūros – tarpinės, užtikrinančios. Kontrolės metu priimami tokie sprendimai, kaip kokius objektus patikrinti, kokie yra patikrinimų atlikimo terminai ir kt. Kontrolė – tai užtikrinanti procedūra, skirta įgyvendinti valdymo sprendimą.

3) pagal valdymo funkcijas išskiriamos tokios procedūros, kaip prognozės, planavimo, organizavimo, reguliavimo, operatyvaus valdymo, kontrolės;

4) pagal valdymo poveikį:

- valdymo aktų priėmimo procedūros (norminių, planinių, individualių).

Nagrinėjant individualias bylas išskiriamos jurisdikcinės procedūros, taikomos ginčų dėl teisės,

pažeidimų nagrinėjimo srityje, ir kurios nustatytos muitinės, mokesčių, kelių eismo ir kitose taisyklėse;

- administracinių aktų, sutarčių sudarymo procedūros;
- kitų juridškai reikšmingų veiksmų atlikimo procedūros: pažymų išdavimas ir kt.;
- organizacinių veiksmų atlikimo procedūros (patikrinimų atlikimas ir kt.);
- materialinių-techninių veiksmų atlikimo procedūros, nesukeliančios teisiųjų pasekmių: buhalterinės operacijos, skaičiavimai.

Valdymo procedūros kartais yra labiau svarbios nei procedūros teisme. Valdymo institucijos nagrinėja individualius prašymus, susijusius su piliečių teisėmis ir pareigomis, ir priima sprendimus taip pat nagrinėja įvairius ginčus dėl teisės, taiko įvairias administracinės prievartos priemones. Visa tai atliekama laikantis nustatytų procedūrų.

Taigi kokia valdymo procedūrų reikšmė?

Valdymo procedūros:

- nustato tam tikrą valdymo veiklos tvarką;
- sudaro sąlygas įgyvendinti asmenų teises, laisves ir pareigas;
- valdymo institucijoms sudaro sąlygas atlikti tokius veiksmus ir į procesą įtraukti tokius jos dalyvius, kurie yra būtini priimti teisėtą ir teisingą sprendimą.

Teisinė procedūra gali būti kaip savarankiškas, atskiras, juridinę reikšmę turintis veiksmas (materialinė procedūra) ir kaip administracinės teisenos dalis.

Administracinė teisena – teisės normų nustatytų procedūrų visuma. Administracinė teisena apima administracinės teisės normų taikymą, visuomeninius santykius valstybinio valdymo srityje ir pagal savo turinį gali būti sudaryta iš stadijų.

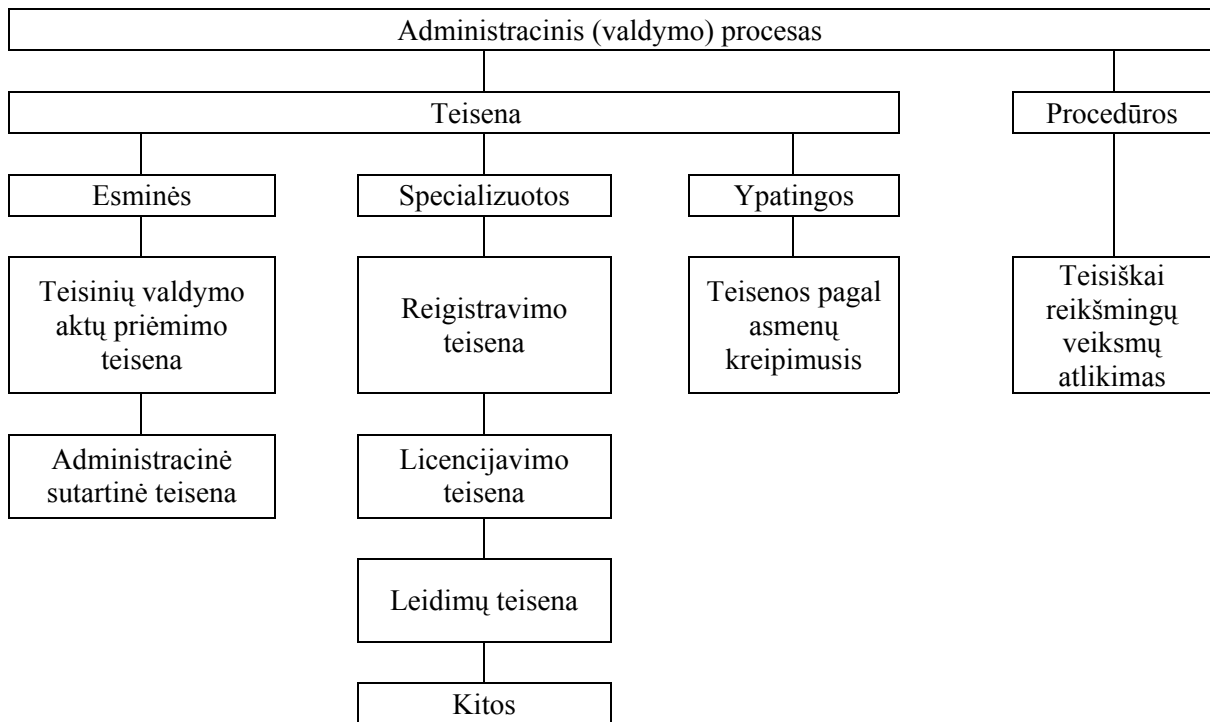
Proceso stadija paprastai suprantama kaip procesinių veiksmų ar procesinių santykių visuma, teisės normų nustatyti ir vienas kitą keičiantys etapai, turintys konkrečius tikslus. Galima išskirti du teisinio (juridinio) proceso stadijų lygius:

- 1) logikos stadija, kurioje pateikiama bendra procedūrinių-procesinių veiksmų atlikimo charakteristika, ir
- 2) funkcinės paskirties stadija, kurioje atliekami veiksmai, nukreipti konkrečiam tikslui, nustatytam teisės normų, pasiekti.

Tokiu būdu administracinio (valdymo) proceso struktūra (žr. 1 lentelę) gali būti apibūdinta kaip sistema (visuma) teisenų ir procedūrų, skirtų nagrinėti specifines bylų grupes administracinio valdymo srityje¹⁴.

¹⁴ Глазунова Н. И. Государственное (административное) управление: учебник. Москва: Проспект, 2006.

1 lentelė. Administracinio (valdymo) proceso struktūra

Šaltinis: Глазунова Н. И. Государственное (административное) управление: учебник. Москва: Проспект, 2006, с. 352.

Taigi procedūros yra vienas iš administracinio (valdymo) proceso elementų, užtikrinančių tam tikrų teisiškai reikšmingų veiksmų atlikimą.

Palyginus 1 lentelėje pateiktą administracinio proceso struktūrą su administracinio proceso skirstymu Lietuvos administracinėje teisėje (pagal S. Šedbarą¹⁵), darytina išvada, kad rusų literatūroje pateiktas administracinio (valdymo) proceso modelis gali būti pritaikytas ir Lietuvoje. Lietuvos administracinėje teisėje kaip atskiros administracinio proceso sudedamosios dalys yra išskirtas administracinės prievartos priemonių taikymas ir administracinių ginčų nagrinėjimas. Tuo tarpu rusų literatūroje šios dalys yra ypatingosios teisenos dalis.

Rusų autorių literatūroje išskiriami tokie administracinių procedūrų principai: „teisių įgyvendinimo užtikrinimas, teisėtumas, atvirumas ir prieinamumas, privalomumas, efektyvumas, „vieno langelio“ principas. Kalbama apie a) piliečio, juridinio asmens teisę nustatyta tvarka kreiptis į kompetentingą instituciją dėl dokumentų ir sprendimų pateikimo; b) kompetentingos institucijos (pareigūno), pareigą priimti atitinkamą sprendimą, surinkti visą reikalingą informaciją; c) atitinkamų institucijų pareigą pateikti piliečiui arba juridiniam asmeniui dokumentus arba priimtą sprendimą; d) konkrečius ir trumpus atsakymų terminus.

¹⁵ Šedbaras S. Administracinio proceso teisinio reglamentavimo problemos Lietuvos Respublikoje. Vilnius: Justitia, 2006. P. 171.

Įvairių šakų teisės normų taikymas apima vykdomosios valdžios, vietos savivaldos institucijas, juridinius asmenis bei piliečius. Socialinis procedūrų aspektas labai svarbus, kadangi atspindi įvairius piliečių santykius su valstybinėmis institucijomis.

Tokių būdu, administracinės procedūros yra viena iš dviejų sudedamųjų administracinio proceso dalių. Kartu su administracinėmis materialinėmis normomis administracinės procedūros yra administracinės teisės sistemos dalis.

Išskiriamos pozityvios administracinės procedūros, skirtos norminti, stabilizuoti pagrindines veiklos sritis. Kitas procedūras pavadinkime kolizinėmis, kadangi jos skirtos nagrinėti ir spręsti ginčus. Tai gali būti administracinės, teisminės ir mišrios procedūros¹⁶.

Taigi administracinė procedūra – tai teisės normų nustatyta tvarka kompetentingų teisės subjektų atliekamų veiksmų visuma, įgyvendinant savo kompetenciją ir teikiant viešąsias paslaugas.

„Administracinės procedūros gali būti klasifikuojamos pagal jų paskirtį, subjektus ir dalyvius, bei sprendimo būdus.

Administracinės procedūros gali būti:

- 1) derybinės-suderinamosios;
- 2) organizacinės: darbotvarkė; posėdžių reglamentai; teisės aktų priėmimo taisyklės; darbo su informacija taisyklės, jos perdavimo tvarka; organizacijų reorganizavimo ir likvidavimo tvarka;
- 3) funkcinės: uždavinių sprendimų tvarka; klientų aptarnavimo taisyklės; viešųjų paslaugų teikimo taisyklės; konkursų organizavimo taisyklės.
- 4) kontrolės: bendra kontrolės tvarka; specialios ir teminės kontrolės formos; kontrolės sistemos viduje; įvertinamosios kontrolės procedūros.
- 5) koordinacinės: apie valstybės ir savivaldos institucijų tarpusavio santykius; apie ūkio subjektų bendradarbiavimą; apie bendrą kompleksinių uždavinių sprendimą; konsultacinės (su visuomeninėmis organizacijomis).
- 6) demokratinės (socialinės): apie piliečių skundų ir pareiškimų nagrinėjimą; apie piliečių ir juridinių asmenų prašymų nagrinėjimą; apie piliečių teisę gauti informaciją iš valstybės institucijų; apie piliečių teisę dalyvauti valstybiniame valdyme.
- 7) mišrios administracinės-teisminės;
- 8) tarptautinių organizacijų administraciniai reglamentai;
- 9) kolizinės: ginčų tarp vykdomosios valdžios institucijų nagrinėjimas; piliečių skundų nagrinėjimo tvarka (apeliacinės komisijos); teismo sprendimų dėl žalos atlyginimo iš valstybės institucijų vykdymas.

¹⁶ Тихомиров Ю. Управление на основе права. Москва: ФОРМУЛА ПРАВА, 2007.

10) informacinės-technologinės;

11) techniniai reglamentai.

Kaip atsiranda administracinės procedūros? Svarbiausia yra teisingai nustatyti valstybės institucijų kompetencijos ribas bei teisės subjektų veiklos ribas, kurios būtinos atliekant juridinius veiksmus. Kitame etape būtinas procedūrų įgyvendinimas, kuris leistų nustatyti valstybės institucijos organizacinę struktūrą, t. y. funkcijų paskirstymas tarp padalinių ir pareigybės instrukcijų tvirtinimas.

Administracinių procedūrų paskirtis – reglamentuoti teisės subjektų tarpusavio santykius valdymo, kontrolės ir kitose srityse¹⁷.

Literatūroje galima aptikti ne visiškai vienodas administracinės procedūros sąvokas. Viešojo administravimo įstatymas administracinę procedūrą sieja tik su asmens teise kreiptis į kompetentingą valstybės instituciją dėl galimai pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynimo. Tokiu būdu apibrėžiama visuma veiksmų, kuriuos galima atlikti nagrinėjant asmens skundą dėl jo pažeistų teisių ir teisėtų interesų. S. Šedbaras administracinės procedūros sąvoką sutapatina su administracinio proceso sąvoka, nurodydamas, kad sąvoka „administracinė procedūra“ gali būti vartojama tam tikram dinaminiam administracinio proceso aspektui pabrėžti. Rusų literatūroje administracinės procedūros siejamos su įvairių veiksmų (administracinių, socialinių ir kt.) atlikimu. Taigi administracinė procedūra gali būti suprantama įvairiai ir siejama ne tik su visuma veiksmų, kuriuos galima atlikti nagrinėjant asmens skundą dėl jo pažeistų teisių ir teisėtų interesų.

1.2. Administracinės procedūros vykdymo tvarka

Administracinės procedūros vykdymo tvarka reglamentuota Viešojo administravimo įstatymo III skirsnyje. Šiame įstatyme „reglamentuojamas asmenų skundų (prašymų) nagrinėjimas pagal įstatyme apibrėžtas administracinės procedūros taisykles“¹⁸.

Įstatyme nustatyta, kad administracinės procedūros šalys yra dvi:

1) asmuo, padavęs skundą, arba asmuo, dėl kurio galimai pažeistų teisių ir teistų interesų, yra gautas pranešimas; ir

2) viešojo administravimo subjektas, kuris dėl skundo ar gauto pranešimo pradėjo administracinę procedūrą.

Išskiriamos tokios administracinės procedūros vykdymo etapai:

1) administracinės procedūros inicijavimas;

¹⁷ Тихомиров Ю. Управление на основе права. Москва: ФОРМУЛА ПРАВА, 2007.

¹⁸ Andruškevičius A. Administracinės teisės principai ir normų ribos. Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2004. P. 91.

- 2) skundo priėmimas ir nagrinėjimas;
- 3) administracinės procedūros sprendimo priėmimas;
- 4) administracinės procedūros sprendimo apskundimas.

Andruškevičius A.¹⁹ administracinę procedūrą apibūdina kaip „ilgai trunkantį procesą, apimantį daug stadijų: prašymo priėmimas, administracinės procedūros inicijavimas ir tarnautojo paskyrimas atlikti šią procedūrą, faktų patikrinimas ir jų analizė, teikimas administraciniam sprendimui priimti, sprendimo priėmimas ir pareiškėjo informavimas“.

Administracinės procedūros pradžią gali inicijuoti viešojo administravimo subjekto vadovas arba jo įgaliotas pareigūnas ar valstybės tarnautojas rašytiniu pavedimu per 3 darbo dienas nuo dokumentų gavimo dienos. Tokiais dokumentais gali būti asmens skundas, valstybės politiko, pareigūno ar valstybės tarnautojo pranešimas, kito asmens pranešimas. Minėti dokumentai yra pagrindas pradėti administracinę procedūrą.

Kiekvienas viešojo administravimo subjektas privalo priimti skundus ir juos nagrinėti pagal kompetenciją. Tais atvejais, jeigu viešojo administravimo subjektas nėra kompetentingas priimti administracinės procedūros sprendimą dėl skunde išdėstyto klausimo, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas perduoda skundą viešojo administravimo subjektui, kuris turi reikiamus įgaliojimus, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu paaiškėja, kad, pradėjus administracinę procedūrą, skundą tuo pačiu klausimu pradėjo nagrinėti ir teismas, administracinė procedūra sustabdoma, kol teismas išnagrinės skundą, ir apie tai pranešama asmeniui.

Skundas gali būti pateikiamas:

- jį įteikiant;
- paštu;
- elektroniniu paštu, pasirašytas elektroniniu parašu.

Įstatymas numato skundo palikimo nenagrinėtu atvejį. Jeigu teismas ar tas pats viešojo administravimo subjektas jau yra priėmęs administracinės procedūros sprendimą tuo pačiu klausimu ir asmuo nepateikia naujų faktinių duomenų, leidžiančių ginčyti sprendimą, taip pat jeigu nuo skunde nurodytų pažeidimų padarymo iki skundo padavimo yra praėję daugiau kaip vieneri metai, skundas nenagrinėjamas.

Įstatymas reglamentuoja nušalinimo institutą. Pareigūnas, valstybės tarnautojas ar darbuotojas nusišalina pats arba turi būti nušalintas nuo dalyvavimo administracinėje procedūroje, jeigu:

- pareigūnas, valstybės tarnautojas ar darbuotojas yra asmens, dėl kurio pradėta administracinė procedūra, artimasis giminaitis (kaip tai apibrėžia Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas), svainis ar sugyventinis, įstatymų nustatyta tvarka įregistravęs partnerystę;

¹⁹ Ten pat.

- tarp pareigūno, valstybės tarnautojo ar darbuotojo ir asmens, dėl kurio pradėta administracinė procedūra, yra pavaldumo santykiai;

- pareigūno, valstybės tarnautojo ar darbuotojo nešališkumu pagrįstai abejojama dėl kokių nors kitų priežasčių, galinčių sukelti viešųjų ir privačių interesų konfliktą.

Administracinė procedūra sustabdoma, jeigu administracinė procedūros sprendimas gali pakeisti administracinėje procedūroje nedalyvaujančių asmenų teisinį statusą. Šiems asmenims pranešama apie teisę dalyvauti šioje procedūroje, o asmeniui – apie administracinės procedūros sustabdymo pagrindą. Administracinė procedūra tęsiama, kai minėti asmenys pareiškia norą dalyvauti procedūroje arba raštu atsisako joje dalyvauti, arba per 10 darbo dienų nuo rašto apie administracinės procedūros sustabdymą išsiuntimo dienos negautas iš jų atsakymas dėl pasiūlymo dalyvauti administracinėje procedūroje.

Viešojo administravimo įstatymas numato terminus administracinei procedūrai baigti ir sprendimui priimti. Administracinė procedūra turi būti baigta ir administracinės procedūros sprendimas priimtas per 20 darbo dienų nuo jos pradžios. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinė procedūra negali būti baigta, administracinę procedūrą pradėjęs viešojo administravimo subjektas gali ją pratęsti, bet ne ilgiau kaip 10 darbo dienų.

Administracinė procedūra baigiama administracinės procedūros sprendimo priėmimu. Pareigūnas, valstybės tarnautojas ar darbuotojas, atlikęs administracinę procedūrą, surašo teikimą priimti administracinės procedūros sprendimą ir perduoda jį viešojo administravimo subjekto vadovui. Teikime turi būti nurodomos faktinės aplinkybės, nustatytos skundo nagrinėjimo metu, teisės aktai, kuriais vadovaujantis parengtas administracinės procedūros sprendimo projektas, siūlomo administracinės procedūros sprendimo projektas ir teikimo parengimo data. Asmeniui, dėl kurio pradėta administracinė procedūra, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas raštu pranešama apie priimtą administracinės procedūros sprendimą ir nurodoma sprendimo apskundimo tvarka.

Administracinės procedūros sprendimas gali būti skundžiamas administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui įstatymų nustatyta tvarka.

Administracinės procedūros vykdymo tvarka yra privaloma visoms institucijoms, įstaigoms, tarnyboms, pareigūnams, kurie turi viešojo administravimo teises ir praktiškai įgyvendina vykdomąją valdžią arba atskiras vykdomosios valdžios funkcijas. Administracinės procedūros vykdymo etapai turi svarbią reikšmę, nes nuo to, ar teisinga ir teisėta buvo administracinės procedūros eiga, priklauso asmens pažeistų teisių ir teisėtų interesų tinkamas gynimas.

2. MUITINĖS PROCESINĖ (PROCEDŪRINĖ) VEIKLA

2.1. Muitinės procedūros samprata

Muitinės procedūros yra muitinės sankcionuotų veiksmų dalis. Pagrindinis skirtumas tarp muitinės procedūrų ir muitinės sankcionuotų veiksmų yra tas, kad muitinės procedūra atliekama tik pateikus atitinkamą muitinės deklaraciją, o kitiems muitinės sankcionuotiems veiksams įforminti pakanka paprasto fizinio veiksmo (pvz., fizinio prekių įvežimo tiesiogiai iš trečiosios šalies į laisvąją zoną²⁰) arba pranešimo muitinei apie norą taikyti atitinkamą muitinės sankcionuotą veiksmą. Muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką reglamentuoja Bendrijos muitinės kodeksas.

Pagal Bendrijos muitinės kodeksą²¹ Lietuvos Respublikoje taikomos šios muitinės procedūros: išleidimas į laisvą apyvertą; tranzitas; muitinis sandėliavimas; laikinasis įvežimas perdirbti; muitinės prižiūrimas perdirbimas; laikinasis įvežimas; laikinasis išvežimas perdirbti; eksportas.

„Siekiant, kad muitinės procedūrų atlikimo sistema būtų efektyvi ir teisinga, labai svarbu, kokių rūšių procedūros lemia į ES išorinį muitinės postą patekusių prekių likimą.

Konkrečios procedūros – tai ne tik formalumai, užtikrinantys saugų prekių vežimą per muitinės postą, kad paskui jos būtų išleistos į laisvą apyvertą. Kai prekės patenka į Bendrijos muitų teritoriją, nuo pat jų įvežimo momento jos yra muitinės prižiūrimos²². Prekės lieka muitinės prižiūrimos tol, kol bus nustatytas jų statusas, t. y. ar tai Bendrijos prekės²³ ar ne Bendrijos prekės²⁴. Nustačius, kad įvežtos prekės yra Bendrijos prekės, joms muitinės priežiūra nebetaikoma, o ne Bendrijos prekės lieka muitinės prižiūrimos. Tam tikros prekės išlieka muitinės prižiūrimos net ir deklaruotos muitinei, dėl to jos negali būti išleistos į laisvą apyvertą. Taip pat yra keletas procedūrų, kuriomis siekiama užtikrinti netrukdomą prekių vežimą iš vienos

²⁰ Tamulevičius J. Muitinės terminų žodynas. Vilnius: Rosma, 2002. P. 26.

²¹ 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą.

²² Muitinės priežiūra – visuma priemonių, kurias taiko muitinė, siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi muitinės veiklos taisyklių.

²³ Bendrijos prekės – tai prekės:

- a) gautos tik Bendrijos muitų teritorijoje, kurių sudėtyje nėra prekių, importuotų iš šalių arba teritorijų, nesančių Bendrijos muitų teritorijos dalimis;
- b) importuotos iš šalių arba teritorijų, nesančių Bendrijos muitų teritorijos dalimis, ir išleistos į laisvą apyvertą;
- c) išgautos ir pagamintos Bendrijos muitų teritorijoje iš b) punkte nurodytų prekių arba iš a) ir b) punktuose nurodytų prekių.

Žr. 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 4 straipsnio 7 punktą.

²⁴ Ne Bendrijos prekės – tai prekės, nepatenkančios į sąvoką „Bendrijos prekės“, taip pat prekės, kurios netenka Bendrijos prekių statuso, kai jos fiziškai išgabėamos iš Bendrijos muitų teritorijos. Žr. 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 4 straipsnio 7 punktą.

valstybės narės į kitą. Be to, prekių eksportui iš ES teritorijos taip pat reikia atlikti formalumus.²⁵“

Muitinei pateiktos prekės nuo jų pateikimo momento iki tol, kol joms bus įforminta muitinės procedūra, turi laikinai saugomų prekių statusą²⁶.

Deklaruojant prekes anksčiau išvardytoms muitinės procedūroms naudojama muitinės deklaracija – bendrasis administracinis dokumentas (toliau – BAD), kuris naudojamas ES šalių narių ir daugelio kitų Europos valstybių. Lietuvos Respublikoje BAD naudojamas nuo 1995 m. sausio 1 d.

Muitinės deklaracija gali būti pateikiama:

- a) rašytinė arba
- b) naudojantis duomenų apdorojimo techninėmis priemonėmis arba
- c) žodinė arba bet kuris kitas veiksmas, kuriuo prekes laikantis asmuo pareiškia savo pageidavimą, kad prekėms būtų įforminta muitinės procedūra. Muitinės deklaracijos pateikimo būdas lemia tolimesnių veiksmų, atliekamų su konkrečiomis prekėmis, pobūdį.

Prekių deklaravimas raštu

Deklaruojant prekes raštu (įprastinė procedūra) muitinei pateikiamas nustatyta tvarka užpildytas BAD, kuris įvestas įsigaliojus Europos Bendrijos ir Europos laisvosios prekybos asociacijos konvencijai „Dėl prekybos prekėmis formalumų supaprastinimo“.

BAD – tai nustatytos formos dokumentas, kur nurodomi muitinės reikalaujami duomenys apie deklaranto²⁷ pasirinktai muitinės procedūrai ar kitam muitinės sankcionuotam veiksmui įforminti pateikiamas prekes.

Prekių deklaravimas žodžiu

Žodžiu deklaruojamos importuojamos ar eksportuojamos nekomercinio pobūdžio prekės, pvz., keleivio asmeniniame bagaže gabenamos prekės, siuntos, siunčiamos asmenims, laikinai atvykstantiems trečioje šalyje registruota transporto priemone, daugkartinio naudojimo gražintina tara, konteineriai.

Prekių deklaravimas veiksmu

Deklaravimuisi veiksmu pripažįstami šie veiksmai:

²⁵ Povilauskienė D. Teisė ir muitinės veikla. Vadovėlis. Vilnius, 2006.

²⁶ Laikinas saugojimas – saugojimui pateiktų ne Bendrijos prekių laikymas muitinės nustatytoje vietoje ir sąlygomis, kol joms bus įforminta muitinės procedūra, neapmokestinant šių prekių muitais ir kitais mokesčiais.

²⁷ Deklarantas – tai yra asmuo, pateikiantis muitinės deklaraciją savo vardu, ar asmuo, kurio vardu ji pateikiama. Žr. Tamulevičius J. Muitinės terminų žodynas. Vilnius: Rosma, 2002. P.11.

- vykimas per žaliąjį kanalą su užrašu „Deklaruojamų daiktų nėra“, jei muitinės įstaigose taikoma dviejų kanalų sistema. Dviejų kanalų sistema taikoma siekiant pagreitinti keleivių vykimą per valstybės sieną.

- vykimas per muitinės įstaigą, kur netaikoma minėta sistema, nepareiškus noro pateikti muitinės deklaraciją;

- lipduko „deklaruojamų prekių nėra“ priklijavimas.

Prekių deklaravimas naudojantis automatinio duomenų apdorojimo priemonėmis (elektroninis deklaravimas)

Šiuo būdu pateiktoje muitinės deklaracijoje duomenys turi sutapti su rašytinės deklaracijos duomenimis. Teikiant deklaracijas elektroniniu būdu, muitinės įstaigai turi būti pateikiamas deklaranto atstovo pasirašytos elektroninės deklaracijos kopija, kiti krovinių lydintys dokumentai ir pačios prekės. Lietuvos Respublikoje elektroninis deklaravimas pradėtas taikyti 2003 metais. Tada muitinė įdiegė kompiuterizuotą muitinės deklaracijų duomenų apdorojimo sistemą (ASYKUDA). Vienas iš šios sistemos modulių sudaro galimybę jo vartotojams pateikti, o muitinei priimti elektroninę deklaraciją.

Elektroninė deklaracija gali būti pateikiama muitinei tiesiai iš įmonės patalpų, nevykstant į muitinės įstaigą. Be to, yra galimybė elektroninę deklaraciją iš karto pataisyti ar patikslinti. Taip taupomas laikas ir nereikia papildomų darbo sąnaudų.

Muitinės deklaraciją ir prekes pateikti turi teisę asmuo, disponuojantis atitinkamomis prekėmis. Jis taip pat gali, laikydamasis Bendrijos muitinės kodekso nustatytų sąlygų, paskirti savo atstovą, įgaliodamas jį atstovauti muitinėje atliekant muitų teisės aktų nustatytus veiksmus ir formalumus.

Muitinės procedūros suprantamos kaip tam tikrų veiksmų atlikimo eilės tvarka, taikoma konkrečios prekės atžvilgiu, ir yra muitinės sankcionuotų veiksmų dalis. Muitinės procedūros lemia į ES išorinį muitinės postą patekusių prekių likimą.

2.2. Muitinės procedūrų klasifikavimas

Muitinės procedūros gali būti klasifikuojamos įvairiais pagrindais.

Priklausomai nuo vietos ir muitinės procedūros vaidmens bendroje ūkinėje veikloje jas galima sąlyginai suskirstyti į dvi grupes:

- Pirmajai grupei būdingas bendras be jokių išimčių muitinės reguliavimo priemonių ir metodų taikymas. Ekonominiu požiūriu šios grupės muitinės procedūros yra

savarankiškos ir baigtinės komercinės operacijos (išleidimas į laisvą apyvartą, eksportas, reimportas, reeksportas).

- Antrąją grupę sudaro vadinamosios ekonominės procedūros, išsiskiriančios lanksčiu muitinės teisės reguliavimo instrumentų naudojimu ir pasireiškiančios kaip jų prisitaikymo rezultatai prie įvairialypių išorinės ekonomikos santykių dalyvių poreikių. Antrosios grupės muitinės procedūros suteikia tam tikrą ekonominę naudą, todėl leidžia naudoti prekes tik pagal griežtai nustatytus tikslus.

Prie šios grupės muitinės procedūrų galima priskirti tokias muitinės procedūras: tranzitas; muitinis sandėliavimas; neapmuitinamos parduotuvės; laikinasis įvežimas perdirbti; muitinės prižiūrimas perdirbimas; laikinasis įvežimas; laisvosios zonos; laisvieji sandėliai.

Šios minėtos muitinės procedūros savyje turi ekonomines užduotis, kurių sprendimai tiesiogiai ar dalinai susiję su komercine veikla.

Leidimai vykdyti tokias muitinės procedūras išduodami tik esant ekonominiam pagrindimui. Šios muitinės procedūros yra tikslinio ir individualizuojančio pobūdžio.

Muitinės procedūros teisinis naudojimo mechanizmas objektyviai suteikia muitinės administracijai tam tikrus įgaliojimus. Jie visų pirma pasireiškia muitinės administracijai priimant sprendimą priskirti konkrečią prekę prie konkrečios muitinės procedūros, t.y. kiekvieną kartą įvertinant konkrečią situaciją duoti leidimą ar jo neduoti vykdyti muitinės procedūrą, atsižvelgiant į ekonominius faktorius ir valstybės koncepciją reguliuojant išorinius ekonominius santykius.

Minėtas ekonominio pobūdžio muitinės procedūras dar galima suskirstyti į tris grupes:

- 1) muitinės procedūros, tarnaujančios prekybai;
- 2) muitinės procedūros, tarnaujančios gamybai (pramonei);
- 3) muitinės procedūros, tarnaujančios tarptautiniams pervežimams.

Atsižvelgiant į prekių, deklaruojamų vienai iš muitinės procedūrų, paskirtį ir tikslus, jos skirstomos į:

- sandėliavimo muitinės procedūras (muitinės sandėlis, laisvasis sandėlis) – prekės saugomos nepakeičiant jų būklės iki kitos procedūros atlikimo, išskyrus kelias operacijas, užtikrinančias prekių sandėliavimą (pvz., pakuotės pakeitimas, rūšiavimas ir kt.);

- perdirbimo muitinės procedūras (laikinasis išvežimas/įvežimas perdirbti, muitinės prižiūrimas perdirbimas) – prekės gali būti naudojamos pagal iš anksto nustatytas sąlygas ir reikalavimus bei tik nustatytoms perdirbimo ar apdirbimo operacijoms, siekiant pilnai visiškai ar iš dalies pakeisti prekių būklę;

- muitinės procedūras, leidžiančias naudotis prekėmis (laikinasis įvežimas/išvežimas) – tam tikros prekės gali būti naudojamos pagal jų paskirtį, bet draudžiama jas perdirbti ar pakeisti jų būklę, išskyrus natūralų nusidėvėjimą.

Išskiriamos supaprastintos muitinės procedūros, kurių esmė ta, kad dalį muitinės formalumų patikima atlikti pačiam ūkio subjektui. Supaprastintos muitinės procedūros gali būti taikomos įmonėms, kurioms suteiktas patikimo ūkio subjekto statusas ir jos yra įtrauktos į Muitinės departamento sudarytą Ūkio subjektų, kurių eksportuojamoms arba importuojamoms prekėms taikomos supaprastintos procedūros, sąrašą.

Patikimo ūkio subjekto statusas suteikiamas įmonėms, atitinkančioms šiuos patikimumo kriterijus:

- vykdo ūkinę komercinę veiklą ne trumpiau kaip trejus metus nuo įregistravimo (įmonėms, kurias įsteigia stambios, gerą reputaciją turinčios užsienio įmonės, taikomas trumpesnis vienerių metų terminas);

- muitinės procedūros vykdomos ne rečiau kaip keturis kartus per mėnesį;

- per paskutinius dvejus metus iki prašymo įtraukti į sąrašą pateikimo dienos nenustatytas reikšmingas arba kartotinis teisės aktų pažeidimas.

Taikant šią procedūrą, įmonei leidžiama pateikti muitinės deklaraciją, kurioje užpildyti ne visi langeliai, privalomi užpildyti taikant įprastines procedūras. Taip pat gali būti leista kartu su tokia deklaracija nepateikti dalies privalomų muitiniam tikrinimui dokumentų. Muitinės deklaracijoje nepateikti duomenys ir kartu su ja nepateikti dokumentai turi būti pateikiami vėliau, per teritorinės muitinės ir ūkio subjekto sutartyje dėl detalios supaprastintų procedūrų taikymo tvarkos nustatytą laiką, bet ne vėliau nei per vieną mėnesį nuo deklaracijos, kurioje užpildyti ne visi privalomi užpildyti langeliai, pateikimo dienos. Anksčiau priimta minėta deklaracija gali būti papildyta trūkstamais duomenimis arba vietoj jos gali būti pateikta kita muitinės deklaracija.

Taikant minėtą procedūrą, vietoj įprastinės muitinės deklaracijos gali būti naudojami kiti muitinės, prekybos arba transporto dokumentai.

Norint taikyti supaprastintas procedūras, reikia gauti leidimą. Įmonė, pageidaujanti gauti minėtą leidimą, turi pateikti teritorinės muitinės, kurios veiklos zonoje pageidauja taikyti supaprastintą procedūrą, viršininkui nustatytos formos prašymą. Teritorinė muitinė, gavusi prašymą, patikrina, ar įmonė atitinka teisės aktų nustatytus kriterijus, taikomus pasirinktai supaprastintai procedūrai, ar ji pasirengusi vykdyti šios supaprastintos muitinės procedūros reikalavimus.

Įmonė, gavusi leidimą taikyti supaprastintą muitinės procedūrą, per dešimt darbo dienų turi sudaryti sutartį su jį išdavusia teritorine muitine dėl detalios leidime nurodytos supaprastintos procedūros taikymo ir kontrolės tvarkos.

Supaprastintų procedūrų diegimas yra grindžiamas muitinės ir verslo kontaktų abipusiu pasitikėjimu ir bendradarbiavimu. Pagrindinis tikslas – atrasti tinkamiausius supaprastintų procedūrų taikymo būdus visoms Lietuvos įmonėms, atitinkančioms teisės aktų nustatytus kriterijus.

Įvardinti muitinės procedūrų klasifikavimo variantai turi praktinę reikšmę, visų pirma dėl jų vaidmens muitinės reguliavimo mechanizme nustatymo ir gilesnio jų teisinio reglamentavimo aspektų nagrinėjimo: muitinės procedūros pasirinkimas ir jos pakeitimas, muitinio įforminimo ir muitinio tikrinimo ypatumai, prekių ir transporto priemonių sienos kirtimo laikas ir vieta, prekių ir transporto priemonių, kirtusių valstybės muitų sieną, valdymas ir vartojimas.

Teisėkūra, susijusi su muitinės procedūrų taikymu, turi ir tam tikrų trūkumų, kurie neleidžia muitinės procedūroms veikti „pilnu pajėgumu“. Dalis tokių spragų užpildoma poįstatyminiais aktais, o dalis egzistuoja ir šiandien (pvz., nėra jokios reglamentacijos kaip taikyti perdirbimo muitinei prižiūrint procedūrą). Tokie neigiami aspektai kenkia šalies ekonomikai.

Muitinės procedūrų klasifikavimo pagrindai gali būti įvairūs. Dažniausiai naudojamas muitinės procedūrų skirstymas į ekonominio poveikio turinčias muitinės procedūras ir sąlyginio neapmokestinimo muitinės procedūras. Tam tikrų priemonių ir procedūrų reikia imtis, jei norima užtikrinti, kad jau patekusios į ES teritoriją prekės galėtų kiek įmanoma laisviau judėti per ES valstybių narių sienas. Be to, kai kurioms į ES importuotoms prekėms taikomas sumažintas maitas arba jis išvis netaikomas, todėl jos turi būti muitinės prižiūrimos. Kai prekės pateikiamos atlikti muitinės procedūrą, jos negali būti išleistos į laisvą apyvartą ir jų judėjimas yra apribotas. Dėl šios aplinkybės taip pat būtinos specialios priemonės. Visos šios priemonės Bendrijos muitinės kodekse sudaro tam tikrą grupę, t.y. „sąlyginio neapmokestinimo procedūros ir ekonominio poveikio turinčios muitinės procedūros“.

2.2.1. Ekonominio poveikio turinčios muitinės procedūros

Ekonominio poveikio turinčių muitinės procedūrų taikymas suteikia tam tikros ekonominės naudos jų vykdytojams, bet gali padaryti žalos kitiems verslo subjektams.

Ekonominio poveikio turinčios muitinės procedūros apima šias procedūras: muitinio sandėliavimo; laikinojo įvežimo perdirbti; muitinės prižiūravimo perdirbimo; laikinojo įvežimo; laikinojo išvežimo perdirbti.

Bet kuri ekonominio poveikio turinti muitinės procedūra gali būti atliekama tik gavus muitinės leidimą, kuris duodamas išnagrinėjus jų taikymo ekonomines sąlygas. Tokiu būdu siekiama užtikrinti, kad taikant šias muitinės procedūras nebūtų padaryta žalos kitiems ES veikiantiems verslo subjektams. Tokie leidimai duodami tik:

1) asmenims, kurie pateikia visas garantijas, būtinas tinkamam operacijų atlikimui užtikrinti;

2) tuo atveju, jeigu muitinė gali prižiūrėti ir kontroliuoti atitinkamos procedūros vykdymą nenaudodama administracinių priemonių, kurių apimtys neproporcingos, palyginti su siekiama ekonomine nauda.

Leidimų taikyti konkrečią ekonominio poveikio turinčią muitinės procedūrą reglamentuoja Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymai.

Minėtos muitinės procedūros yra tikslinio ir individualizuojančio pobūdžio.

Muitinio sandėliavimo procedūra

Muitinio sandėliavimo procedūra – tai muitinės procedūra, kai įvežamos prekės sandėliuojamos ir saugomos muitinei prižiūrint, nesumokant muitų ir kitų mokesčių, o kai kuriais atvejais ir netaikant ekonominių apribojimų ir draudimų sandėliavimo metu.

Taikant šia procedūrą, muitinės sandėlyje, t.y. „bet kurioje muitinės nustatytoje ir prižiūrimoje vietoje (teritorijoje), kurioje teisės aktuose nustatytais sąlygomis gali būti laikomos prekės, kurioms įforminta muitinio sandėliavimo procedūra, taip pat prekės, kurioms ši muitinės procedūra netaikoma“²⁸, leidžiama laikyti ne Bendrijos prekes neapmokestinant jų importo muitais ir netaikant joms Bendrijos prekybos politikos priemonių, bei Bendrijos prekes, jei Bendrijos teisės aktais numatyta, kad padėjus prekes į muitinės sandėlį bus taikomos muitinės priežiūros priemonės.

Prekės, kurioms įforminta muitinio sandėliavimo procedūra, turi būti įtraukiamos į prekių apskaitą tuojau pat, kai jos padedamos į muitinės sandėlį. Šios procedūros taikymo prekėms laikas neribotas, bet išimtiniais atvejais muitinė turi teisę nustatyti terminą, per kurį saugotojas privalo pateikti prekes kitam muitinės sankcionuotam veiksmui įforminti. Su importuotomis prekėmis gali būti atliekamos įprastinės tvarkymo operacijos, kurių tikslas –

²⁸ Sarapinienė S., Avižienis J. Š. Muitinės procedūros. Vilnius, 2008. P.112.

išlaikyti nepakitusia prekių būkle, pagerinti jų išvaizdą arba prekinę kokybę, paruošti jas platinimui arba perpardavimui.

Susidarius atitinkamoms aplinkybėms bei gavus išankstinį muitinės sutikimą, prekės, kurioms įforminta muitinio sandėliavimo procedūra, gali būti laikinai išgabentos iš muitinės sandėlio. Tokio išgabavimo sąlygos nurodomos muitinės išduotame sutikime. Muitinė gali leisti prekes perkelti iš vieno muitinės sandėlio į kitą.

Yra skiriami du muitinės sandėlių tipai:

- 1) atvirieji ir
- 2) uždarieji.

Atviruosiuose muitinės sandėliuose prekes gali laikyti bet kuris asmuo, t.y. asmuo, kuris importuoja arba eksportuoja prekes, o uždaruosiuose – tik šių sandėlių savininkai, bet jie nebūtinai turi būti sandėlyje laikomų prekių savininkai.

Atvirieji ir uždarieji muitinės sandėliai pagal savo veiklos būdus skirstomi į A, B, C, D, E, F tipo muitinės sandėlius. Minėti sandėliai skirstomi į tipus priklausomai nuo to, kas gali laikyti prekes šiuose sandėliuose bei kas yra muitinio sandėliavimo procedūros vykdytojas.

Muitinės sandėlių steigimo veiklą reglamentuoja Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. 1B-121 patvirtintos Leidimų steigti muitinės sandėlius išdavimo, panaikinimo ir galiojimo sustabdymo taisyklės²⁹. Muitinio sandėlio steigimas apima šiuos veiksmus:

1) prašymų steigti muitinės sandėlį pateikimas. Asmuo, pageidaujantis steigti muitinės sandėlį, turi pateikti atitinkamą prašymą valstybės narės, kurioje nori įsteigti sandėlį, muitinės įstaigai, įgaliotai tokį prašymą priimti.

2) leidimų suteikimas. Toks leidimas suteikiamas neribotam laikui. Jeigu asmuo nesilaiko muitinės sandėlio veiklą arba muitinio sandėliavimo procedūros atlikimo tvarką reglamentuojančių teisės aktų, arba jeigu susiklosčius aplinkybėms, dėl kurių muitinė negali užtikrinti muitinės sandėlio veiklos priežiūros, muitinė gali priimti sprendimą dėl muitinės sandėlio veiklos apribojimo (muitinės sandėlio veikla gali būti vykdoma tik laikantis papildomų sąlygų ir reikalavimų), sustabdymo (sustabdomas leidimo steigti muitinės sandėlį galiojimas), nutraukimo (panaikinamas leidimas steigti muitinės sandėlį).

Muitinio sandėliavimo procedūra užbaigiama šiais atvejais:

- eksportuojant prekes;
- išleidžiant prekes į laisvą apyvartą, tokiu atveju už prekes sumokami mokėtini importo mokesčiai;
- įforminant laikinojo įvežimo arba laikinojo išvežimo perdirbti muitinės procedūras.

²⁹ Valstybės žinios. 2005, Nr. 24-796.

Taigi taikant muitinio sandėliavimo procedūrą, prekės nėra išleidžiamos laisvai cirkuliuoti, nemokami muitai ir kiti mokesčiai, priklausantys sumokėti importo atveju. Prekių muitinio sandėliavimo laikas nėra ribojamas. Tai gali lemti, kad užbaigiant muitinio sandėliavimo procedūrą, ne už visas sandėliuojamas prekes bus sumokėti nustatyti mokesčiai. Tokiu būdu bus daroma žala valstybės biudžetui. Būtina griežtai kontroliuoti į muitinės sandėlius patenkančias prekes, jų kieki.

Laikinojo įvežimo perdirbti procedūra

Laikinojo įvežimo perdirbti procedūra – tai muitinės procedūra, kurią taikant ne Bendrijos prekės įvežamos į Bendrijos muitų teritoriją perdirbimui, netaikant joms ekonominių draudimų ir apribojimų bei neapmokestinant jų muitais ir kitais mokesčiais, jeigu jos bus reeksportuotos suteikus kompensacinių produktų³⁰ pavidalą arba išleistos į laisvą apyvartą prekėmis, už kurias nustatyti importo muitai ir mokesčiai sugražinami arba atsisakoma juos išieškoti, jeigu šios prekės eksportuojamos iš Bendrijos muitų teritorijos kompensacinių produktų pavidalu.

Minėta procedūra negali būti taikoma prekėms, kurioms yra uždrausti patekti į muitų teritoriją ir prekėms, kurios negali būti identifikuojamos (pvz., energija).

Laikinojo įvežimo perdirbti procedūra gali būti taikoma tik procedūros vykdytojui gavus muitinės leidimą. Prašymas dėl leidimo taikyti laikinojo įvežimo perdirbti procedūrą pateikiamas tai muitinės įstaigai, kuri prižiūri tą muitinės vietą, kurioje numatoma atlikti perdirbimo operacijas (prekių apdorojimas, įskaitant jų surinkimą, montażą arba priderinimą prie kitų prekių; prekių perdirbimas; prekių remontas, įskaitant jų atnaujinimą ir taisymą; tam tikrų prekių, kurių neįmanoma aptikti kompensaciniuose produktuose ir kurios naudojamos šių produktų gamybai palengvinti, naudojimas, net ir tais atvejais, kai šios prekės visai arba iš dalies sunaudojamos gamybos procese). Suteikiant leidimą, muitinė nustato laikinojo įvežimo perdirbti procedūros užbaigimo laikotarpį, per kurį kompensaciniai produktai privalo būti eksportuoti arba reeksportuoti arba per kurį jiems turi būti įforminti kiti muitinės sankcionuoti veiksmai. Tas laikotarpis turi būti pakankamas perdirbimo operacijoms atlikti ir kompensaciniams produktams reeksportuoti. Nurodytas laikotarpis skaičiuojamas nuo laikinojo įvežimo perdirbti procedūros įforminimo ne Bendrijoms prekėms dienos.

Muitinei leidus, kai kuriuos arba visus kompensacinius produktus arba nepakeisto pavidalo prekes galima laikinai išvežti iš Bendrijos muitų teritorijos toliau perdirbti, laikantis nustatytų laikinojo įvežimo perdirbti procedūros taikymo sąlygų.

Pagrindinė problema, susijusi su perdirbimo procedūra, yra ta, kad neretai perdirbimo operacijos neatliekamos arba kompensaciniai produktai, gauti atlikus perdirbimo operacijas nėra

³⁰ Kompensaciniai produktai – tai visi produktai, gauti atlikus perdirbimo operacijas.

eksportuojami. Nėra vieningos sistemos, kuri užtikrintų perdirbimo operacijų atlikimo bei kompensacinių produktų išvežimo kontrolę.

Muitinės prižiūravimo perdirbimo procedūra

Muitinės prižiūravimo perdirbimo procedūra – tai maitinės procedūra, kurios metu ne Bendrijos prekės, neapmokestinant jų muitais ir mokesčiais, o taip pat netaikant prekybos politikos draudimų ir apribojimų, perdirbamos maitinei prižiūrint. Įforminus šią maitinės procedūrą Bendrijos muitų teritorijoje leidžiama naudoti minėtas prekes, atliekant perdirbimo operacijas, kurios pakeičia šių prekių rūšį arba pavidalą, o atlikus šias operacijas gautus produktus išleisti į laivą apyvartą, taikant už juos nustatytas importo muitų normas. Tokie produktai vadinami perdirbtaisiais produktais.

Norint taikyti minėtą procedūrą, būtina gauti maitinės leidimą. Leidimas išduodamas asmens, kuris atlieka arba organizuoja perdirbimą, prašymu.

Muitinės prižiūravimo perdirbimo procedūra retai taikoma.

Laikinojo įvežimo procedūra

Laikinojo įvežimo procedūra – tai maitinės procedūra, kurią taikant ne Bendrijos prekės įvežamos į Bendrijos muitų teritoriją numatant jas grąžinti (reeksportuoti) neperdirbtas ir nepakeistas, išskyrus jų susidėvėjimą dėl įprastinio jų panaudojimo.

Norint laikinai įvežti prekes, būtinos tokios sąlygos:

- prekes numatoma laikyti ir naudoti Bendrijos muitų teritorijoje tik ribotą laiką;
- prekes numatoma reeksportuoti neperdirbtas bei nepakeistas;
- prekes įmanoma identifikuoti jų laikymu Bendrijos muitų teritorijoje, naudojimu

ir reeksporto metu.

Norint taikyti šią maitinės procedūrą, reikia gauti maitinės leidimą. Leidimas laikinai įvežti prekes išduodamas jas naudojančio arba jų naudojimą organizuojančio asmens prašymu. Maitinė atsisako išduoti leidimą taikyti laikinojo įvežimo procedūrą, jeigu neįmanoma užtikrinti importuotų prekių identifikavimo. Tačiau maitinė gali leisti taikyti minėtą procedūrą ir tuo atveju, jeigu neįmanoma užtikrinti atitinkamų prekių identifikavimo, jeigu dėl prekių rūšies arba numatomų atlikti operacijų identifikavimo priemonių nenaudojimas nesudaro sąlygų piktnaudžiauti šia procedūra.

Maitinė nustato laikotarpį, per kurį importuotos prekės privalo būti reeksportuotos arba per kurį joms turi būti įforminti nauji kiti maitinės sankcionuoti veiksmai. Toks laikotarpis privalo būti pakankamas leidime nurodytam prekių naudojimo tikslui pasiekti.

Taigi taikant laikinojo įvežimo procedūrą, importuotos prekės atleidžiamos nuo muitų, jei yra naudojamos specialioms tikslams, jei paliekamas užstatas ir Bendrijos muitų teritorijoje būna ne ilgiau kaip 24 mėnesius.

Taikant laikinojo įvežimo procedūrą, būtina užtikrinti, kad į Bendrijos muitų teritoriją įvežtos ne Bendrijos prekės būtų laiku reeksportuotos jų neperdirbus ir nepakeitus jų pavidalo. Šiam tikslui pasiekti būtinos veiksmingos kontrolės priemonės, kuria gali būti sistemos, užtikrinančios minėtos procedūros atlikimo kontrolę ir priežiūrą, sukūrimas.

Laikinojo išvežimo perdirbti procedūra

Laikinojo išvežimo perdirbti procedūra – tai muitinės procedūra, kurią taikant Bendrijos prekės laikinai išvežamos iš Bendrijos muitų teritorijos, kad joms būtų atliktos perdirbimo operacijos, kurias atlikus kompensaciniai produktai gražinami (reeksportuojami) ir išleidžiami į laisvą apyvartą visai ar iš dalies neapmokestinant jų importo muitais.

Laikinai išvežamos Bendrijos prekės apmokestinamos eksporto muitais, joms taikomos prekybos politikos priemonės ir kiti formalumai, susiję su Bendrijos prekių išvežimu iš Bendrijos muitų teritorijos.

Laikinojo išvežimo perdirbti procedūra taikoma esant šioms sąlygoms:

- taikoma tik jos vykdytojui, Bendrijoje įsteigtam asmeniui, organizuojančiam prekių perdirbimą, gavus muitinės leidimą. Leidimas suteikiamas, jei muitinei pateikiamas rašytinis prašymas, o jį pateikęs asmuo yra sudaręs su trečiosios šalies asmeniu sutartį dėl prekių perdirbimo operacijų atlikimo;

- jei įmanoma nustatyti, kad į Bendrijos muitų teritoriją gražinami (reimportuojami) kompensaciniai produktai yra pagaminti iš laikinai išvežtų prekių;

- jei įvykdytos laikinojo išvežimo perdirbti ekonominio tikslingumo sąlygos, kurios reikalauja, kad šios procedūros taikymas nepadarytų didelės žalos esminiams kitų Bendrijos gyventojų interesams.

Laikinojo išvežimo procedūra užbaigiama reimportuojant kompensacinius produktus ir juos išleidžiant į laisvą apyvartą arba gražinant atgal į Bendrijos muitų teritoriją nepakeisto pavidalo laikinai išvežtas perdirbti prekes.

Taikant laikinojo išvežimo perdirbti procedūrą, sunku kontroliuoti šios procedūros sąlygų įvykdymą.

2.2.2. Sąlyginio neapmokestinimo muitinės procedūros

Taikant sąlyginio neapmokestinimo muitinės procedūras, prekės sąlygiškai neapmokestinamos už jas kitais atvejais mokėtinais importo muitais ir mokesčiais, ir jas galima teisės aktų nustatytais sąlygomis laikyti Bendrijos muitų teritorijoje, gabenti per šią teritoriją ir naudoti arba perdirbti šioje teritorijoje nemokant nustatytų importo muitų ir mokesčių.

Sąlyginio neapmokestinimo muitinės procedūros apima šias procedūras:

- išorinio tranzito;
- muitinio sandėliavimo;
- laikinojo įvežimo perdirbti, taikant sąlyginio neapmokestinimo sistemą;
- muitinės prižiūravimo perdirbimo;
- laikinojo įvežimo.

Muitinė turi teisę reikalauti, kad sąlyginio neapmokestinimo muitinės procedūros įforminimas prekėms priklausytų nuo garantijos, užtikrinančios, kad bus sumokėta bet kokia skola muitinei, galinti atsirasti dėl šių prekių, pateikimo.

Kai kurios minėtos muitinės procedūros priklauso ir ekonominio poveikio turinčių muitinės procedūrų grupei, nes jų taikymas gali turėti įtakos Bendrijos verslininkų interesams, ir sąlyginio neapmokestinimo muitinės procedūrų grupei, kadangi taikant tokias procedūras prekės visai ar iš dalies neapmokestinamos importo muitais.

Tranzito procedūra

Tranzitas – muitinės procedūra, sudaranti galimybę asmenims, gabenantiems prekes per tam tikrą teritoriją, nemokėti mokesčių, kuriuos reikėtų sumokėti įvežant prekes į tą teritoriją (arba iš jos išvežant).

Tranzito procedūra taikoma gabenant iš išvykimo įstaigos į paskirties įstaigą bet kurias muitinės prižiūrimas prekes, išskyrus tas, kurias draudžiama gabenti tranzitu per Bendrijos muitų teritoriją.

Tranzito procedūra laikoma užbaigta, kai visos prekės, kurioms ji įforminta, ir jas lydintys dokumentai pristatomi į paskirties įstaigą. Tačiau su šia muitinės procedūra susiję muitinės formalumai laikomi atliktais iki galo tik tada, kai išvykimo įstaiga gauna iš paskirties įstaigos informaciją, liudijančią, kad tranzito procedūra užbaigta teisės aktų nustatyta tvarka ir su ja susijusi skola muitinei atsirasti negali arba yra išieškota paskirties įstaigos.

Išskiriamos Bendrijos ir bendrojo tranzito sistemos, kurių paskirtis yra prekių vežimo per išorines ES sienas ir prekybos su Europos laisvosios prekybos asociacijos (toliau tekste –

ELPA) šalimis palengvinimas, administracinių formalumų, atliekamų gabenant prekes tarp išvykimo ir paskirties vietų Bendrijos muitų teritorijoje, supaprastinimas.

Bendrijos tranzito procedūra taikoma prekių pervežimams tarp ES valstybių narių, taip pat gabenant prekes į Andorą ir San Mariną bei iš jų į ES valstybes nares.

Bendrojo tranzito procedūra taikoma prekėms, gabenamoms tarp ES valstybių narių ir ELPA šalių: Norvegijos, Islandijos, Šveicarijos bei Lichtenšteino.

Taip pat yra išskiriamos išorinio ir vidinio tranzito procedūros.

Taikant išorinio tranzito procedūrą iš vienos Bendrijos muitų teritorijos vietos į kitą gali būti gabenamos ne Bendrijos prekės, kurios neapmokestinamos importo muitais bei kitais privalomaisiais mokėjimais ir kurioms netaikomos prekybos politikos priemonės, arba Bendrijos prekės, siekiant apsaugoti produktus, kuriems numatyta taikyti eksporto priemonės arba kuriems šios priemonės yra taikomos, nuo tokių priemonių vengimo arba neleistino pasinaudojimo jomis.

Išorinio Bendrijos tranzito procedūra taikoma per trečiosios šalies teritoriją gabenamoms prekėms tik tuomet, jeigu tai numatyta tarptautiniame susitarime, arba prekės per tos šalies teritoriją vežamos su bendru transporto dokumentu, surašytu Bendrijos muitų teritorijoje; tokiu atveju tos procedūros taikymas trečiosios šalies teritorijoje sustabdomas.

Išorinio tranzito procedūra priklauso sąlyginio neapmokestinimo muitinės procedūrų grupei.

Vidinio tranzito procedūra taikoma gabenant Bendrijos prekes iš vienos Bendrijos muitų teritorijos vietos į kitą per trečiųjų šalių (vienos ar kelių ELPA šalių) teritoriją, kai paskirties vietoje reikia įrodyti prekių turimą Bendrijos prekių statusą.

Pagrindinė problema, susijusi su tranzito procedūros taikymu, yra ta, kad ši procedūra laiku neužbaigiama ir nesumokami priklausantys sumokėti mokesčiai. Tuo padaroma žala valstybės biudžetui.

2.2.3. Kitos muitinės procedūros

Kitos muitinės procedūros pagal savo pobūdį yra bendriausios. Šių muitinės procedūrų grupei yra priskiriamos tokios procedūros:

- išleidimas į laisvą apyvartą;
- eksportas.

Jas taikant turi būti mokami importo arba eksporto muitai bei mokesčiai, ir prekės arba išleidžiamos laisvai cirkuliuoti, arba visam laikui išgabenamos už Bendrijos muitų teritorijos ribų.

Išleidimo į laisvą apyvartą procedūra

Išleidimo į laisvą apyvartą procedūra yra viena svarbiausių muitinės procedūrų, kurią taikant į Bendrijos muitų teritoriją įvežtos ne Bendrijos prekės yra išleidžiamos į laisvą apyvartą šioje teritorijoje, sumokant už jas nustatytus importo muitus ir kitus mokesčius bei įvykdant prekybos politikos priemones.

Išleidimas į laisvą apyvartą suteikia ne Bendrijos prekėms Bendrijos prekių muitinį statusą.

Ši procedūra įforminama importuotoją aptarnaujančiame muitinės poste, kuris yra muitų teritorijos viduje ir priklauso tai teritorinei muitinei, kurios veiklos zonoje yra importuotojo arba deklaranto buveinė.

Daug problemų atsiranda taikant išleidimo į laisvą apyvartą muitinės procedūrą, kai reikia nustatyti prekių muitinę vertę, nuo kurios apskaičiuojami muitai ir mokesčiai. Importuotojai, siekdami sumažinti mokėtinų mokesčių dydį, muitinei nepateikia visų reikalingų dokumentų, kurie yra būtini nustatant prekių muitinę vertę. Taip daroma didelė žala valstybės biudžetui.

Eksporto procedūra

Eksporto procedūra – tai muitinės procedūra, kurią taikant Bendrijos prekės visam laikui išvežamos iš Bendrijos muitų teritorijos.

Eksportuotoju yra laikomas Bendrijoje įsteigtas asmuo, kurio vardu pateikiama eksporto deklaracija, ir kuris yra prekių savininkas arba asmuo, turintis panašią teisę disponuoti prekėmis, kai yra priimta minėtą deklaraciją.

Eksporto deklaracija turi būti pateikiama eksportuotoją aptarnaujančiai muitinės įstaigai, atsakingai už vietos, kurioje yra eksportuotojo buveinė, arba kurioje yra supakuojama eksportuotojo prekių siunta, priežiūrą.

Eksportuojant prekes turi būti atlikti eksporto muitinės formalumai, įskaitant Bendrijos prekybos politikos priemonių taikymą (kvotų, licencijų naudojimas), taip pat už prekes turi būti sumokami visi nustatyti eksporto muitai.

Eksportuojamos prekės išleidžiamos, jeigu jos iš Bendrijos muitų teritorijos išgabenamos tokio pat pavidalo, kokios buvo eksporto deklaracijos priėmimo metu.

Problema, kylanti eksporto procedūros taikymo atveju, yra ta, kad prekės nepateikiamos muitinės išvežimo įstaigai.

Muitinės procedūros klasifikuojamos įvairiais pagrindais. Įvardinti muitinės procedūrų klasifikavimo variantai turi ne tik teorinę, bet ir praktinę reikšmę, visų pirma dėl jų vaidmens

muitinės reguliavimo mechanizme nustatymo ir gilesnio jų teisinio reglamentavimo aspektų nagrinėjimo: muitinės procedūros pasirinkimas ir jos pakeitimas, muitinio įforminimo ir muitinio tikrinimo ypatumai, prekių ir transporto priemonių sienos kirtimo laikas ir vieta, prekių ir transporto priemonių, kirtusių valstybės muitų sieną, valdymas ir vartojimas, bei padeda atskleisti ekonominį poveikį, riziką bei muitinės priežiūros ypatumus.

2.3. Muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas

Muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas – tai taisyklių, reglamentuojančių muitinės procedūrų atlikimo tvarką, priežiūrą, jų kontrolę ir įtvirtintų nacionaliniuose bei tarptautiniuose teisės aktuose, visuma.

2.3.1. Muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais

Muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką, kontrolę bei priežiūrą reglamentuoja nacionaliniai ir tarptautiniai teisės aktai. Iki Lietuvos stojimo į ES, t.y. iki 2004 m. gegužės 1 d., muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką reglamentavo Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas³¹ (toliau tekste – Muitinės kodeksas). Muitinės kodeksas nustatė Lietuvos muitinės struktūrą, ją sudarančių institucijų kompetenciją, įtvirtino taisykles, kuriomis remiantis nustatoma prekių kilmė, vertė, taip pat įtvirtino nuostatas dėl tarifinio prekių klasifikavimo, importo, eksporto ir tranzito atvejais taikomus draudimus ir apribojimus, detaliai nustatė muitinės procedūrų atlikimo taisykles, jų priežiūrą ir kontrolę, dokumentų pateikimo tvarką norint įforminti atitinkamą muitinės procedūrą, skolos muitinei atsiradimo pagrindus bei muitinės priimtų sprendimų apskundimo tvarką. Ilgą laiką Lietuvos muitinė savo veikloje vadovavosi minėto kodekso nuostatomis.

2004 m. gegužės 1 d. Lietuva įstojo į ES. Per gana trumpą laiką buvo atlikta nemažai narystei ES būtinų prisitaikymo veiksmy, iš jų daugiausia teisės derinimo ir įgyvendinimo priemonių. Lietuvos stojimas į ES reikalavo Lietuvos nacionalinės teisės bazės suderinimo su Bendrijos *Acquis communautaire*³² proceso. Buvo siekiama suderinti nacionalinius muitų teisės aktus su ES muitų teisės aktais.

Siekiant šio tikslo, išskiriamos tokios pagrindinės darbo sritys muitų teisės aktų kūrimo procese:

³¹ Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 52-1239.

³² *Acquis communautaire* – Europos Bendrijų teisės taikymo praktikos visuma, apimanti visa tai, kas buvo pasiekta įgyvendinant Bendrijų steigimo sutartis. Žr. Povilauskienė D. Teisė ir muitinės veikla. Vadovėlis. Vilnius, 2006. P. 124.

- „a) įstatymų supaprastinimas ir racionalizavimas;
- b) elektroninio duomenų pateikimo įteisinimo visuose atitinkamuose įstatymuose užtikrinimas;
- c) verslininkų įtraukimas į įstatymų rengimo procesą jau pačiose ankstyviausiose šio proceso stadijose;
- d) ryšio tarp įstatymų ir jų įgyvendinimo gerinimas;
- e) instrukcijų dėl sudėtingų įstatymų pateikimas siekiant padėti verslininkams;
- f) darbo dėl sankcijų suderinimo tęsimas: už panašaus pobūdžio nusižengimus skirtingose šalyse turėtų būti numatoma vienoda nuobauda. Administracinių sankcijų derinimas priklauso ES kompetencijai³³.

Derinant ES valstybių narių teisinę bazę muitų teisės taikymo srityje su Bendrijos *Acquis communautaire*, laikomasi tokių nuostatų:

- a) nacionaliniai muitų teisės aktai negali atkartoti ar perteikti tiesiogiai taikomų ES teisės aktų nuostatų;
- b) nacionaliniai muitų teisės aktai negali prieštarauti tiesiogiai taikomų ES teisės aktų nuostatomis;
- c) nacionaliniai muitų teisės aktai gali reglamentuoti dalykus, kurių nereglementuoja ES teisės aktai;
- d) nacionaliniai teisės aktai gali detaliau reglamentuoti kaip taikomos ES teisės aktų nuostatos.

Po Lietuvos stojimo į ES muitinės procedūrų, jų atlikimo tvarkos teisinis reglamentavimas pasikeitė. Pagrindinės muitinės procedūrų atlikimo tvarkos pasikeitimų priežastys yra šios:

- a) muitinės procedūrų taikymas Muitų sąjungoje, kurią sudaro daugelio valstybių teritorijos;
- b) ES politikų (visų pirma – Bendrosios žemės ūkio politikos ir Bendrosios prekybos politikos) įgyvendinimas;
- c) ES įdiegtų su muitinės veikla susijusių informacinių sistemų taikymas.

Tarp ES valstybių narių nebeliko sienų. Tai reiškia, kad prekės juda neatliekant jokių muitinės formalumų. Muitinės formalumai išliko reguliuojant prekybą su trečiosiomis šalimis. Buvo sukurtos vienodos prekybos taisyklės, kurios reikalavo vieno visose valstybėse narėse teisės akto, kuris reglamentuotų prekių judėjimą tarp valstybių narių ir trečiųjų šalių. Muitų teisės aktų nuostatai buvo išdėstyti daugelyje Bendrijos reglamentuose ir direktyvose, todėl buvo tikslinga juos įtvirtinti viename teisės akte, pakeisti galiojančius teisės aktus taip, kad jie būtų

³³ Povilauskienė D. Teisės ir muitinės veikla. Vadovėlis. Vilnius, 2006.

nuoseklūs, aiškūs. Taip buvo sukurta visa apimanti šios srities Bendrijos teisė ir priimtas Bendrijos muitinės kodeksas³⁴ ir jo įgyvendinimo nuostatai³⁵, sujungiantis į vieną teisės aktą bendras taisykles ir visas procedūras, taikomas prekėms, gabenamoms tiek Bendrijos viduje, tiek ir iš (į) trečiųjų šalių.

„Bendrijos muitinės kodeksas – tai muitų teisės normų rinkinys, reglamentuojantis muitų politikos įgyvendinimą. Šiame akte išdėstytos bendrosios taisyklės ir procedūros, užtikrinančios tarifų ir kitų Bendrijos lygiu taikomų priemonių, susijusių su Bendrijos ir trečiųjų šalių prekyba, įgyvendinimą. Šis kodeksas apima bendrosios žemės ūkio ir prekybos politikos priemonių įgyvendinimą.

Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų turinį sudaro:

- a) nuostatos, detaliau reglamentuojančios Bendrijos muitinės kodekso taikymo tvarką;
- b) muitinės formalumų aprašai;
- c) standartinės frazės ES valstybių narių kalbomis;
- d) blankų formos;
- e) spausdinimo aprašai;
- f) pildymo taisyklės;
- g) kodų lentelės;
- h) prekių sąrašai ir kita informacija.

Bendrijos muitinės kodeksas ir jo įgyvendinimo nuostatos yra skirstomos į tris plačias grupes:

- 1) bendrojo pobūdžio nuostatos (kodekso taikymo sritis ir sąvokos; teisės ir pareigos; apskundimo tvarka; kodekso komitetas; nacionalinių teisės aktų teisinės pasekmės);
- 2) procedūrinės taisyklės (prekių įvežimas ir išvežimas; muitinės procedūros; laisvosios zonos, laisvieji sandėliai, reeksportas, sunaikinimas, perdavimas valstybės nuosavybėn);
- 3) nuostatos dėl apmokestinimo muitais (muitų tarifas; prekių kilmė; prekių muitinis įvertinimas; neapmokestinimas muitais; skola muitinei)³⁶.

Konkrečias muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką reglamentuoja tokie Bendrijos muitinės kodekso ir jo įgyvendinimo nuostatų straipsniai ir nacionaliniai teisės aktai (žr. 2 lentelę):

³⁴ 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą.

³⁵ 1993 m. liepos 2 d. Komisijos Reglamentas (EEB) Nr. 2454/93, išdėstantis Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas.

³⁶ Povilauskienė D. Teisės ir muitinės veikla. Vadovėlis. Vilnius, 2006.

2 lentelė. Muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas

Muitinės procedūra	Bendrijos muitinės kodekso straipsniai	Įgyvendinimo nuostatų straipsniai	Nacionaliniai teisės aktai
Išleidimas į laisvą apyvartą	79-83 str.	290 str.	
Tranzitas	91-97str. ir 163-165 str.	309-358 str. ir 381-409 str.	
Muitinis sandėliavimas	98-113 str.	503-523 str.	
Laikinasis įvežimas perdirbti	114-129 str.	549-599 str.	Leidimų taikyti laikinojo įvežimo perdirbti procedūrą išdavimo taisyklės ³⁷
Muitinės prižiūrimas perdirbimas	130-136 str.	650-669 str.	Leidimų taikyti muitinės prižiūrimo perdirbimo procedūrą išdavimo taisyklės ³⁸
Laikinasis įvežimas	137-144 str.	670-747 str.	
Laikinasis išvežimas perdirbti	145-160 str.	748-787 str.	Leidimų taikyti laikinojo išvežimo perdirbti procedūrą išdavimo taisyklės ³⁹
Eksportas	161 str.	788-798 str.	

Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatos detaliau reglamentuoja pačiame kodekse įtvirtintas nuostatas, reglamentuojančias muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką.

„Bendrijos muitinės kodekso nuostatos taikomos visoje Bendrijos muitų teritorijoje. Bendrijos muitinės kodeksas apima visus Bendrijos muitų įstatymus. Pagrindinis principas yra tas, kad procedūros negali trukdyti prekybos srautams, nustatydamos tinkamą pusiausvyrą tarp prekybos laisvės ir prekybininkų atsakomybės bei būtinybės kontroliuoti“⁴⁰.

Rengiantis stoti į ES, 2004 m. buvo priimtas Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas⁴¹ (toliau tekste – Muitinės įstatymas), kuris nustato:

a) Lietuvos Respublikos muitinės paskirtį, struktūrą bei jos veiklos teisinius pagrindus;

³⁷ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2004 m. balandžio 26 d. įsakymas Nr. 1B-403 „Dėl leidimų taikyti laikinojo įvežimo perdirbti procedūrą išdavimo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 70-2478.

³⁸ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2004 m. balandžio 26 d. įsakymas Nr. 1B-405 „Dėl leidimų taikyti muitinės prižiūrimo perdirbimo procedūrą išdavimo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 70-2480.

³⁹ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2004 m. balandžio 26 d. įsakymas Nr. 1B-404 „Dėl leidimų taikyti laikinojo išvežimo perdirbti procedūrą išdavimo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 70-2479.

⁴⁰ Povilauskienė D. Teisės ir muitinės veikla. Vadovėlis. Vilnius, 2006.

⁴¹ Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 73-2517.

b) bendradarbiavimo su valstybės institucijomis ir įstaigomis, kitais asmenimis, ES ir užsienio valstybių institucijomis pagrindus;

c) Lietuvos Respublikos muitinės pareigūnų įgaliojimus, teises, pareigas, garantijas ir atsakomybę;

d) iš trečiųjų šalių importuotų ir į trečiąsias šalis eksportuojamų prekių muitinės priežiūros tvarką;

e) Lietuvos Respublikos muitinės administruojamų mokesčių taikymo tvarką;

f) Lietuvos Respublikos užsienio prekybos statistikos duomenų rinkimo ir apdorojimo tvarką.

Minėtas įstatymas taikomas šiais atvejais:

a) Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje ir už jos ribų, kai prekės tikrinamos pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis;

b) kai Lietuvos Respublikos muitinės pareigūnai vykdo Bendrijos prekių gabenimo Bendrijos muitų teritorijoje muitinės priežiūrą;

c) kitų valstybių narių muitinės pareigūnams bei ES institucijų pareigūnams, atvykstantiems dirbti Lietuvos Respublikos muitinės įstaigose.

Buvo priimti Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymai, kuriais buvo patvirtintos atskiros muitinės procedūrų tvarkos (žr. 2 lentelę).

Lietuvos stojimas į ES lėmė muitinės procedūrų teisinio reglamentavimo pokyčius. Buvo siekiama suderinti nacionalinę teisinę bazę su ES teisine baze. Šis derinimo procesas turėjo neigiamos įtakos muitinės procedūrų vykdytojų teisėtiems interesams.

2.3.2. Lietuvos Respublikos stojimas į Europos Sąjungą ir jo reikšmė muitinės procedūrų vykdytojų teisėtiems interesams

Kaip anksčiau minėta, Lietuvos stojimas į ES lėmė muitinės procedūrų teisinio reglamentavimo pokyčius. Daugeliu atveju ES muitų teisės aktai, reglamentuojantys muitinės procedūras, yra labai plataus, bendro pobūdžio, pasitaiko painių ir ne kiekvienam suprantamų sąvokų. Taigi Bendrijos muitinės kodekso ir jo įgyvendinimo nuostatų atsiradimas lėmė muitų teisės aiškinimo ir taikymo skirtumus. Todėl labai svarbus yra nuostatų, susijusių su muitinės procedūrų atlikimu, siaurinio ir supaprastinimo procesas. Muitų teisės aktų, reglamentuojančių muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką, supaprastinimas reikšmingas ir todėl, kad įstatymai turi būti suprantami ne tik teisininkams, bet ir verslininkams.

Bendrijos muitinės kodeksas ir jo įgyvendinimo nuostatos įtvirtina muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką reglamentuojančias nuostatas, kurios yra neaiškios, apsunkintos nesuprantamomis sąvokomis. Apsunkinančios ir nelanksčios muitinės procedūros daro poveikį verslo konkurencingumui. Dėl minėtų priežasčių susilpnėja muitinės procedūrų vykdymo kontrolė, kuria siekiama apsaugoti Bendrijos finansinius, socialinius, ir verslo interesus, ir nesudaryti nebūtinių ir apsunkinančių kliūčių teisėtiems verslininkų interesams.

Kiekvieną kartą muitinės procedūros vykdytojas, norintis įforminti konkrečią muitinės procedūrą, susiduria su muitinės teisės aiškinimo ir taikymo problema. Muitinė ir verslo subjektai dėl plataus muitinės procedūrų teisinio reglamentavimo skirtingai interpretuoja ir supranta muitų teisės aktų, reglamentuojančių muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką, nuostatas. Tai lemia muitinės procedūrų vykdytojų teisėtų interesų pažeidimus. Ši problema gali būti išspręsta tuo atveju, jeigu būtų priimtas muitinės teisės norminių aktų komentaras, kuris padėtų pašalinti skirtingą muitinės teisės normų interpretavimą, sumažintų muitinės ir verslo subjektų ginčų, kylančių taikant muitinės teisės normas, atsiradimą bei skatintų teisėtą ir tvarkingą muitinės procedūrų atlikimą. Pažymėtina, kad muitinė, nors ir turėdama teisę aiškinti muitinės teisės norminius aktus, neteikia oficialių tokių aktų komentarų. Muitinės teisės aktų aiškinimo ir taikymo problemišumą taip pat lemia negausūs mokslo tyrinėjimai, verslo asociacijų pasyvumas tiriant praktinę šios veiklos patirtį. Siekiant išspręsti muitinės teisės aktų aiškinimo ir taikymo problemas, būtina sudaryti sąlygas verslo subjektams nuo pat pradžių dalyvauti svarstant ES muitų teisės aktų projektus. Tokiu būdu būtų išvengta muitinės procedūrų atlikimo tvarkos pažeidimų ir pats muitinės procedūrų įforminimas pasidarytų aiškesnis bei skaidresnis.

Rengimo narystei ES etape buvo ne tik derinami nacionaliniai teisės aktai su ES teisės aktais, bet ir diegiama ir plėtojama moderni integruota muitinės informacinė sistema, pagrįsta naujausiomis informacinėmis ir ryšio technologijomis, stiprinamos jos sąsajos su atitinkamomis ES duomenų bazėmis. Tai sudarytų sąlygas operatyviai pateikti duomenis vartotojams, didintų renkamos statistinės informacijos patikimumą, sumažintų muitinės formalumų atlikimo trukmę ir pagerintų klientų aptarnavimą.

Buvo įdiegtos tokios muitinės procedūrų vykdymo kontrolės sistemos:

a) Naujoji kompiuterizuota tranzito sistema (NCTS), kurios pagalba vykdoma tranzito procedūros atlikimo kontrolė;

b) Mokesčių apskaitos ir kontrolės informacinė sistema (MAKIS), kurioje pateikiama visa informacija apie verslo subjektų padarytus mokesčius pažeidimus bei jų atžvilgiu priimtus sprendimus;

c) Kvotų administravimo sistema (TQS), kurioje pateikiama informacija apie importuojamoms prekėms taikomas kvotas;

d) Europos privalomoji tarifų informacijos sistema (EBTI), kurioje pateikiama informacija apie importuojamoms prekėms taikomus tarifus.

Dėl minėtų sistemų veikimo mechanizmo trūkumų ne visos minėtos sistemos veikia pilnu pajėgumu bei gali užtikrinti muitinės procedūrų vykdymo kontrolę ir priežiūrą. Tokiais atvejais muitinė negali kontroliuoti kaip vykdomos muitinės procedūros, ar jos buvo užbaigtos.

Lietuvos Respublikos stojimas į ES lėmė:

- 1) muitinės procedūrų teisinio reglamentavimo netobulumus;
- 2) skirtingą muitų teisės aktų, reglamentuojančių muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką, nuostatų supratimą;
- 3) muitinės procedūrų vykdytojų teisėtų interesų pažeidimus;
- 4) muitinės procedūrinės veiklos dezorganizavimą muitinės procedūrų vykdymo kontrolės ir priežiūros srityje.

3. VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO INSTITUCIJŲ, ATSAKINGŲ UŽ MUITŲ TEISĖS AKTŲ ĮGYVENDINIMĄ, SISTEMA

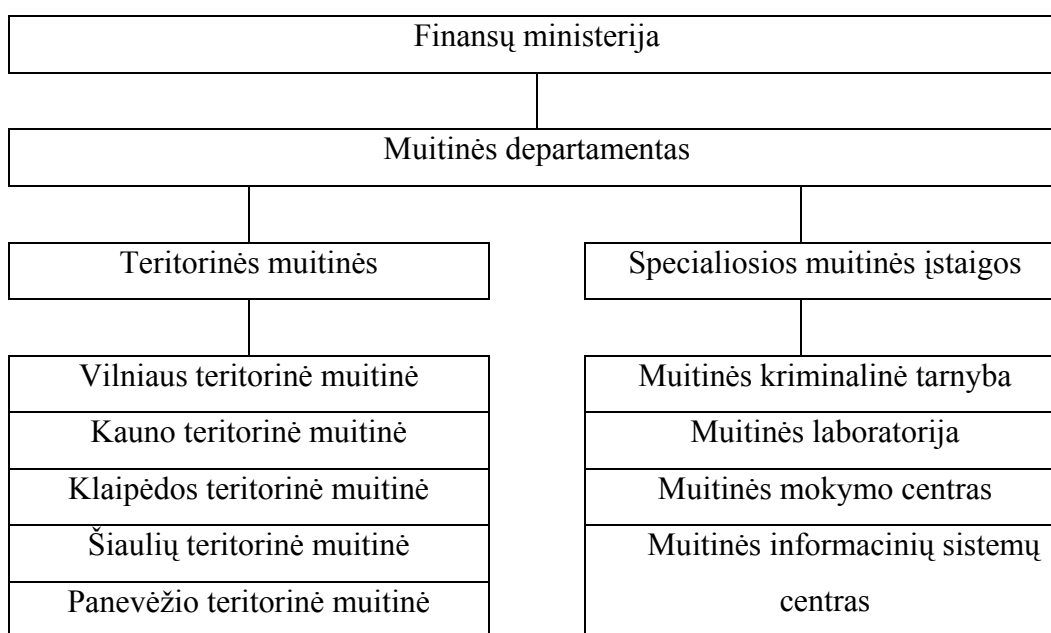
„Viešojo administravimo institucija apibrėžiama kaip viešojo administravimo subjektas, vykdamas įstatymų nustatytas valstybės arba savivaldybės funkcijas. Viešojo administravimo subjektų sistemą sudaro: 1) valstybinio administravimo subjektai – viešojo administravimo subjektai, veikiantys kaip valstybės institucijos ar įstaigos, jų pareigūnai ar valstybės tarnautojai; 2) savivaldybių administravimo subjektai – viešojo administravimo subjektai, veikiantys kaip valstybės institucijos ar įstaigos, jų pareigūnai ar valstybės tarnautojai; 3) kiti administravimo subjektai – fiziniai ar juridiniai asmenys (viešosios įstaigos, valstybės įmonės, nevyriausybinės organizacijos, asociacijos), kurie pagal įstatymus turi įgaliojimus atlikti viešąjį administravimą. Tai pavaldumo ir koordinaciniais ryšiais tarpusavyje susieti viešojo administravimo subjektai, turintys įstatymų nustatytus įgaliojimus atlikti viešąjį administravimą“⁴².

Išskiriamos šios viešojo administravimo institucijos, atsakingos už muitų teisės aktų įgyvendinimą:

- 1) Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos;
- 2) teritorinės muitinės;
- 3) specialiosios muitinės įstaigos.

Šios institucijos sudaro Lietuvos muitinės sistemą (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Lietuvos muitinės sistema

⁴² Bakaveckas A. Lietuvos vykdomoji valdžia. Vilnius, 2007. P. 170.

Minėtos institucijos pagal savo kompetenciją užtikrina, kad būtų laikomasi muitų teisės aktų nustatytų reikalavimų, prižiūri kaip yra atliekamos muitinės procedūros, kontroliuoja jų vykdymo tvarką.

Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, jo funkcijos muitų teisės aktų įgyvendinimo srityje

Muitinės departamentas yra muitinės veiklai vadovaujanti valstybės institucija, atskaitinga Lietuvos Respublikos finansų ministerijai.

Muitinės departamentas⁴³:

- užtikrina muitinės kompetencijai priskirtų teisės aktų, susijusių su importu, eksportu ir tranzitu, įgyvendinimą;
- organizuoja ir kontroliuoja muitų tarifų taikymą, muitų bei kitų mokesčių surinkimą nustatytu laiku, taip pat įstatymuose numatytų ekonominių ir administracinių sankcijų taikymą;
- organizuoja ir vykdo teisės aktų, už kurių įgyvendinimą atsakinga muitinė, pažeidimų prevenciją.

Taigi muitinės procedūrų priežiūros srityje Muitinės departamentas užtikrina, kad įforminus atitinkamą muitinės procedūrą, būtų sumokėti visi nustatyti muitai ir kiti mokesčiai.

Teritorinės muitinės, jų funkcijos muitų teisės aktų įgyvendinimo srityje

Teritorinė muitinė yra Muitinės departamento įsteigta ir jam atskaitinga muitinės įstaiga, organizuojanti ir užtikrinanti muitų teisės aktų įgyvendinimą ir kitų Muitinės departamento pavestų funkcijų vykdymą Muitinės departamento nustatytoje veiklos zonoje.

Teritorinė muitinė⁴⁴:

- vykdo prekių (krovinių) muitinį tikrinimą ir įforminimą muitinės postuose, prekių saugojimo (buvimo) vietose, jų gabenimo Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje metu, kitų vertybių, visų rūšių transporto priemonių ir keleivių muitinį tikrinimą bei taiko muitinės priežiūros priemones;

⁴³ Lietuvos Respublikos finansų ministro 1998 m. liepos 10 d. įsakymas Nr.171 „Dėl Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 1998, Nr.64-1861. Valstybės žinios. 2004, Nr. 98-3652.

⁴⁴ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004 m. kovo 26 d. įsakymas Nr. 1B-264 „Dėl Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio teritorinių muitinių nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 39-1287.

- organizuoja, vykdo ir kontroliuoja importo, eksporto muitų, kitų mokesčių ir teritorinės muitinės kompetencijai priskirtų valstybės rinkliavų apskaičiavimą, surinkimą, apskaito mokesčių mokėtojų mokesťines prievoles, kontroliuoja jų vykdymą, tvarko biudžeto mokesťinių pajamų įmokas;

- Administracinių teisės pažeidimų kodekso nustatyta tvarka nagrinėja administracines bylas;

- organizuoja ir vykdo teisės aktų, už kurių įgyvendinimą atsakinga muitinė, pažeidimų prevencijos priemonės, nustato, tiria pažeidimus bei taiko ekonomines ir administracines sankcijas.

Taigi muitinės procedūrų priežiūros srityje teritorinių muitinių kompetencijai priklauso daug funkcijų. Teritorinės muitinės prižiūri muitinės procedūrų atlikimo tvarką. Įforminus atitinkamą procedūrą, jos prižiūri, kad laiku būtų sumokėti nustatyti mokesčiai, kontroliuoja, kad muitinės procedūros būtų laiku užbaigtos.

Specialiosios muitinės įstaigos, jų funkcijos muitų teisės aktų įgyvendinimo srityje

Specialioji muitinės įstaiga yra Muitinės departamento įsteigta ir jam atskaitinga muitinės įstaiga, atliekanti specialias muitų teisės aktų nustatytas ar Muitinės departamento jai pavestas funkcijas.

1) Muitinės kriminalinė tarnyba

Muitinės kriminalinė tarnyba⁴⁵:

- organizuoja ir vykdo teisės aktų, už kurių įgyvendinimą atsakinga muitinė, pažeidimų prevenciją, išaiškinimą ir tyrimą;

- vykdo tarptautinį, tarpžinybinį bendradarbiavimą tiriant nusikaltimus ir kitus teisės pažeidimus, susijusius su muitinės veikla;

- teisės aktų nustatyta tvarka sulaiko neteisėtai gabenamas prekes, daiktus bei su jais susijusius asmenis nustatytam pažeidimui įforminti ar tyrimui atlikti;

- bendradarbiauja su teritorinėmis muitinėmis bei kitomis muitinės įstaigomis ir pagal kompetenciją duoda joms privalomus nurodymus atlikti prevencines ar kitas priemones.

Muitinės kriminalinė tarnyba pagal savo kompetenciją nustato muitinės procedūrų atlikimo tvarkos pažeidimus (pvz., ar muitinės procedūros įforminimo metu buvo teisingai

⁴⁵ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 1B-709 „Dėl Muitinės departamento direktoriaus 2001 m. spalio 9 d. įsakymo Nr. 623 „Dėl Muitinės kriminalinės tarnybos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ // Valstybės žinios. 2005, Nr. 134-4839.

deklaruotos prekės, kas lemia mokėtinų mokesčių dydį) bei informuoja teritorines muitines apie tokius pažeidimus bei nustato prevencines priemones pažeidimams užkardyti.

2) Muitinės laboratorija

Muitinės laboratorija⁴⁶:

- tiria prekių pavyzdžius ir mėginius, siekiant nustatyti prekių klasifikaciją pagal muitinės naudojamas nomenklatūras;
- identifikuoja narkotines, psichotropines, nuodingas, pavojingas medžiagas ir kitas draudžiamas arba ribojamas įvežti į Lietuvos Respubliką ir išvežti iš jos prekes.

Pagrindinė Muitinės laboratorijos funkcija, turinti didelę reikšmę muitinės procedūrų atlikimo teisingumui, yra prekių pavyzdžių ir mėginių tyrimas ir jų klasifikavimas. Muitinės procedūros įforminimo metu ar po jos įforminimo muitinės pareigūnai tikrina muitinei pateiktą deklaraciją, kurioje pateikiama informacija, reikalinga atitinkamai procedūrai įforminti. Muitinės deklaracijoje pateikiamas prekių aprašymas bei jų kodas pagal muitinės naudojamas nomenklatūras. Kodėl deklaracijose ūkio subjektai, atsakingi už muitinės procedūrų vykdymą, arba muitinės tarpininkai⁴⁷ kartais nurodo neteisingą prekių aprašymą ar kodą? Atsakymas labai paprastas. Nuo prekių kodo priklauso mokėtinų mokesčių dydis. Siekiant išvengti didelių mokesčių, minėti asmenys suklaidina muitinę. Neteisingas prekių kodas lemia muitinės procedūrų atlikimo tvarkos pažeidimus. Siekiant išvengti tokių pažeidimų, deklaracijos įforminimo metu arba po jos įforminimo imami prekių pavyzdžiai ir mėginiai, kurie siunčiami į muitinės laboratoriją, tiksliai kodui nustatyti.

Taigi Muitinės laboratorija atlieka pagalbinę funkciją, taip padėdama teritorinėms muitinėms prižiūrėti muitinės procedūrų vykdymą bei kontroliuoti muitinės procedūrų įforminimo metu ar po jų įforminimo deklaracijose pateiktų duomenų teisingumą.

3) Muitinės informacinių sistemų centras⁴⁸

⁴⁶ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2007 m. kovo 20 d. įsakymas Nr. 1B-220 „Dėl Muitinės laboratorijos nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2007, Nr. 35-1298.

⁴⁷ Muitinės tarpininkas – Lietuvos Respublikoje įregistruotas juridinis ar fizinis asmuo (ūkio subjektas), turintis teisę verstis šia veikla, sutarties pagrindu deklaruojantis ir pateikiantis kitų asmenų prekes muitinei, atliekantis kitus, su prekių deklaravimu ar pateikimu muitiniam įforminimui veiksmus, kuriuos atlikti turi teisę deklarantas arba jo įgaliotas asmuo. Žr. Tamulevičius J. Muitinės terminų žodynas. Vilnius: Rosma, 2002. P. 35.

⁴⁸ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gruodžio 1 d. įsakymas Nr. 1B-1076 „Dėl Muitinės departamento direktoriaus 2000 m. spalio 30 d. įsakymo Nr. 452 „Dėl muitinės informacinių sistemų centro steigimo, nuostatų, struktūros bei etatų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 176-6530.

Pagrindinė Muitinės informacinių sistemų centro funkcija muitinės procedūrų priežiūros srityje yra organizuoti ir vykdyti importo, eksporto, tranzito bei prekybos srautų su ES duomenų ir dokumentų surinkimą, kaupimą, tvarkymą kompiuterinėse duomenų bazėse, muitinės informacinės sistemos duomenų saugykloje ir muitinės informacinių sistemų centro dokumentų saugykloje bei apdoroti muitinės deklaracijų ir prekybos srautų su ES duomenis.

Muitinės informacinių sistemų centras pagal savo kompetenciją turi užtikrinti nepertraukiamą, vieningą duomenų bazės funkcionavimą bei muitinės procedūrų kontrolę.

4) Muitinės mokymo centras⁴⁹

Muitinės mokymo centras organizuoja ir vykdo muitinės pareigūnų ir tarnautojų įvadinį mokymą (skirtą asmenims, jau turintiems aukštąjį išsilavinimą ir siekiantiems tapti karjeros valstybės tarnautojais) bei kvalifikacijos kėlimą (valstybės tarnautojų specialiųjų žinių gilinimas ir įgūdžių formavimas per visą buvimo tarnyboje laiką). Dabar muitinės pareigūnų mokymas organizuojamas taip, kad būtų užtikrintas tinkamas jų pasirengimas profesionaliai atlikti jiems priskirtas visų muitinės veiklos sričių funkcijas.

Muitinės mokymo centras atlieka netiesiogines funkcijas muitinės procedūrų priežiūros srityje. Muitinės mokymo centro dėstytojai parengia, apmoko muitinės pareigūnus, atsakingus už muitinės procedūrų priežiūrą, suteikia jiems žinių, reikalingų jų funkcijoms vykdyti, tobulina jų turimą kvalifikaciją.

Minėtos viešojo administravimo institucijos pagal savo kompetenciją turi užtikrinti, kad būtų laikomasi muitų teisės aktų, reglamentuojančių muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką, reikalavimų. Ne visada šios institucijos gali užtikrinti minėtų teisės aktų laikymosi kontrolę ir užkirsti kelią galimiems muitų teisės aktų pažeidimams. Ne vienodas muitų teisės aktų aiškinimas ir subjektyvus jų supratimas sudaro pagrindą minėtų teisės aktų pažeidimams atsirasti. Būtina sukurti tokią sistemą, kuri pagal nustatytus rizikos požymius, padėtų aptikti galimus muitų teisės aktų pažeidimus ir vykdyti šių pažeidimų prevenciją.

⁴⁹ Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. balandžio 9 d. įsakymas Nr. 1B-254 „Dėl Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. lapkričio 8 d. įsakymo Nr. 1B-1001 „Dėl muitinės mokymo centro nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ // Valstybės žinios. 2008, Nr. 43-1619.

4. ADMINISTRACINIŲ BYLŲ NAGRINĖJIMAS MUITINĖS VEIKLOS SRITYJE

Muitinės įstatyme⁵⁰ numatyta kiekvieno suinteresuoto asmens teisė apskūsti jam tiesiogiai ir individualiai taikomą Muitinės departamento, teritorinės muitinės arba specialiosios muitinės įstaigos sprendimą, susijusį su muitų teisės aktų taikymu, arba tokio sprendimo nepriėmimą, jeigu jis kuriai nors iš minėtų muitinės įstaigų pateikė prašymą priimti sprendimą, susijusį su muitų teisės aktų taikymu, ir per įstatyme nustatytą laikotarpį negavo sprendimo arba baigėsi sprendimo priėmimo laikas.

Anksčiau nurodyti skundai gali būti pateikiami:

- 1) dėl teritorinių muitinių ir specialiųjų muitinės įstaigų sprendimų ir jų nepriėmimo – Muitinės departamentui;
- 2) dėl Muitinės departamento sprendimų ir jų nepriėmimo – Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai arba teismui.

Teisė apskūsti muitinės priimtus sprendimus, susijusius su muitų teisės aktų taikymu, kurie su asmeniu susiję tiesiogiai ir individualiai, taip pat yra numatyta Bendrijos muitinės kodekse⁵¹.

Išskiriami muitinės ginčai, susiję su muitų teisės aktų taikymu, ir mokestiniai ginčai.

4.1. Ginčai, susiję su muitų teisės aktų taikymu

Išskiriamos dvi muitinės ginčų, susijusių su muitų teisės aktų taikymu, stadijos:

- 1) ginčų nagrinėjimas muitinėje;
- 2) ginčų nagrinėjimas teisme.

Muitinės ginčų, susijusių su muitų teisės aktų taikymu, nagrinėjimo tvarką nustato Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 19 d. įsakymas⁵² Nr. 1B-540 „Dėl skundų nagrinėjimo Lietuvos Respublikos muitinėje nuostatų patvirtinimo“.

Šiuose nuostatuose įtvirtinta kiekvieno asmens teisė paduoti skundą dėl jam tiesiogiai ir individualiai taikomo Muitinės departamento, teritorinės muitinės ar specialiosios muitinės įstaigos ar jos pareigūno sprendimo, susijusio su Europos Bendrijos muitų teisės aktų, Muitinės įstatymo, taip pat kitų muitinės kompetencijai priskirtų teisės aktų taikymu.

⁵⁰ Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 73-2517.

⁵¹ 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą.

⁵² Valstybės žinios. 2004, Nr.84-3060.

Skundas turi būti paduodamas:

1) dėl Muitinės departamento, teritorinės muitinės arba specialiosios muitinės įstaigos pareigūnų sprendimų ar jų nepriėmimo – muitinės įstaigai (jos vadovui), kurios pareigūno sprendimai ar jų nepriėmimas skundžiami;

Skundai atitinkamai muitinės įstaigai paduodami ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tos dienos, kai suinteresuotas asmuo gavo informaciją apie, jo nuomone, nepagrįstą muitinės pareigūno sprendimą, arba kai baigėsi teisės aktų nustatytas terminas, per kurį turėjo būti priimtas sprendimas.

2) dėl teritorinių muitinių ir specialiųjų muitinės įstaigų sprendimų ir jų nepriėmimo – Muitinės departamentui;

Skundai Muitinės departamentui paduodami ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tos dienos, kai suinteresuotas asmuo gavo sprendimą, o jeigu skundžiamas sprendimo nepriėmimas – nuo tos dienos, kai baigėsi teisės aktų nustatytas skundo nagrinėjimo ir sprendimo priėmimo terminas.

3) dėl Muitinės departamento sprendimų ir jų nepriėmimo – Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai arba teismui.

Skundai Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai arba teismui paduodami ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tos dienos, kurią suinteresuotas asmuo gavo sprendimą, o jeigu skundžiamas sprendimo nepriėmimas – nuo tos dienos, kai baigėsi teisės aktų nustatytas skundo nagrinėjimo ir sprendimo priėmimo terminas.

Muitinės departamente, teritorinėje muitinėje ir specialiojoje muitinės įstaigoje skundas laikomas išnagrinėtu, kai dėl jo šios įstaigos vadovas priima sprendimą.

Rašytiniai skundai turi būti išnagrinėti ir sprendimai priimti:

a) dėl pirmame punkte išvardintų institucijų pareigūnų sprendimų – per dešimt dienų nuo jų gavimo šioje įstaigoje dienos, jeigu teisės aktai nenustato kito termino;

b) apeliacine tvarka Muitinės departamente skundai dėl antrame punkte išvardintų institucijų sprendimų ar jų nepriėmimo – per trisdešimt dienų nuo atitinkamo skundo gavimo dienos;

c) Vyriausiojoje administracinių ginčų komisijoje – per keturiolika dienų nuo skundo pateikimo dienos. Ši institucija nėra privaloma. Suinteresuotas asmuo gali kreiptis tiesiogiai į teismą.

Lietuvos Respublikos muitinė nagrinėja Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso⁵³ (toliau tekste – LR ATPK) 237 straipsnyje išvardintas administracinių

⁵³ Valstybės žinios. 1997, Nr. 118-3046; 2000, Nr. 111-3569; 2002, Nr. 112-4972; 2003, Nr. 123-5573; 2004, Nr. 185-6836; 2005, Nr.149-5421; 2006, Nr. 141-5406; 2007, Nr. 138-2645.

teisės pažeidimų bylas. Pagal atitinkamus LR ATPK straipsnius muitinės pareigūnai turi teisę surašyti administracinio teisės pažeidimo protokolus (žr. priedą). Dalis muitinės pareigūnų surašytų protokolų (LR ATPK 259¹ straipsnis) perduodami nagrinėti bendros kompetencijos teismams (LR ATPK 224 straipsnis). Bendros kompetencijos teismuose taip pat nagrinėjamos įvairios civilinės bylos, t.y. dėl turto pripažinimo bešeimininkiu, žalos atlyginimo, turto dalies nustatymo jungtinėje sutuoktinių nuosavybėje ir pan., kuriuose muitinė gali būti ieškovu arba atsakovu.

Vadovaujantis Skundų nagrinėjimo Lietuvos Respublikos muitinėje nuostatais, bylos dėl administracinės teisės pažeidimų nagrinėjamos Vilniaus teritorinėje muitinėje. Vilniaus teritorinės muitinės priimtą nutarimą suinteresuotas asmuo turi teisę per dešimt dienų nuo nutarimo priėmimo dienos apskusti Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Administraciniuose teismuose nagrinėjami:

- 1) pareiškėjų skundai dėl Vilniaus teritorinės muitinės jiems paskirtų administracinių nuobaudų pagal LR ATPK;
- 2) muitinės pareigūnų skundai dėl jiems paskirtų tarnybinių nuobaudų;
- 3) mokesčių mokėtojų skundai dėl Vilniaus teritorinės muitinės ir Muitinės departamento priimtų sprendimų mokestiniuose ginčiuose.

4.2. Mokestiniai ginčai

Mokestiniai ginčai yra kilę iš administracinių ginčų⁵⁴ ir yra specialus administracinių ginčų porūšis.

Mokestiniai ginčai – tai ginčai, kylantys tarp mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus dėl sprendimo dėl patikrinimo ar tvirtinimo ar kito panašaus pobūdžio sprendimo, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis, taip pat dėl mokesčių administratoriaus sprendimo atsisakyti gražinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą)⁵⁵.

Mokestiniai ginčai nagrinėjami vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau tekste – Mokesčių administravimo įstatymas) IX skyriaus nuostatomis.

Mokestinių ginčų subjektais laikomi:

⁵⁴Administraciniai ginčai – asmenų konfliktai su viešojo administravimo subjektais arba konfliktai tarp nepavaldžių vienas kitam viešojo administravimo subjektų. Prie administracinių ginčų priskiriami ir tarnautojų ginčai su administracija, taip pat rinkimų ginčai. Žr. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas // Valstybės žinios. 1999, Nr. 13-308; 2000, Nr. 85-2566.

⁵⁵ Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 63-2243.

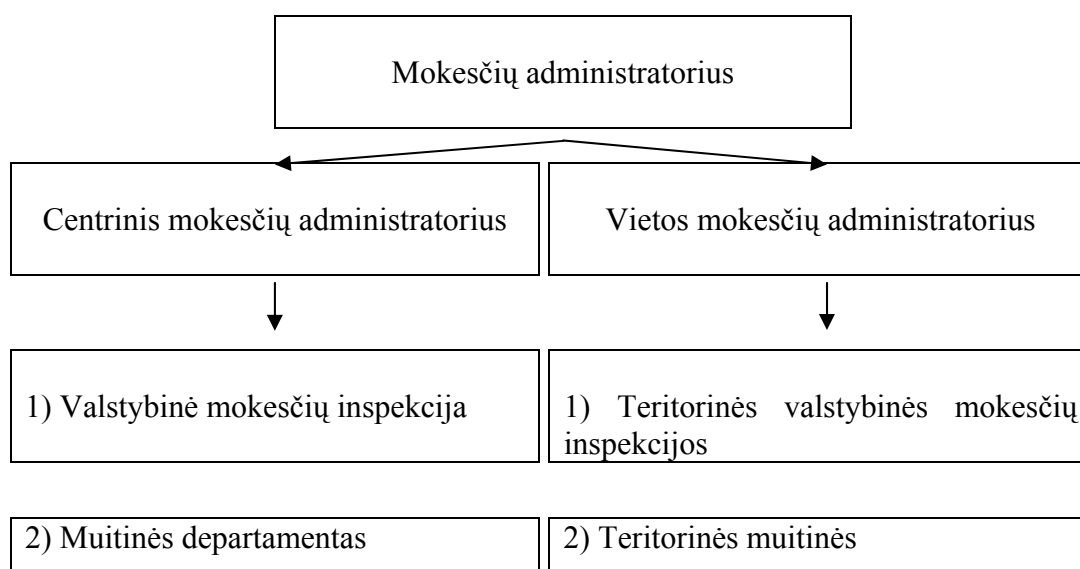
1) mokesčių mokėtojas⁵⁶, t.y. asmuo, kuriam pagal mokesčio įstatymą nustatyta prievolė mokėti mokestį;

2) mokesčių administratorius⁵⁷ (žr. 4 lentelę), t.y. mokesčių administravimą atsakinga valstybės įstaiga ar institucija, turinti įstatymų suteiktus įgaliojimus veikti mokesčių administravimo srityje;

3) Mokestinių ginčų komisija (toliau tekste – Komisija);

4) teismas (Vilniaus apygardos administracinis teismas ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas).

4 lentelė. Mokesčių administratoriaus struktūra

Mokestinius ginčus nagrinėja:

- a) centrinis mokesčių administratorius;
 - b) Komisija;
 - c) teismas.
- } ikiteisminės mokestinius ginčus
nagrinėjančios institucijos

Mokestiniams ginčams nustatyta privaloma ikiteisminė jų nagrinėjimo procedūra. Skundų pateikimas centriniam mokesčių administratoriui yra privaloma ikiteisminė ginčų nagrinėjimo stadija.

Centrinis mokesčių administratorius, t.y. Muitinės departamentas, nagrinėja mokestinius ginčus, kylančius tarp mokesčių mokėtojo ir vietos mokesčių administratoriaus, t.y. teritorinių muitinių. Skundas centriniam mokesčių administratoriui turi būti paduodamas raštu ne vėliau

⁵⁶ Ten pat.

⁵⁷ Ten pat.

kaip per dvidešimt dienų nuo vietos mokesčių administratoriaus sprendimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos.

Skundas centriniam mokesčių administratoriui paduodamas per vietos mokesčių administratorių, kurio sprendimas yra skundžiamas. Centrinis mokesčių administratorius turi priimti sprendimą per trisdešimt dienų nuo jo gavimo dienos. Šis terminas centrinio mokesčių administratoriaus sprendimu gali būti pratęstas iki šešiasdešimt dienų, jeigu skundai nagrinėti reikia papildomo tyrimo.

Komisija nagrinėja:

a) mokestinius ginčus, kylančius tarp mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus;

b) mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus mokestinius ginčus dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų, priimtų išnagrinėjus mokesčių mokėtojų skundus dėl vietos mokesčių administratoriaus sprendimų;

c) mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus mokestinius ginčus, kai centrinis mokesčių administratorius per Mokesčių administravimo įstatyme nustatytus terminus nepriėmė sprendimo dėl mokestinio ginčo.

Skundas Komisijai turi būti paduodamas raštu ne vėliau kaip per dvidešimt dienų nuo centrinio mokesčių administratoriaus skundžiamo sprendimo įteikimo mokesčių mokėtojui arba per dvidešimt dienų nuo termino sprendimui dėl mokestinio ginčo priimti pasibaigimo dienos.

Skundas Komisijai paduodamas per centrinį mokesčių administratorių. Komisija sprendimą priima per šešiasdešimt dienų nuo skundo gavimo dienos. Mokesčių mokėtojo prašymu šis terminas Komisijos sprendimu gali būti sutrumpintas iki trisdešimt dienų.

Mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su centrinio mokesčių administratoriaus arba Komisijos sprendimu dėl mokestinio ginčo, turi teisę jį apskųsti teismui. Centrinis mokesčių administratorius taip pat turi teisę apskųsti Komisijos sprendimą tik tuo atveju, jeigu centrinis mokesčių administratorius ir Komisija, sprenddami mokestinį ginčą, skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas. Skundas teismui turi būti paduodamas ne vėliau kaip per dvidešimt dienų po centrinio mokesčių administratoriaus arba Komisijos sprendimo įteikimo dienos. Skundai dėl minėtų institucijų sprendimų nagrinėjami Vilniaus apygardos administraciniame teisme.

Mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su Vilniaus apygardos administracinio teismo priimtu sprendimu, turi teisę jį apskųsti Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui. Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme dažniausiai nagrinėjami skundai dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo priimtų sprendimų tokiais klausimais:

a) dėl importuojamų prekių svorio neatitikimo prekių gabenimo važtaraštyje nurodytam svoriui⁵⁸;

b) dėl preferencijų taikymo⁵⁹;

c) dėl sandorio metodo, nuo kurio priklauso importuojamų prekių muitinė vertė, nustatymo⁶⁰.

Visais atvejais buvo priskaičiuoti didesni mokėtini mokesčiai.

Taigi muitinės veiklos srityje yra nagrinėjami dviejų rūšių ginčai:

1) ginčai, susiję su muitų teisės aktų taikymu, ir

2) mokestiniai ginčai.

Šie ginčai nagrinėjami laikantis teisės aktuose įtvirtintos skundų padavimo ir ginčų nagrinėjimo tvarkos. Svarbu nustatyti ginčo pobūdį, ar tai muitinės, ar mokestinis ginčas, nes nuo to priklauso ar jį išnagrinės kompetentinga institucija.

⁵⁸ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. rugpjūčio 22 d. nutartis byloje Nr. A⁵⁷⁵-1453-08 AB „Lietuvos geležinkeliai“ v. *Vilniaus teritorinė muitinė*.

⁵⁹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. rugpjūčio 1 d. nutartis byloje Nr. A⁵⁰²-1397/2008 UAB „Girsas“ v. *Vilniaus teritorinė muitinė*.

⁶⁰ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. liepos 8 d. nutartis byloje Nr. A⁶³-1327/2008 R. V. *individuali įmonė v. Vilniaus teritorinė muitinė*.

IŠVADOS

1. Literatūroje galima aptikti ne visiškai vienodas administracinės procedūros sąvokas. Viešojo administravimo įstatymas administracinę procedūrą sieja tik su asmens teise kreiptis į kompetentingą valstybės instituciją dėl galimai pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynimo. Tokiu būdu apibrėžiama visuma veiksmų, kuriuos galima atlikti nagrinėjant asmens skundą dėl jo pažeistų teisių ir teisėtų interesų. S. Šedbaras administracinės procedūros sąvoką sutapatina su administracinio proceso sąvoka, nuroydamas, kad sąvoka „administracinė procedūra“ gali būti vartojama tam tikram dinaminiam administracinio proceso aspektui pabrėžti. Rusų literatūroje administracinės procedūros siejamos su įvairių veiksmų (administracinių, socialinių ir kt.) atlikimu. Taigi administracinė procedūra gali būti suprantama įvairiai ir siejama ne tik su visuma veiksmų, kuriuos galima atlikti nagrinėjant asmens skundą dėl jo pažeistų teisių ir teisėtų interesų.

2. Muitinės procedūros suprantamos kaip tam tikrų veiksmų atlikimo eilės tvarka, taikoma konkrečios prekės atžvilgiu, ir yra muitinės sankcionuotų veiksmų dalis. Muitinės procedūros lemia į ES išorinį muitinės postą patekusių prekių likimą.

3. Muitinės procedūros klasifikuojamos įvairiais pagrindais. Įvardinti muitinės procedūrų klasifikavimo variantai turi praktinę reikšmę, visų pirma dėl jų vaidmens muitinės reguliavimo mechanizme nustatymo ir gilesnio jų teisinio reglamentavimo aspektų nagrinėjimo: muitinės procedūros pasirinkimas ir jos pakeitimas, muitinio įforminimo ir muitinio tikrinimo ypatumai, prekių ir transporto priemonių sienos kirtimo laikas ir vieta, prekių ir transporto priemonių, kirtusių valstybės muitų sieną, valdymas ir vartojimas.

4. Lietuvos Respublikos stojimas į ES, kuris reikalavo Lietuvos nacionalinės teisinės bazės suderinimo su Bendrijos *Acquis communautaire* proceso, lėmė muitinės procedūrų teisinio reglamentavimo pokyčius. Buvo siekiama suderinti nacionalinę teisinę bazę su ES teisine baze. Šis derinimo procesas turėjo neigiamos įtakos muitinės procedūrų vykdytojų teisėtiems interesams. Muitų teisės aktų nuostatai buvo išdėstyti daugelyje Bendrijos reglamentuose ir direktyvose, todėl buvo sukurta visa apimanti šios srities Bendrijos teisė ir priimtas Bendrijos muitinės kodeksas ir jo įgyvendinimo nuostatai, sujungiantis į vieną teisės aktą bendras taisykles ir visas procedūras, taikomas prekėms, gabenamoms tiek Bendrijos viduje, tiek ir iš (i) trečiųjų šalių.

5. Daugeliu atveju ES muitų teisės aktai, reglamentuojantys muitinės procedūras, yra labai plataus, bendro pobūdžio, pasitaiko painių ir ne kiekvienam suprantamų sąvokų. Taigi Bendrijos muitinės kodekso ir jo įgyvendinimo nuostatų atsiradimas lėmė muitų teisės aiškinimo ir taikymo skirtumus. Bendrijos muitinės kodeksas ir jo įgyvendinimo nuostatos įtvirtina muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką reglamentuojančias nuostatas, kurios yra neaiškios,

apsunkintos nesuprantamomis sąvokomis. Apsunkinančios ir nelanksčios muitinės procedūros daro poveikį verslo konkurencingumui. Dėl minėtų priežasčių susilpnėja muitinės procedūrų vykdymo kontrolė, kuria siekiama apsaugoti Bendrijos finansinius, socialinius, ir verslo interesus, ir nesudaryti nebūtinų ir apsunkinančių kliūčių teisėtiems verslininkų interesams.

6. Kiekvieną kartą muitinės procedūros vykdytojas, norintis įforminti konkrečią muitinės procedūrą, susiduria su muitinės teisės aiškinimo ir taikymo problema. Muitinė ir verslo subjektai dėl plataus muitinės procedūrų teisinio reglamentavimo skirtingai interpretuoja ir supranta muitų teisės aktų, reglamentuojančių muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką, nuostatas. Tai lemia muitinės procedūrų vykdytojų teisėtų interesų pažeidimus.

7. Rengimo narystei ES etape buvo diegiama ir plėtojama moderni integruota muitinės informacinė sistema, pagrįsta naujausiomis informacinėmis ir ryšio technologijomis, stiprinamos jos sąsajos su atitinkamomis ES duomenų bazėmis. Dėl minėtų technologijų veikimo mechanizmo trūkumų ne visos informacinės sistemos veikia pilnu pajėgumu bei gali užtikrinti muitinės procedūrų vykdymo kontrolę ir priežiūrą. Tokiais atvejais muitinė negali kontroliuoti kaip vykdomos muitinės procedūros, ar jos buvo užbaigtos.

8. Viešojo administravimo institucijos, atsakingos už muitų teisės aktų įgyvendinimą, pagal savo kompetenciją turi užtikrinti, kad būtų laikomasi muitų teisės aktų, reglamentuojančių muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką, reikalavimų. Ne visada šios institucijos gali užtikrinti minėtų teisės aktų laikymosi kontrolę ir užkirsti kelią galimiems muitų teisės aktų pažeidimams. Ne vienodas muitų teisės aktų aiškinimas ir subjektyvus jų supratimas sudaro pagrindą minėtų teisės aktų pažeidimams atsirasti.

9. Muitinės veiklos srityje yra nagrinėjami dviejų rūšių ginčai: ginčai, susiję su muitų teisės aktų taikymu, ir mokestiniai ginčai. Šie ginčai nagrinėjami laikantis teisės aktuose įtvirtintos skundų padavimo ir ginčų nagrinėjimo tvarkos. Svarbu nustatyti ginčo pobūdį, ar tai muitinės, ar mokestinis ginčas, nes nuo to priklauso ar jį išnagrinės kompetentinga institucija.

10. Atlikus tyrimą, magistro baigiamajame darbe iškelta hipotezė – Lietuvos Respublikos stojimas į ES lėmė muitinės procedūrinės veiklos dezorganizavimą muitinės procedūrų vykdymo kontrolės ir priežiūros srityje – pasitvirtino dėl šių pagrindinių priežasčių:

- dėl muitinės procedūrų teisinio reglamentavimo netobulumų, t.y. dėl skirtingo muitinės ir verslo subjektų muitų teisės aktų, reglamentuojančių muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką, nuostatų interpretavimo;
- dėl informacinių ir ryšio technologijų veikimo mechanizmų trūkumų.

PASIŪLYMAI

1. Viešojo administravimo įstatymas administracinę procedūrą sieja tik su asmens teise kreiptis į kompetentingą valstybės instituciją dėl galimai pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynimo. Tokiu būdu apibrėžiama visuma veiksmų, kuriuos galima atlikti nagrinėjant asmens skundą dėl jo pažeistų teisių ir teisėtų interesų. Autoriaus nuomone, taip administracinė procedūra gali būti suprantama siauroju požiūriu. Remiantis rusų autorių patirtimi, sąvoka „administracinė procedūra“ apima administracinius, socialinius ir kitus veiksmus. Taip administracinė procedūra galėtų būti suprantama plačiuoju požiūriu. Siūloma praplėsti sąvoką „administracinė procedūra“ ir ją įtvirtinti Viešojo administravimo įstatyme.

2. Pagrindinė problema, susijusi su muitinės procedūromis, yra ta, kad nėra galimybės užtikrinti muitinės procedūrų atlikimo kontrolę bei priežiūrą. Siūloma sukurti vieninga informacinę sistemą, kuri pagal muitinės procedūrų ekonominį poveikį, nustatytą riziką bei muitinės priežiūros ypatumus, užtikrintų muitinės procedūrų atlikimo teisingumą, jų kontrolę bei priežiūrą.

3. ES muitų teisės aktai, reglamentuojantys muitinės procedūras, yra labai plataus, bendro pobūdžio, pasitaiko painių ir ne kiekvienam suprantamų sąvokų. Muitinė ir verslo subjektai dėl plataus muitinės procedūrų teisinio reglamentavimo skirtingai interpretuoja ir supranta muitų teisės aktų, reglamentuojančių muitinės procedūras, jų atlikimo tvarką, nuostatas. Siūloma priimti muitų teisės norminių aktų komentarą, kuris padėtų pašalinti skirtingą muitų teisės normų interpretavimą, sumažintų muitinės ir verslo subjektų ginčų, kylančių taikant muitų teisės normas, atsiradimą bei skatintų teisėtą ir tvarkingą muitinės procedūrų atlikimą.

PAGRINDINĖ LITERATŪRA

ĮSTATYMAI

1. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas // Valstybės žinios. 1999, Nr. 13-308; 2000, Nr. 85-2566.
2. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas // Valstybės žinios. 1997, Nr. 118-3046; 2000, Nr. 111-3569; 2002, Nr. 112-4972; 2003, Nr. 123-5573; 2004, Nr. 185-6836; 2005, Nr.149-5421; 2006, Nr. 141-5406; 2007, Nr. 138-2645.
3. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 63-2243.
4. Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 73-2517.
5. Lietuvos Respublikos muitinės kodeksas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 52-1239.
6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas // Valstybės žinios. 1999, Nr. 60-1945; Valstybės žinios. 2006, Nr. 77-2975.

KITI NORMINIAI TEISĖS AKTAI

7. Lietuvos Respublikos finansų ministro 1998 m. liepos 10 d. įsakymas Nr.171 „Dėl Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 1998, Nr.64-1861. Valstybės žinios. 2004, Nr. 98-3652.
8. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. vasario 14 d. įsakymas Nr. 1B-121 „Dėl leidimų steigti muitinės sandėlius išdavimo, panaikinimo ir galiojimo sustabdymo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2005, Nr. 24-796.
9. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2004 m. balandžio 26 d. įsakymas Nr. 1B-404 „Dėl leidimų taikyti laikinojo išvežimo perdirbti procedūrą išdavimo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 70-2479.
10. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2004 m. balandžio 26 d. įsakymas Nr. 1B-403 „Dėl leidimų taikyti laikinojo įvežimo perdirbti procedūrą išdavimo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 70-2478.
11. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2004 m. balandžio 26 d. įsakymas Nr. 1B-405 „Dėl leidimų taikyti muitinės prižiūravimo perdirbimo procedūrą išdavimo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 70-2480.
12. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 1B-709 „Dėl Muitinės departamento

direktoriaus 2001 m. spalio 9 d. įsakymo Nr. 623 „Dėl Muitinės kriminalinės tarnybos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ // Valstybės žinios. 2005, Nr. 134-4839.

13. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gruodžio 1 d. įsakymas Nr. 1B-1076 „Dėl Muitinės departamento direktoriaus 2000 m. spalio 30 d. įsakymo Nr. 452 „Dėl muitinės informacinių sistemų centro steigimo, nuostatų, struktūros bei etatų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 176-6530.

14. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2007 m. kovo 20 d. įsakymas Nr. 1B-220 „Dėl Muitinės laboratorijos nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2007, Nr. 35-1298.

15. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2008 m. balandžio 9 d. įsakymas Nr. 1B-254 „Dėl Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. lapkričio 8 d. įsakymo Nr. 1B-1001 „Dėl muitinės mokymo centro nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ // Valstybės žinios. 2008, Nr. 43-1619.

16. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2004 m. kovo 26 d. įsakymas Nr. 1B-264 „Dėl Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio teritorinių muitinių nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2004, Nr. 39-1287.

17. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 19 d. įsakymas Nr. 1B-540 „Dėl skundų nagrinėjimo Lietuvos Respublikos muitinėje nuostatų patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2004, Nr.84-3060.

TARPTAUTINIAI DOKUMENTAI

18. 1992 m. spalio 12 d. Tarybos Reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą.

19. 1993 m. liepos 2 d. Komisijos Reglamentas (EEB) Nr. 2454/93, išdėstantis Tarybos Reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas.

KITA LITERATŪRA

20. Andruškevičius A. Administracinės teisės principai ir normų ribos. Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2004.

21. Bakaveckas A. Lietuvos vykdomoji valdžia. Vilnius, 2007.

22. Kuzavinis K. Lotynų-lietuvių kalbų žodynas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1996.

23. Povilauskienė D. Teisė ir muitinės veikla. Vadovėlis. Vilnius, 2006.

24. Radžiukynas J. Prekių importas ir eksportas: muitinės procedūros. Vilnius: Lietuvos informacijos institutas, 1998.

25. Sarapinienė S., Avižienis J. Š. Muitinės procedūros. Vilnius, 2008.

26. Šedbaras S. Administracinio proceso teisinio reglamentavimo problemos Lietuvos Respublikoje. Vilnius: Justitia, 2006.

27. Tamulevičius J. Muitinės terminų žodynas. Vilnius: Rosma, 2002.

28. Глазунова Н. И. Государственное (административное) управление: учебник. Москва: Проспект, 2006.

29. Тихомиров Ю. Управление на основе права. Москва: ФОРМУЛА ПРАВА, 2007.

TEISMŲ PRAKTIKA

30. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. liepos 8 d. nutartis byloje Nr. A⁶³-1327/2008 R. V. *individuali įmonė v. Vilniaus teritorinė muitinė.*

31. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. rugpjūčio 1 d. nutartis byloje Nr. A⁵⁰²-1397/2008 UAB „Girslas“ v. *Vilniaus teritorinė muitinė.*

32. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. rugpjūčio 22 d. nutartis byloje Nr. A⁵⁷⁵-1453-08 AB „Lietuvos geležinkeliai“ v. *Vilniaus teritorinė muitinė.*

Dyro D. Procedūrinės teisenos Lietuvos muitinės veikloje / Administracinės teisės magistro baigiamasis darbas. Vadovas lekt. D. Sosnovskis. Konsultantas dr. V. Šulija. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Teisės fakultetas, 2008. – 86 p.

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe nagrinėtas vienas iš administracinio proceso turinio elementų – administracinė procedūra ir muitinės procesinės (procedūrinės) veiklos aspektai, iškeltos problemos, susijusios su muitinės procedūrų teisiniu reglamentavimu, muitinės procedūrų atlikimo tvarka, jų kontrole bei priežiūra, bei pateikti siūlymai, kaip šias problemas spręsti. Pirmoje darbo dalyje teoriniu aspektu pateikiamos administracinės procedūros sampratos, nagrinėjama administracinės procedūros vykdymo tvarka. Antroje dalyje pateikiama muitinės procedūros samprata, muitinės procedūrų rūšys, taip pat analizuojamas muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais, lyginamas muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas prieš Lietuvos stojimą į ES ir po jo bei Lietuvos stojimo į ES įtaka muitinės procedūrų vykdytojų teisėtiems interesams. Trečioje dalyje aptariamos viešojo administravimo institucijos, atsakingos už muitų teisės aktų įgyvendinimą, jų kompetenciją muitinės procedūrų kontrolės ir priežiūros srityje. Ketvirtoje dalyje analizuojama muitinės ginčų, susijusių su muitų teisės aktų taikymu, ir mokestinių ginčų nagrinėjimo tvarka.

Raktiniai žodžiai: procedūra, administracinė procedūra, muitinės procedūra.

Dyro D. Procedural legal proceedings in the activity of Lithuanian customs / Master's Work in Administrative law. Supervisor lekt. D. Sosnovskis. Adviser dr. V. Šulija. – Vilnius: Faculty of Law, Mykolas Romeris University, 2008. – 86 p.

ANOTATION

In Master's work one of elements of administrative process - an administrative procedure and aspects of customs remedial (procedural) activity is considered, the problems connected with a legal regulation of customs procedures, with order of their performance, the control and supervision are revealed, and offers are presented as these problems to solve. In the first part of work from the theoretical point of view concepts of administrative procedures are presented, the order of performance of an administrative procedure is discussed. In the second part are presented concept of a customs procedure, classification of customs procedures, as the legal regulation of customs procedures at national and international levels is analyzed, it is compared a regulation of customs procedures before the introduction of the Lithuanian Republic into the European Union and after it and a consequence of the introduction for executors of customs procedures. In the third part public administration institutions, into which competence enters to supervise performance of customs procedures, are discussed. In the fourth part the order of consideration of customs and payment disputes is analyzed.

Keywords: a procedure, an administrative procedure, a customs procedure

Dyro D. Procedūrinės teisenos Lietuvos muitinės veikloje / Administracinės teisės magistro baigiamasis darbas. Vadovas lekt. D. Sosnovskis. Konsultantas dr. V. Šulija. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Teisės fakultetas, 2008. – 86 p.

SANTRAUKA

Magistro baigiamojo darbo tema yra aktuali, nauja, kadangi administracinio proceso klausimai nagrinėjami koncepciniu požiūriu. Šių klausimų nagrinėjimo specialiose viešojo administravimo srityse, pvz., muitinės srityje, nėra. Darbe išskirta pagrindinė probleminė situacija yra susijusi su muitinės procedūrų teisiniu reglamentavimu, jų atlikimo tvarka, kontrole bei priežiūra. Darbe taikomi tokie teoriniai – analizės, lyginimo, apibendrinimo – ir empiriniai – ekspertų interviu, teisinių dokumentų analizės – metodai. Analizės metodo pagalba muitinės procedūros buvo išskirtos į penkias grupes, iš kurių pagrindinės yra sąlyginio neapmokestinimo, ekonominio poveikio turinčios ir kitos muitinės procedūrų grupės bei išskirtos kiekvienai grupei būdingos savybės. Lyginimo metodo pagalba buvo lyginamas muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas prieš Lietuvos Respublikos stojimą į ES ir po jo. Daugeliu atveju ES muitų teisės aktai, reglamentuojantys muitinės procedūras, yra labai plataus, bendro pobūdžio, pasitaiko painių ir ne kiekvienam suprantamų sąvokų. Teisinių dokumentų analizės metodo pagalba buvo atskleistas muitinės procedūrų teisinis reglamentavimas nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais ir ginčų, kylančių muitinės veiklos srityje, nagrinėjimo tvarka. Apibendrinimo metodas padėjo išryškinti problemas, kylančias išskirtose muitinės procedūrų grupėse ir pateikti galimus jų sprendimo variantus. Ekspertų interviu metodo pagalba iš Vilniaus teritorinės muitinės Muitinės procedūrų ir priežiūros skyriaus, Teisės skyriaus specialistų buvo gauta informacija apie muitinės procedūrų, t.y. importo, eksporto ir kitų, atlikimo tvarką, kontrolę ir priežiūrą, kuri padėjo išskirti problemas, kylančias muitinės procedūrų priežiūros srityje, taip pat informacija apie ginčų, kylančių muitinės veiklos srityje, nagrinėjimo tvarką.

Dyro D. Procedural legal proceedings in the activity of Lithuanian customs / Master's Work in Administrative law. Supervisor lekt. D. Sosnovskis. Adviser dr. V. Šulija. – Vilnius: Faculty of Law, Mykolas Romeris University, 2008. – 86 p.

SUMMARY

The theme of Master's work is actual and new, because questions of administrative process are considered with conceptual point of view. These questions are not discussed in special public administration fields, for example, in the customs activity field. In work the basic problem is connected with a legal regulation of customs procedures, with order of their performance, control and supervision. In work such theoretical methods - the analysis, comparison, generalization - and empirical methods - interview to experts, the analysis of legal documents are applied. By means of a method of the analysis customs procedures have been divided into five groups, basic of which are conditional unpayment the tax, economic influence having and other groups of customs procedures. By means of a method of comparison the legal regulation of customs procedures before the introduction of the Lithuanian Republic into the European Union and after it was compared. Basically the customs legal certificates of the European Union, regulating customs procedures, very volumetric, the general character, meet confused and not to everyone clear concepts. By means of a method of the analysis of legal documents the legal regulation of customs procedures on national and international levels and the order of the resolution of disputes, arising in sphere of customs activity, has been opened. The method of generalization has helped to allocate the problems, arising in allocated groups of customs procedures, and to offer variants of their decision. By means of a method - interview to experts - from the experts, working on Vilnius territorial custom in a department on supervision of customs procedures and a department of the law, the information on the order of performance customs procedures, their control and supervision, which has helped to reveal the problems, arising in area of supervision of customs procedures as the information on the order of the resolution of disputes, arising in area of customs activity, has been received.

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ KODEKSO STRAIPSNIAI,
PAGAL KURIUOS MUITINĖS PAREIGŪNAI TURI TEISĘ SURAŠYTI ADMINISTRACINĖS TEISĖS PAŽEIDIMO PROTOKOLĄ**

<p>ATPK straipsnis, dalis, punktas</p>	<p>Bylas nagrinėja muitinė (ATPK 237str.)</p>	<p>Bylas nagrinėja teismas (ATPK 224 str.)</p>	<p>Bylas nagrinėja kitos institucijos (aplinkos apsaugos organai - ATPK 242 str.) (mokesčių inspekcija -ATPK 246¹ str .) (LR ginklų fondas prie LR vyriausybės - ATPK 238¹str.)</p>	<p>Pastabos</p>
<p>50⁸ straipsnis. Neteistėtas augalo veislės, kuriai suteikta teisinė apsauga, dauginamosios medžiagos panaudojimas</p> <p>Augalų veislių apsaugos įstatyme numatytų neteisėtų veiksmų su augalo veislės, kuriai suteikta teisinė apsauga, dauginamąja medžiaga atlikimas nesudarius su augalo veislės selekcininku licencinės sutarties arba neturint selekcininko rašytinio sutikimo -</p> <p>užtraukia baudą fiziniams asmenims nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų, įmonių vadovams- nuo dviejų tūkstančių iki penkių tūkstančių litų</p>		<p>Teismas</p>		<p>Dėl pažeidimų, susijusių su augalo veislės, kuriai suteikta teisinė apsauga, dauginamosios medžiagos importu ir eksportu</p>
<p>51⁴ straipsnis. Aplinkos teršimas nuodingomis arba kenksmingomis medžiagomis</p> <p>3 d. Nuodingų arba kenksmingų medžiagų įvežimas į Lietuvos Respublikos teritoriją, pervežimas ar išvežimas be</p>			<p>Aplinkos apsaugos</p>	

<p>nustatyta tvarka išduoto leidimo- užtraukia baudą piliečiams nuo penkių šimtų iki vieno tūkstančio litų ir pareigūnams- nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų.</p>			organai	
<p>51⁵ straipsnis. Aplinkos teršimas radioaktyviomis medžiagomis 2 d. Radioaktyvių medžiagų įvežimas į Lietuvos Respublikos teritoriją, pervežimas ar išvežimas be nustatyta tvarka išduoto leidimo- užtraukia baudą piliečiams nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų ir pareigūnams- nuo dviejų tūkstančių iki keturių tūkstančių litų.</p>			Aplinkos apsaugos organai	
<p>67 straipsnis. Į Lietuvos Respublikos raudonąją knygą įrašytų rūšių augalų ir grybų naikinimas, savavališkas rinkimas 2 d. Į Lietuvos Respublikos raudonąją knygą įrašytų rūšių augalų ir grybų, taip pat jų sėklų ar kitų dalių neteisėtas išvežimas iš Lietuvos Respublikos - užtraukia baudą piliečiams nuo trijų šimtų iki šešių šimtų litų ir pareigūnams- nuo aštuonių šimtų iki vieno tūkstančio penkių šimtų litų.</p>			Aplinkos apsaugos organai	
<p>84 straipsnis. Aplinkos apsaugos reikalavimų pažeidimas gabenant, laikant ir naudojant augalų apsaugos priemones ir kitokius preparatus 1 d. Augalų apsaugos priemonių, auginimo stimuliatorių, mineralinių trąšų ir kitokių preparatų gabenimas, laikymas ir naudojimas pažeidžiant aplinkos apsaugos reikalavimus- užtraukia baudą piliečiams nuo vieno šimto iki dviejų šimtų litų ir pareigūnams – nuo vieno šimto penkiasdešimties iki trijų šimtų litų. 2 d. Tokie patys veiksmai, padaryti asmens, bausto administ-</p>			Aplinkos apsaugos organai	

<p>racine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytus pažeidimus,- užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki vieno tūkstančio litų.</p>				
<p>84¹ straipsnis. Cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo reikalavimų pažeidimas 2 d. Cheminių medžiagų ir preparatų, taip pat jų turinčių gaminių importas bei eksportas pažeidžiant nustatytus reikalavimus- užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų.</p>	Muitinė			
<p>88 straipsnis. Neteisėtas laukinės gyvūnijos išteklių naudojimas ir disponavimas jais 5 d. Prekybos laukiniais gyvūnais taisyklių pažeidimas- užtraukia baudą nuo vieno šimto iki vieno tūkstančio litų su šių gyvūnų, jų dalių ar gaminių iš jų konfiskavimu.</p>			Aplinkos apsaugos organai	
<p>130 straipsnis. Nepaklusimas reikalavimui sustabdyti transporto priemonę arba pasitraukimas iš eismo įvykio vietos 2 d. Nepaklusimas uniformuoto muitinės pareigūno teisėtam reikalavimui sustabdyti transporto priemonę- užtraukia baudą vairuotojams nuo trijų tūkstančių iki keturių tūkstančių litų.</p>	Muitinė			

<p>136² straipsnis. Pavojingų krovinių vežimo kelių transporto reikalavimų pažeidimas</p> <p>1 d. Pavojingų krovinių vežimo kelių transportu reikalavimų pažeidimas, kai pateikiami vežti, kraunami arba vežami kelių transportu draudžiami vežti pavojingi kroviniai – užtraukia baudą asmenims ar įmonių vadovams, pateikusiems krovinius vežti (siuntėjams), ir vežimo paslaugas teikiančių įmonių vadovams nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų arba vairuotojams- nuo dviejų šimtų iki keturių šimtų litų, o krovimo darbus atliekančios įmonės vadovams ar krovėjams - nuo keturių šimtų iki aštuonių šimtų litų.</p> <p>2 d. Pavojingų krovinių pateikimas vežti kelių transportu, vežimas arba krovimas į transporto priemonę, kai pavojingi kroviniai teka (byra) arba kai nėra nuorodos, kad jie pavojingi, krovinio dokumentuose, arba to nepaženklinus, arba nepažymėjus ant pakuotės, arba nepaženklinus transporto priemonės, arba pavojingų krovinių krovimas į transporto priemonę nesilaikant krovimo (pakrovimo), mišraus krovimo ar tvirtinimo taisyklių- užtraukia baudą asmenims ar įmonių vadovams, pateikusiems krovinius vežti (siuntėjams), arba krovimo darbus atliekančios įmonės vadovams ar krovėjams, arba vežimo paslaugas teikiančių įmonių vadovams nuo keturių šimtų iki aštuonių šimtų litų, arba vairuotojams- nuo dviejų šimtų iki keturių šimtų litų.</p> <p>3 d. Pavojingų krovinių pateikimas vežti kelių transportu, kai pakavimui naudojama tara neatitinka nustatytų reikalavimų arba nesilaikoma vežimo palaidai konteineriuose ar cisternose reikalavimų, arba kai nesilaikoma pakrovimo, cisternu ar taros užpildymo, krovinio tvirtinimo taisyklių, arba kai siuntėjas galėjo žinoti ar žinojo, kad asmens ar vežimo paslaugas teikiančios įmonės transporto priemonė ar jos vairuotojas neatitinka keliamų reikalavimų-</p>	Muitinė			LR ATPK papildytas šiuo straipsniu LR 2007-12-18d. įstatymu Nr.X-1381
--	---------	--	--	---

<p>užtraukia baudą asmenims ar įmonių vadovams, pateikusiems krovinius vežti (siuntėjams), nuo keturių šimtų iki aštuonių šimtų litų.</p> <p>4 d. Pavojingų krovinių vežimas kelių transportu, kai pavojingi kroviniai vežami netinkamomis, neturinčiomis atitinkamo sertifikato transporto priemonėmis ar transporto priemonėmis, neatitinkančiomis patvirtintų standartų ir dėl to keliančiomis tiesioginį pavojų arba kai viršijamas didžiausias vienam transporto vienetui leidžiamas vežti pavojingo krovinio kiekis, arba kai pavojingi kroviniai vežami draudžiamu būdu, arba kai nesilaikoma laikinojo sandėliavimo taisyklių, arba kai pavojingus krovinius vežantis vairuotojas neatitinka profesinio pasirengimo reikalavimų ar nesilaiko draudimo rūkyti-</p> <p>užtraukia baudą vežimo paslaugas teikiančių įmonių vadovams nuo keturių šimtų iki aštuonių šimtų litų arba vairuotojams - nuo dviejų šimtų iki keturių šimtų litų.</p> <p>5 d. Pavojingų krovinių pateikiamas vežti kelių transportu, kai pasibaigę taros arba vidutinės talpos konteinerio ar didelės taros bandymo, patikrinimo ir (ar) naudojimo terminai arba kai pavojingi kroviniai vežami pažeistoje pakuotėje ar vidutinės talpos konteineryje, ar didelėje pakuotėje, arba kai supakuoti kroviniai vežami struktūriškai nepatvariame konteineryje, arba kai cisternos (konteinerinės cisternos) (įskaitant tuščias ir neišvalytas) netinkamai uždarytos, arba kai vežamos mišrios pakuotės, kurių išorinis įpakavimas nėra tinkamai paruoštas, arba kai transporto priemonė netinkamai paženklinta, arba kai nepateikiamos nustatyti reikalavimus atitinkančios rašytinės instrukcijos vairuotojui ir (ar) jos neatinka vežamo krovinio-</p> <p>užtraukia baudą asmenims ar įmonių vadovams, pateikusiems krovinius vežti (siuntėjams), nuo vieno šimtų iki keturių šimtų litų.</p> <p>6 d. Pavojingų krovinių vežimas kelių transportu, kai transporto priemonė (transporto priemonių junginys) neatitinka pa-</p>				
---	--	--	--	--

<p>tvirtintų standartų, tačiau tai nekelia tiesioginio pavojaus, arba kai transporto priemonėje nėra įrangos, nurodytos rašytinėse instrukcijose vairuotojui, arba kai pavojingi kroviniai vežami pažeistoje pakuotėje ar konteineryje, arba kai pažeista tuščia ir neišvalyta pavojingo krovinio pakuotė, arba kai transporto priemonės pavojingumas netinkamai pažymėtas ar paženklintas, arba kai nėra nustatytus reikalavimus atitinkančių rašytinių instrukcijų vairuotojui, arba kai jos neatitinka vežamo krovinio, arba transporto priemonėje nėra reikalaujamų veikiančių gesintuvų, arba kai transporto priemonė su pavojingu kroviniu paliekama stovėti nesilaikant nustatytų reikalavimų- užtraukia baudą vežimo paslaugas teikiančių įmonių vadovams arba vairuotojams nuo vieno šimto iki keturių šimtų litų.</p> <p>7 d. Pavojingų krovinių, kurių pakuotė pažeista ar nesandari (įskaitant pažeistas tuščias ir neišvalytas pakuotes), krovimas į transporto priemonę- užtraukia baudą krovimo darbus atliekančios įmonės vadovams ar krovėjams nuo vieno šimto iki keturių šimtų litų.</p> <p>8 d. Pavojingų krovinių pateikiamas vežti kelių transportu, kai vežimo dokumentuose nepateikiama kita su vežamu pavojingu kroviniu susijusi informacija arba pažeisti kiti pavojingų krovinių vežimo teisės aktuose nustatyti reikalavimai, išskyrus numatytuosius šiame straipsnyje- užtraukia įspėjimą arba baudą nuo vieno šimto litų asmenims arba įmonių vadovams, pateikusiems krovinius vežti (siuntėjams).</p> <p>9 d. Pavojingų krovinių vežimas kelių transportu, kai pavojingų krovinių vežimą nustatantys ženklai, žymėjimai ir (ar) juose esančios raidės, skaičiai, simboliai yra netinkamo dydžio arba neatitinka reikalavimų, arba kai vežimo dokumentuose nepateikiama kita su vežamu pavojingu kroviniu susijusi informacija, arba kai vairuotojas atitinka profesinio pasirengimo</p>				
---	--	--	--	--

<p>reikalavimus, tačiau vežimo metu nepateikia atitinkamo profesinio pasirengimo pažymėjimo, arba kai pažeisti kiti pavojingų krovinių vežimo teisės aktuose nustatyti reikalavimai, išskyrus numatytuosius šiame straipsnyje-</p> <p>užtraukia įspėjimą arba baudą iki vieno šimto litų vežimo paslaugas teikiančių įmonių vadovams arba vairuotojams .</p> <p>Vežimo paslaugas teikiančių įmonių vadovai, vairuotojai neatsako už šio straipsnio pirmojoje, antrojoje, ketvirtojoje, šeštojoje ir devintojoje dalyse numatytus pažeidimus, o krovimo darbus atliekančios įmonės vadovai, krovėjai - už pirmojoje, antrojoje ir septintojoje dalyse numatytus pažeidimus, kurie padaryti dėl neteisingos informacijos, nurodytos kitų asmenų pateiktuose krovinio dokumentuose.</p> <p>Administracinė atsakomybė už šiame straipsnyje numatytus pažeidimus neatsiranda, kai pavojingi kroviniai vežami neviršijant nustatytų ribinių kiekių arba kai vežama vadovaujantis teisės aktų nustatytais išlygomis, išskyrus atvejus, kai vežami kelių transportu draudžiami vežti pavojingi kroviniai .</p>				
<p>145 straipsnis. Automobilių kelių, jų statinių ir įrenginių sugadinimas, sunkiasvorių ir didelių matmenų krovinių vežimas be leidimo</p> <p>2 d. Važiavimas be leidimo kelių transporto priemonėmis (jų junginiais) viršijant leidžiamą ašies (ašių) apkrovą ir (ar) leidžiamą bendrą svorį, taip pat važiavimas be leidimo kelių transporto priemonėmis (jų junginiais), kurių matmenys su kroviniu ar be jo viršija leidžiamus-</p> <p>užtraukia baudą vairuotojams nuo penkių šimtų iki vieno tūkstančio litų ir įmonių vadovams ar jų įgaliotiems asmenims, kuriems pavesta vadovauti krovinių ar keleivių vežimo veiklai,- nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų</p>	Muitinė			LR ATPK 145 str. 2 d. sankcija pakeista LR 2007-12-18d. įstatymu Nr.X-1381

<p>148 straipsnis. Transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesčio nesumokėjimas</p> <p>1 d. Važiavimas aukščiausios kategorijos automobilių keliais (magistraliniais ir krašto) M₂ ir N₁ kategorijų kelių transporto priemonėmis nesumokėjus transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesčio- užtraukia baudą transporto priemonių savininkams (valdytojams) ar vairuotojams nuo šešių šimtų iki vieno tūkstančio dviejų šimtų litų.</p> <p>2 d. Važiavimas aukščiausios kategorijos automobilių keliais (magistraliniais ir krašto) M₃, N₂ ir N₃ kategorijų kelių transporto priemonėmis nesumokėjus transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesčio- užtraukia baudą transporto priemonių savininkams (valdytojams) ar vairuotojams nuo vieno tūkstančio dviejų šimtų iki dviejų tūkstančių šešių šimtų litų.</p> <p>3 d. Važiavimas aukščiausios kategorijos automobilių keliais (magistraliniais ir krašto) specialiomis kelių transporto priemonėmis, skirtomis specialioms darbo funkcijoms atlikti, bet ne kroviniams vežti, nesumokėjus transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesčio- užtraukia baudą transporto priemonių savininkams (valdytojams) ar vairuotojams nuo keturių šimtų iki vieno tūkstančio dviejų šimtų litų.</p> <p>4 d. Transporto priemonių savininkų - žemės ūkio veiklos subjektų - važiavimas aukščiausios kategorijos automobilių keliais (magistraliniais ir krašto) N₁ – N₃ kategorijų iki 16 tonų (įskaitytinai) bendrosios masės kelių transporto priemonėmis nesumokėjus transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesčio - užtraukia baudą transporto priemonių savininkams (valdytojams) ar vairuotojams nuo keturių šimtų iki vieno tūkstančio dviejų šimtų litų.</p>	Muitinė			
---	---------	--	--	--

<p>5 d. Važiavimas šio straipsnio pirmojoje - ketvirtojoje dalyse nurodytomis transporto priemonėmis aukščiausios kategorijos automobilių keliais (magistraliniais ir krašto) neturint transporto priemonių savininkų ar valdytojų naudotojo mokesčio sumokėjimą patvirtinančio dokumento - užtraukia baudą transporto priemonių savininkams (valdytojams) ar vairuotojams nuo trijų šimtų iki penkių šimtų litų.</p>				
<p>163² straipsnis. Akcizais apmokestinamų prekių laikymas, gabenimas, naudojimas ar realizavimas pažeidžiant nustatytą tvarką</p> <p>1 d. Akcizais apmokestinamų prekių laikymas, gabenimas, naudojimas ar realizavimas pažeidžiant nustatytą tvarką, prekyba tokiomis prekėmis be banderolių ar kitų specialių ženklų arba su seno pavyzdžio banderolėmis, kai neteisėtai laikomų, gabenamų, naudotų ar realizuotų prekių vertė yra iki dviejų minimalių gyvenimo lygių (MGL) – užtraukia baudą nuo vieno šimto iki trijų šimtų litų su šių prekių konfiskavimu.</p> <p>2 d. Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisėtai laikomų, gabenamų, naudotų ar realizuotų prekių vertė yra nuo dviejų iki dešimties minimalių gyvenimo lygių (MGL) - užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki penkių tūkstančių litų su šių prekių konfiskavimu.</p> <p>3 d. Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisėtai laikomų, gabenamų, naudotų ar realizuotų prekių vertė yra nuo dešimties iki penkiasdešimties minimalių gyvenimo lygių (MGL) - užtraukia baudą nuo penkių tūkstančių iki dešimties tūkstančių litų su šių prekių konfiskavimu ir gabenimo priemonės, kuria šios prekės buvo neteisėtai gabenamos,</p>		Teismas		LR ATPK 163 ² 3, 4 ir 6 dalys pakeistos ir str. papildytas nauja 7 dalimi LR 2007-12-18d. įstatymu Nr.X-1381

<p>konfiskavimu arba be jos konfiskavimo</p> <p>4 d. Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisėtai laikomų, gabenamų, naudotų ar realizuotų prekių vertė viršija penkiasdešimt minimalių gyvenimo lygių (MGL) - užtraukia baudą nuo dešimties tūkstančių iki dvidešimties tūkstančių litų su šių prekių konfiskavimu ir gabenimo priemonės, kuria šios prekės buvo neteisėtai gabamos, konfiskavimu arba be jos konfiskavimo</p> <p>5 d. Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine tvarka už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytus pažeidimus,- užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki dešimties tūkstančių litų su šių prekių konfiskavimu.</p> <p>6 d. Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio antrojoje, trečiojoje, ketvirtojoje, penktojoje, šeštojoje ar septintojoje dalyje numatytus pažeidimus - užtraukia baudą nuo dvidešimties tūkstančių iki penkiasdešimties tūkstančių litų su šių prekių konfiskavimu</p> <p>7 d. Šio straipsnio antrojoje, trečiojoje ar ketvirtojoje dalyje numatyti veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio antrojoje, trečiojoje, ketvirtojoje, penktojoje, šeštojoje ar septintojoje dalyje numatytus pažeidimus - užtraukia baudą nuo dvidešimties tūkstančių iki penkiasdešimties tūkstančių litų su šių prekių konfiskavimu ir gabenimo priemonės, kuria šios prekės buvo neteisėtai gabenamos, konfiskavimu arba be jos konfiskavimo</p>				
<p>163¹¹ straipsnis. Prekių (krovinio) gabenimas be dokumentų</p> <p>1 d. Prekių (krovinio), kurių vertė yra nuo penkių iki pen-</p>		Teismas		Prekių (krovinio) vertė nustatoma MD prie Finansų ministe-

<p>kiolikos minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos, gabenimas Lietuvos Respublikos teritorijoje be jų įsigijimą arba gabenimą patvirtinančių dokumentų ar su suklastotais dokumentais, kai nėra šio kodekso 210 straipsnyje numatytų požymių –</p> <p>užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki vieno tūkstančio penkių šimtų litų su prekių (krovinio) konfiskavimu.</p> <p>2 d. Prekių (krovinio), kurių vertė yra nuo penkiolikos iki trisdešimties minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos, gabenimas Lietuvos Respublikos teritorijoje be jų įsigijimą arba gabenimą patvirtinančių dokumentų ar su suklastotais dokumentais, kai nėra šio kodekso 210 straipsnyje numatytų požymių –</p> <p>užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio penkių šimtų iki trijų tūkstančių penkių šimtų litų su prekių (krovinio) konfiskavimu</p> <p>3 d. Prekių (krovinio), kurių vertė viršija trisdešimties minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumą, gabenimas Lietuvos Respublikos teritorijoje be jų įsigijimą arba gabenimą patvirtinančių dokumentų ar su suklastotais dokumentais, kai nėra šio kodekso 210 straipsnyje numatytų požymių –</p> <p>užtraukia baudą nuo trijų tūkstančių penkių šimtų iki dešimties tūkstančių litų su prekių (krovinio) konfiskavimu.</p>				<p>rijos nustatyta tvarka. Administracinėn atsakomybėn pagal šį straipsnį netraukiami asmenys, gabenantys šio kodekso 163² straipsnyje nurodytas prekes, taip pat fiziniai asmenys, gabenantys savo pačių Lietuvoje pagamintas prekes, bei fiziniai asmenys (vartotojai), gabenantys prekes, iš kurių kiekio (svorio, dydžio) akivaizdžiai matyti, kad jos skirtos asmeninėms kasdienėms reikmėms tenkinti.</p>
<p>167³ straipsnis. Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytų sprogmenų apyvartos reikalavimų pažeidimas</p> <p>2d. Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymo nustatytų sprogmenų saugos, taip pat sprogmenų sertifikavimo ir ženklinimo bendrųjų reikalavimų pažeidimas –</p> <p>užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki dviejų tūkstančių litų su saugos ir ženklinimo bendrųjų reikalavimų neatitinkan-</p>			<p>LR ginklų fondas prie LR vyriausybės</p>	<p>Dėl sprogmenų sertifikavimo ir ženklinimo reikalavimų pažeidimų.</p>

čių sprogmėnų konfiskavimu ar be konfiskavimo.				
<p>171 straipsnis. Prekybos naftos produktais licencijose nustatytos tvarkos pažeidimas</p> <p>1 d. Naftos produktų pardavimas neturint licencijos- užtraukia baudą nuo penkių tūkstančių iki dešimties tūkstančių litų su naftos produktų bei gautų pajamų iš šios veiklos konfiskavimu.</p> <p>2 d. Naftos produktų pardavimas nesilaikant licencijuojamos veiklos sąlygų didmeninėje prekyboje- užtraukia baudą nuo penkių tūkstančių iki dešimties tūkstančių litų su naftos produktų konfiskavimu.</p> <p>3 d. Naftos produktų pardavimas nesilaikant licencijuojamos veiklos sąlygų mažmeninėje prekyboje- užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki trijų tūkstančių litų su naftos produktų konfiskavimu.</p>	Muitinė	Teismas	Teismas	
<p>171¹ straipsnis. Naftos produktų, biokuro, bioalyvos ir kitų degiųjų skystų produktų gamybos, žymėjimo ir prekybos taisyklių pažeidimas</p> <p>1 d. Naftos produktų, biokuro, bioalyvos ir kitų degiųjų skystų produktų gamybos, žymėjimo ir prekybos Lietuvos Respublikoje taisyklių pažeidimas arba veiksmai, kuriais siekiama panaikinti, pakeisti ar kitaip nuslėpti požymius, žyminčius kurą, kuriam taikomos akcizų lengvatos, išskyrus veiksmus, numatytus šio straipsnio antrojoje dalyje - užtraukia baudą įmonių, gaminančių biokurą, bioalyvą bei naftos produktus ar prekiaujančių jais, arba jų padalinių vadovams nuo vieno tūkstančio iki dvidešimties tūkstančių litų, kitiems asmenims - nuo vieno tūkstančio iki penkių tūkstančių litų.</p>			Mokesčių inspekcija	
171² straipsnis. Biokuro, naftos produktų gabenimo ir				

<p style="text-align: center;">laikymo taisyklių pažeidimas</p> <p>1 d. Biokuro, bioalyvos gabenimo ir laikymo, taip pat naftos produktų gabenimo ir laikymo kuro talpyklose tvarkos pažeidimas, išskyrus veiksmus, numatytus šio straipsnio antrojoje dalyje – užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki dvidešimties tūkstančių litų.</p> <p>2 d. Biokuro, bioalyvos, naftos produktų, laikomų kuro talpyklose, apskaitos tvarkos pažeidimas – užtraukia baudą nuo trijų tūkstančių iki trisdešimties tūkstančių litų su biokuro, bioalyvos, naftos produktų konfiskavimu arba be konfiskavimo.</p>	Muitinė	Teismas		
<p>171⁴ straipsnis. Akcizo mokesčiu neapmokestinamų suskystintų dujų panaudojimas kaip transporto priemonės kuro</p> <p>1 d. Akcizo mokesčiu neapmokestinamų suskystintų dujų panaudojimas kaip transporto priemonės kuro – užtraukia baudą vairuotojams nuo dviejų šimtų penkiasdešimties iki penkių šimtų litų ir pareigūnams, atsakingiems už transporto priemonių eksploatavimą - nuo penkių šimtų iki dviejų tūkstančių litų.</p> <p>2 d. Ta pati veika, padaryta asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytą pažeidimą - užtraukia baudą vairuotojams nuo penkių šimtų iki vieno tūkstančio litų ir pareigūnams, atsakingiems už transporto priemonių eksploatavimą - nuo dviejų tūkstančių iki penkių tūkstančių litų.</p>		Teismas		
<p>171⁵ straipsnis. Žymėto kuro, kuriam taikomos akcizų lengvatos, įsigijimas, naudojimas, laikymas, pardavimas ar kitoks jo perdavimas</p>		Teismas		

<p style="text-align: center;">pažeidžiant teisės aktų nustatytą tvarką</p> <p>1 d. Žymėto kuro, kuriam taikomos akcizų lengvatos, įsigijimas, naudojimas, laikymas, pardavimas ar kitoks jo perdavimas pažeidžiant teisės aktų nustatytą tvarką – užtraukia baudą fiziniams asmenims nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų, įmonių vadovams ar jų įgaliotiems asmenims - nuo trijų tūkstančių iki penkių tūkstančių litų.</p> <p>2 d. Tokie pat veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytą pažeidimą – užtraukia baudą fiziniams asmenims nuo dviejų tūkstančių iki keturių tūkstančių litų, įmonių vadovams ar jų įgaliotiems asmenims - nuo penkių tūkstančių iki dešimties tūkstančių litų.</p>				
<p>173² straipsnis. Statistinių duomenų pateikimo tvarkos pažeidimas</p> <p>1 d. Statistinių duomenų nepateikimas nustatyta tvarka oficialiąją statistiką tvarkančioms institucijoms ir įstaigoms arba melagingų statistinių duomenų joms pateikimas – užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki vieno tūkstančio litų.</p> <p>2 d. Tokia pat veika, padaryta asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytus pažeidimus – užtraukia baudą nuo trijų tūkstančių iki šešių tūkstančių litų.</p> <p>3 d. Dokumentų, patvirtinančių pateiktus statistinius duomenis, nepateikimas oficialiąją statistiką tvarkančių institucijų ir įstaigų valstybės tarnautojams arba šių dokumentų nuslėpimas, taip pat minėtų valstybės tarnautojų teisėtų reikalavimų nevykdymas – užtraukia baudą pareigūnams nuo penkių šimtų iki vieno</p>	Muitinė	Teismas	Teismas	

tūkstančio litų.				
<p>173²⁰ straipsnis. Į euro monetas panašių medalių ir žetonų gamybos ir pardavimo bei jų importo ir platinimo pardavimo ar kitais komerciniais tikslais tvarkos pažeidimas</p> <p>1 d. Į euro monetas panašių medalių ir žetonų gamybos ir pardavimo bei jų importo ir platinimo pardavimo ar kitais komerciniais tikslais tvarkos pažeidimas – užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki penkių tūkstančių litų su panašių į euro monetas medalių ar žetonų bei jų gaminimo priemonių konfiskavimu.</p> <p>2 d. Tokie pat veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytus pažeidimus – užtraukia baudą nuo penkių tūkstančių iki dešimties tūkstančių litų su panašių į euro monetas medalių ar žetonų bei jų gaminimo priemonių konfiskavimu.</p>		Teismas		Dėl į euro monetas panašių medalių ir žetonų importo tvarkos pažeidimo
<p>187¹² straipsnis. Tarptautinių sankcijų pažeidimas Lietuvos Respublikoje įgyvendinamų tarptautinių santykių pažeidimas- užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki penkiasdešimties tūkstančių litų.</p>		Teismas		Dėl ekonominių ir finansinių sankcijų pažeidimo.
<p>189⁹ straipsnis. Lietuvos Respublikos strateginių prekių kontrolės įstatymo ir kitų teisės aktų pažeidimas</p> <p>1 d. Strateginių prekių eksporto, importo, tranzito ir tarpininkavimo licencijavimo arba kontrolės vykdymo taisyklių pažeidimas - užtraukia baudą fiziniams asmenims nuo trijų šimtų iki šešių šimtų litų, juridinių asmenų arba užsienio juridinių asmenų ir kitų organizacijų filialų vadovams- nuo vieno tūkstančio</p>		Teismas		

<p>iki dviejų tūkstančių litų.</p> <p>2 d. Strateginių prekių kontrolę atliekančių valstybės tarnautojų neįleidimas į fiziniams, juridiniams asmenims arba užsienio juridinių asmenų ir kitų organizacijų filialiams priklausančias teritorijas ir patalpas (išskyrus žmogaus būstą), kuriose yra saugomos ar naudojamos strateginės prekės, šioms prekėms apžiūrėti, kontroliniams tyrimams ar matavimams atlikti, duomenų, dokumentų ar informacijos nepateikimas arba dokumentų nuslėpimas, klaidingų duomenų ar informacijos pateikimas, taip pat šių valstybės tarnautojų teisėtų reikalavimų nevykdymas -</p> <p>užtraukia baudą fiziniams asmenims nuo penkių šimtų iki vieno tūkstančio litų, juridinių asmenų arba užsienio juridinių asmenų ir kitų organizacijų filialų vadovams- nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų.</p>				
<p>193² straipsnis. Netauriųjų metalų laužo ir atliekų supirkimo, apskaitos ir saugojimo tvarkos pažeidimas</p> <p>Netauriųjų metalų laužo ir atliekų supirkimo, apskaitos ir saugojimo tvarkos pažeidimas -</p> <p>užtraukia baudą nuo dviejų tūkstančių iki penkių tūkstančių litų su netauriųjų metalų laužo ir atliekų konfiskavimu ar be konfiskavimo.</p>		Teismas		
<p>208 straipsnis. Muitinės pareigūno teisėtų reikalavimų nevykdymas</p> <p>1 d. Muitinės pareigūno teisėtų reikalavimų nevykdymas arba kliudymas bet kokia forma jam atlikti savo pareigas- užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki dviejų tūkstančių litų.</p> <p>2 d. Tokie patys veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytus</p>		Teismas		

<p>pažeidimus - užtraukia baudą nuo trijų tūkstančių litų iki penkių tūkstančių litų.</p>				
<p>209 straipsnis. Muitinės prižiūrimų prekių muitinio tikrinimo vietų tvarkos pažeidimas</p> <p>1 d. Muitinės prižiūrimų prekių muitinio tikrinimo vietų tvarkos pažeidimai, tai yra :</p> <p>1) laivų ir kitų plaukiojančių priemonių priplaukimas prie muitinės tikrinimo laivo be muitinės pareigūno, atliekančio muitinį tikrinimą, leidimo;</p> <p>2) asmenų, atvykstančių į Lietuvos Respubliką arba išvykstančių iš Lietuvos Respublikos transporto priemonėmis, nesustojimas muitinės įstaigoje ar kitoje muitinės nustatytoje vietoje, kad būtų atliktas muitinis tikrinimas;</p> <p>3) visų rūšių transporto priemonių ir asmenų, esančių muitinės įstaigoje ar kitoje muitinės nustatytoje vietoje, išvykimas be muitinės pareigūno, atliekančio muitinį tikrinimą, leidimo;</p> <p>4) muitinės prižiūrimų prekių (daiktų) ir kitų vertybių iškrovimas iš jas gabenančių priemonių, įskaitant ir jų perkrovimą į kitas transporto priemones, muitinės nenustatytose vietose arba be muitinės pareigūno raštiško leidimo;</p> <p>5) muitinės prižiūrimų prekių (daiktų) ir kitų vertybių atidarymas, išdavimas ar paėmimas be muitinės pareigūno raštiško leidimo - užtraukia baudą nuo aštuonių tūkstančių iki penkiolikos tūkstančių litų.</p> <p>2 d. Tie patys veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytus pažeidimus- užtraukia baudą nuo dešimies tūkstančių iki dvidešimties tūkstančių litų.</p>		Teismas		

<p>209¹ straipsnis. Muitinio tikrinimo tvarkos pažeidimas</p> <p>1 d. Muitinio tikrinimo tvarkos pažeidimas, tai yra:</p> <p>1) neatvykimas per nustatytą muitinės procedūros vykdymo terminą į muitinės įstaigą ar kitą muitinės nustatytą vietą, kad būtų atliktas muitinis tikrinimas;</p> <p>2) laikinai saugomų prekių arba prekių, kurioms buvo įforminti muitinės sankcionuoti veiksmai, ar prekių, kurioms neįforminti muitinės sankcionuoti veiksmai, nepateikimas muitiniam tikrinimui arba jų nedeklaravimas nustatyta tvarka ;</p> <p>3) laikinojo prekių (daiktų) įvežimo (tarp jų-perdirbti) į Lietuvos Respubliką arba laikinojo prekių išvežimo iš Lietuvos Respublikos (tarp jų - perdirbti) nustatytos tvarkos nesilaikymas-</p> <p>užtraukia baudą nuo trijų tūkstančių iki penkių tūkstančių litų.</p> <p>2 d. Tokie patys veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytus pažeidimus -</p> <p>užtraukia baudą nuo penkių tūkstančių iki dešimties tūkstančių litų su prekių (daiktų) konfiskavimu.</p>	Muitinė	Teismas		
<p>209² straipsnis. Prekių (daiktų) deklaravimo tvarkos pažeidimas</p> <p>1 d. Deklaranto neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje arba kitoms muitinės suklaidinimas -</p> <p>užtraukia baudą nuo penkių tūkstančių iki dešimties tūkstančių litų su prekių (daiktų) konfiskavimu ar be konfiskavimo.</p> <p>2 d. Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisingai deklaruotų prekių (daiktų) vertė neviršija vieno šimto minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos -</p> <p>užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki penkių tūks-</p>	Muitinė	Muitinė		

<p>tančių litų su prekių (daiktų) konfiskavimu ar be konfiskavimo.</p> <p>3 d. Šio straipsnio pirmojoje ir (arba) antrojoje dalyje numatyti veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje ir (arba) antrojoje dalyje numatytus pažeidimus - užtraukia baudą nuo penkių tūkstančių iki penkiolikos tūkstančių litų su prekių (daiktų) konfiskavimu ar be konfiskavimo.</p> <p>4 d. Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisingai deklaruotų prekių (daiktų) vertė neviršija penkių minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos - užtraukia įspėjimą arba baudą nuo dviejų šimtų iki penkių šimtų litų.</p> <p>5 d. Deklaranto neteisingų duomenų pateikimas deklaracijoje arba kitoms muitinės suklaudinimas, jeigu tai neturėjo arba negalėjo turėti įtakos mokėtinų importo, eksporto muitų, kitų mokesčių arba garantijos ar užstato mažesnio dydžio apskaičiavimui arba apribojimų, draudimų ar specialaus režimo importui, eksportui ar tranzitui netaikymui - užtraukia įspėjimą arba baudą iki dviejų šimtų litų.</p>	<p>Muitinė</p> <p>Muitinė</p>	<p>Teismas</p>		
<p>209³ straipsnis. Prekių (daiktų) gabenimo tvarkos pažeidimas</p> <p>1 d. Prekių (daiktų)gabenimo tvarkos pažeidimas, tai yra neteisėtas nukrypimas nuo muitinės nustatyto maršruto gabenant prekes tranzitu ar jas eksportuojant iš Lietuvos Respublikos - užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki trijų tūkstančių litų su prekių (daiktų) konfiskavimu ar be konfiskavimo.</p> <p>2 d. Prekių (daiktų)gabenimo tvarkos pažeidimas, tai yra neteisėtas prekių, kurios pagal tranzito arba eksporto dokumentus turėjo būti išvežtos per Lietuvos Respublikos valstybės</p>	<p>Muitinė</p>	<p>Teismas</p>		

<p>sieną, neišvežimas - užtraukia baudą nuo penkių tūkstančių iki dešimties tūkstančių litų su prekių (daiktų) konfiskavimu ar be konfiskavimo.</p> <p>3 d. Prekių (daiktų, pašto siuntų, nacionalinės valiutos litų ir užsienio valiutos), kurių importas, eksportas ar tranzitas leidžiamas tik turint galiojantį leidimą, licenciją ar kitą dokumentą ir (arba) kurių importui, eksportui ar tranzitui yra taikomi apribojimai, draudimai arba specialus režimas, gabenimas pažeidžiant nustatytą tvarką - užtraukia baudą nuo penkių tūkstančių iki dešimties tūkstančių litų su prekių (daiktų) konfiskavimu ar be konfiskavimo.</p> <p>4 d. Šio straipsnio trečiojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisėtai gabenamų prekių (daiktų) vertė yra iki penkių minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos - užtraukia įspėjimą arba baudą nuo vieno šimto iki trijų šimtų litų su prekių (daiktų) konfiskavimu ar be konfiskavimo</p> <p>5 d. Šio straipsnio trečiojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisėtai gabenamų prekių (daiktų) vertė yra iki penkiasdešimties minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos - užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki trijų tūkstančių litų su prekių (daiktų) konfiskavimu ar be konfiskavimo.</p> <p>6 d. Šio straipsnio pirmojoje, antrojoje arba trečiojoje dalyje numatyti veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine nuobauda už šiame straipsnyje numatytus pažeidimus - užtraukia baudą nuo dešimties tūkstančių iki dvidešimties tūkstančių litų su prekių (daiktų) konfiskavimu ar be konfiskavimo.</p> <p>7 d. Šio straipsnio ketvirtojoje arba penktojoje dalyje numatyti veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine nuobauda už šiame straipsnyje numatytus pažeidimus - užtraukia baudą nuo trijų tūkstančių iki aštuonių tūks-</p>	<p>Muitinė</p> <p>Muitinė</p>	<p>Teismas</p> <p>Teismas</p> <p>Teismas</p>		
---	-------------------------------	--	--	--

tančių litų su prekių (daiktų) konfiskavimu ar be konfiskavimo				
<p>209⁴ straipsnis. Laisvųjų ekonominių zonų, laisvųjų sandėlių, muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo vietų ir neapmuitinamų parduotuvių steigimo ir veiklos pažeidimas</p> <p>1 d. Laisvųjų ekonominių zonų, laisvųjų sandėlių, muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo vietų ir neapmuitinamųjų parduotuvių steigimo tvarkos pažeidimas - užtraukia baudą nuo trijų tūkstančių iki penkių tūkstančių litų.</p> <p>2 d. Gamybos, prekybos, paslaugų teikimo ar kitos veiklos laisvosiose ekonominėse zonose, laisvuosiuose sandėliuose, muitinės sandėliuose, laikinojo saugojimo vietose ir neapmuitinamose parduotuvėse tvarkos pažeidimas - užtraukia baudą nuo penkių tūkstančių iki dešimties tūkstančių litų.</p> <p>3 d. Muitinės prižiūrimų prekių išgabenimas iš laisvųjų ekonominių zonų, laisvųjų sandėlių, muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo vietų ir neapmuitinamų parduotuvių be muitinės leidimo - užtraukia baudą nuo dešimties tūkstančių iki penkiasdešimties tūkstančių litų su prekių (daiktų) konfiskavimu.</p> <p>4 d. Apskaitos, susijusios su prekių laikymu, apdorojimu arba perdirbimu, pirkimu arba pardavimu laisvojoje ekonominėje zonoje, laisvuosiuose sandėliuose, muitinės sandėliuose laikinojo saugojimo vietose ir neapmuitinamose parduotuvėse vedimo tvarkos nesilaikymas - užtraukia baudą nuo dešimties tūkstančių iki penkiasdešimties tūkstančių litų su prekių (daiktų) konfiskavimu.</p>	Muitinė	Teismas	Teismas	Teismas
209⁵ straipsnis. Muitinės pareigūno uždėtų plombų, spaudų ir kitų žymų padirbimas,	Muitinė			

<p>nuplėšimas, sugadinimas ar praradimas Muitinės pareigūno uždėtų plombų, spaudų ir kitų žymų padirbimas, nuplėšimas, sugadinimas ar praradimas - užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki trijų tūkstančių litų.</p>				
<p>209⁶ straipsnis. Keleivio asmeninio naudojimo ar kitų daiktų neteisėtas gabenimas per Lietuvos Respublikos valstybės sieną žaliojo kanalo režimu</p> <p>1 d. Keleivio asmeninio naudojimo ar kitų daiktų gabenimas per Lietuvos Respublikos valstybės sieną žaliojo kanalo režimu viršijant norminiuose aktuose nustatytą normą - užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki trijų tūkstančių litų su neteisėtai gabenamų daiktų konfiskavimu.</p> <p>2 d. Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai viršijančių nustatytą normą gabenamų daiktų vertė yra iki penkių minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos - užtraukia išpėjimą arba baudą nuo vieno šimto iki penkių šimtų litų su neteisėtai gabenamų daiktų konfiskavimu.</p>	Muitinė			
<p>210 straipsnis. Kontrabanda</p> <p>1 d. Prekių, pinigų, meno vertybių ar kitų privalomų pateikti muitinei daiktų, išskyrus kilnojamąsias kultūros vertybes ar antikvarinius daiktus, šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis, sprogstamąsias, radioaktyvias medžiagas ar kitas strategines prekes, nuodingąsias ir stipriai veikiančias, psichotropines ar narkotines medžiagas, jų pirmtakus (prekursorius), gabenimas per Lietuvos Respublikos valstybės sieną nepateikiant jų muitinės kontrolei arba kitaip išvengiant šios kontrolės, kai neteisėtai gabenamų prekių, pinigų, meno vertybių ar kitų privalomų pateikti muitinei daiktų vertė neviršija dviejų šimtų penkiasdešimties minimalių gyvenimo lygių</p>		Teismas		

<p>(MGL) dydžio sumos - užtraukia baudą nuo dešimties tūkstančių iki dvidešimties tūkstančių litų su kontrabandos daiktų, taip pat gabenimo ir kitų priemonių, skirtų kontrabandos daiktams per Lietuvos Respublikos valstybės sieną gabenti arba jiems slėpti, konfiskavimu ar be konfiskavimo.</p> <p>2 d. Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisėtai gabenamų prekių, pinigų, meno vertybių ar kitų privalomų pateikti muitinei daiktų, išskyrus kilnojamąsias kultūros vertybes ar antikvarinius daiktus, šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis, sprogstamąsias, radioaktyvias medžiagas ar kitas strategines prekes, nuodingąsias ir stipriai veikiančias, psichotropines ar narkotines medžiagas, jų pirmtakus (prekursorius), vertė neviršija penkiasdešimties minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos - užtraukia baudą nuo penkių tūkstančių iki dešimties tūkstančių litų su kontrabandos daiktų, taip pat gabenimo ir kitų priemonių, skirtų kontrabandos daiktams per Lietuvos Respublikos valstybės sieną gabenti arba jiems slėpti, konfiskavimu ar be konfiskavimo.</p> <p>3 d. Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti veiksmai, kai neteisėtai gabenamų prekių, pinigų, meno vertybių ar kitų privalomų pateikti muitinei daiktų, išskyrus kilnojamąsias kultūros vertybes ar antikvarinius daiktus, šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis, sprogstamąsias, radioaktyvias medžiagas ar kitas strategines prekes, nuodingąsias ir stipriai veikiančias, psichotropines ar narkotines medžiagas, jų pirmtakus (prekursorius), vertė yra iki penkių minimalių gyvenimo lygių (MGL) dydžio sumos - užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki trijų tūkstančių litų su kontrabandos daiktų, taip pat gabenimo ir kitų priemonių, skirtų kontrabandos daiktams per Lietuvos Respublikos valstybės sieną gabenti arba jiems slėpti, konfiskavimu ar be</p>	Muitinė	Teismas		
--	---------	---------	--	--

konfiskavimo.				
<p>214¹⁰ straipsnis. Autorių teisių ir gretutinių teisių pažeidimas</p> <p>1 d. Neteisėtas literatūros, mokslo ar meno kūrinio (įskaitant kompiuterių programas ir duomenų bazines), audiovizualinio kūrinio ar fonogramos viešas atlikimas, atgaminimas, viešas paskelbimas, kitoks panaudojimas bet kokiais būdais ir priemonėmis siekiant turtinės naudos, taip pat neteisėtų kopijų platinimas, laikymas, importavimas, eksportavimas ar gabenimas siekiant turtinės naudos - užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų su kūrinio ar fonogramos neteisėtų kopijų ir jų gamybos priemonių ar įrangos konfiskavimu.</p> <p>2 d. Tokie patys veiksmai, padaryti asmens, bausto administracine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytus pažeidimus - užtraukia baudą nuo dviejų tūkstančių iki trijų tūkstančių litų su kūrinio ar fonogramos neteisėtų kopijų ir jų gamybos priemonių ar įrangos konfiskavimu.</p>		Teismas		Kūrinio ar fonogramos neteisėtų kopijų gamybos priemonės ar įranga- techninė įranga, medžiagos ir kitos priemonės, kurios išimtinai ar dažniausiai naudojamos kūrinio ar fonogramos neteisėtoms kopijoms atgaminti ir (ar) platinti arba kurių pas kirtis ir naudojimo tiesioginis tikslas- atgaminti ir (ar) platinti neteisėtas kūrinio ar fonogramos kopijas
<p>214²⁷ straipsnis. Pramoninės nuosavybės teisių pažeidimas</p> <p>1 d. Prekių, neteisėtai pažymėtų svetimu prekių ženklu, laikymas ar gabenimas siekiant turtinės naudos arba prekių, neteisėtai pagamintų panaudojant svetimą dizainą ar išradimo patentą, laikymas ar gabenimas siekiant turtinės naudos – užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio iki dviejų tūkstančių litų su prekių, neteisėtai pažymėtų svetimu prekių ženklu, ar prekių, neteisėtai pagamintų panaudojant svetimą dizainą ar išradimo patentą, ir jų gamybos priemonių ar įrangos konfiskavimu.</p> <p>2 d. Tokie pat veiksmai, padaryti asmens, bausto administra-</p>		Teismas		Prekių, neteisėtai pažymėtų svetimu prekių ženklu, ar prekių, neteisėtai pagamintų panaudojant svetimą dizainą ar išradimo patentą, gamybos priemonės ar įranga – techninė įranga, medžiagos ir kitos priemonės, kurios išimtinai ar dažniau-

<p>cine nuobauda už šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytus pažeidimus –</p> <p>užtraukia baudą nuo dviejų tūkstančių iki trijų tūkstančių litų su prekių, neteisėtai pažymėtų svetimu prekių ženklu, ar prekių, neteisėtai pagamintų panaudojant svetimą dizainą ar išradimo patentą, ir jų gamybos priemonių ar įrangos konfiskavimu.</p>				<p>siai naudojamos šių prekių gamybai arba kurių paskirtis ir naudojimo tiesioginis tikslas- gaminti šias prekes.</p>
---	--	--	--	---

Šaltinis: parengta pagal Vilnius teritorinės muitinės Teisės skyriaus specialistų pateiktą medžiagą